

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till revision av lagstiftningen om den privata sektorns arbetspensionssystem

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagstiftningen om den privata sektorns arbetspensionssystem revideras. Beräkningen av pensionerna ändras så att beräkningssättet sporrar arbetstagarna till att fortsätta arbeta längre än för närvarande. Syftet med ändringen är att åstadkomma balans mellan premier och förmåner under 1990-talets återstående år och samtidigt sörja för arbetspensionssystemets balans på lång sikt.

Beräkningssättet för pensionens återstående tid, dvs. den tid som återstår från pensionsfallet till pensionsåldern, ändras på så sätt att pensionstillväxten är 1,2 procent av lönen i året mellan 50 och 60 år, och 0,8 procent av lönen mellan 60 och 65 år. Den som får invalidpension före fyllda 50 får alltså en pension som är 6,5 procentenheter lägre än tidigare. För att få rätt till återstående tid förutsätts minst ett års arbete under de sista 10 åren. Ändringarna gäller personer vars pensionsfall inträffar efter 1995. Personer födda före 1943 som får arbetslöshetsdagpenning bevarar sin rätt till återstående tid enligt de gamla reglerna.

Beräkningen av den pensionsgrundande lönen (pensionslönen) ändras. Den pensionsgrundande lönen fastställs för varje arbetsförhållande på basis av inkomsterna under de högst 10 sista åren. Den pensionsgrundande lönen är medeltalet av de indexjusterade inkomsterna. Om arbetsförhållandet är kortare än tio år beaktas inkomsterna under hela arbetsförhållandet. När den pensionsgrundande lönen räknas ut beaktas inte de år under vilka inkomsten är mindre än hälften av medelinkomsten. Ändringen av beräkningsregeln för den pensionsgrundande lönen införs successivt när det gäller arbetsförhållanden som pågår den 1 januari 1996. Beräkningsåren utökas med ett år i sänder fr.o.m. 1996 tills de utgör det fulla antalet

10 år. Inkomsterna från åren före ändringen beräknas enligt de gamla reglerna. Ändringen av beräkningssättet verkar i sin fulla utsträckning först i fråga om arbetsförhållanden som upphör om 10 år.

I propositionen föreslås också att det skall betonas att åtgärder som upprätthåller och rehabiliterar arbetsförmågan skall var primära vid bedömningen av den återstående arbetsförmågan. Den tidsbestämda invalidpensionen ändras till ett rehabiliteringsstöd. Rehabiliteringsstöd kan endast beviljas när en rehabiliteringsplan har gjorts upp för arbetstagaren. Pensionsanstaltens uppgift är att säkerställa att en plan görs upp innan rehabiliteringsstödet beviljas. Om en arbetstagare beviljas rehabilitering genom ett beslut som fattas av en pensionsanstalt, betalas till rehabiliteringsstödet ett rehabiliteringstillägg som är 33 procent av det samordnade beloppet rehabiliteringsstöd eller invalidpension. Avsikten är att förfarandet vid ansökning om delinvalidpension ändras så att det blir möjligt att få ett förhandsbeslut om pensionen på samma sätt som vid individuell förtidspension. Ändringen av tidsbestämd invalidpension till rehabiliteringsstöd gäller också invaliditetspensioner som beviljas av folkpensionssystemet. Rehabiliteringstillägg betalas inte till folkpensionens rehabiliteringsstöd.

Det föreslås att indexsystemet för arbetspensioner ändras så att två olika index tas i bruk. Det nuvarande APL-indexet, som fastställs till hälften på grundval av förändringen i lönenivån och till hälften på grundval av förändringen i prisnivån, skall fortfarande tillämpas vid beräkning av den pensionsgrundande lönen och justering av värdet på pensionsrätterna. Indexet skall också tillämpas på redan påbörjade pensioner fram till slutet av det år då 65 års ålder uppnås. Där-

efter tillämpas ett index på pensionerna, i vilket prisnivåförändringens andel är 80 procent och inkomstnivåförändringens andel är 20 procent.

Det föreslås vidare att arbetstagarens arbetspensionsavgift skall beaktas permanent i arbetspensionsindexen. Om beaktandet av avgiften i APL-index har stadgats genom särskilda undantagslagar 1993—1995. Enligt förslaget skall sänkningarna på 1,3 procentenheter som gjorts i APL-indexets poängtal inte återställas. För övrigt höjs pensionerna vid årsskiftet enligt grunden för det nya indexet. Enligt uppskattning stiger arbetspensionerna när det gäller personer under 65 år, dvs. personer i arbetsför ålder, med ca 2,9 procent och när det gäller personer över 65 år, dvs. personer i pensionsåldern, med ca 1,6 procent. Samma höjning gäller också andra förmåner som är bundna till APL-index. För tilläggspensionsskyddets del ges en gottgörelse enligt den skälighetsprincip som finns uttryckt i lagen om pension för arbetstagare.

De föreslagna ändringarna grundar sig på det avtal om en reform av arbetspensionssystemet som arbetsmarknadsorganisationerna slöt i maj 1995. Enligt avtalet är den genomsnittliga APL-premiehöjningen nästa år cirka 0,6 procentenheter, varav höjningen av arbetstagarnas pensionsavgift utgör hälften, dvs. 0,3 procentenheter. Tack vare de avtalade åtgärderna kan arbetspensionspremien, beroende av hur räntenivån utvecklas, hållas på sin nuvarande nivå fram till år 2000. På sikt betyder reformerna att premienivån stiger 3—4 procentenheter mindre än de skulle göra utan de nu föreslagna ändringarna.

Lagändringarna, av vilka en del ansluter sig till budgetpropositionen för 1996, avses träda i kraft från och med ingången av 1996. Motsvarande ändringar genomförs också i de offentliga pensionssystemen. Om dessa stadgas särskilt. Ändringarnas verkningar på sjömanspensionssystemet skall utredas särskilt.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida
PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
ALLMÄN MOTIVERING	5
1. Inledning	5
2. Nuläge	5
2.1. Lagstiftning och praxis	5
2.1.1. Invalidpension och rehabilitering	5
2.1.2. Företsättningar för och beräkningen av den återstående tiden	6
2.1.3. APL-pensionslön	7
2.1.4. Arbetspensionstillägg	7
2.1.5. Indexjusteringar	8
2.2. Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i andra länder	8
2.3. Bedömning av nuläget	9
3. Propositionens mål och deviktigaste förslagen	12
3.1. Mål och medel	12
3.2. De viktigaste förslagen	12
4. Propositionens ekonomiska verkningar	14
5. Beredningen av propositionen	15
6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll	15
DETALJMOTIVERING	15
1. Motivering till lagförslagen	15
1.1. Lagen om pension för arbetstagare	15
1.2. Lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden	22
1.3. Lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande	23
1.4. Lagen om pension för företagare	23
1.5. Lagen om pension för lantbruksföretagare	23
1.6. Folkpensionslagen	23
1.7. Lagen om bostadsbidrag för pensionstagare	25
1.8. Familjepensionslagen	25
1.9. Lagen om tillämpningen av 9 § lagen om pension för arbetstagare	25
2. Ikraftträdande	25
3. Lagstiftningsordning	25
LAGFÖRSLAGEN	28
1. Lag om ändring av lagen om pension för arbetstagare	28
2. Lag om ändring av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden	40
3. Lag om ändring av lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande	44
4. Lag om ändring av lagen om pension för företagare	45

5. Lag om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare	47
6. Lag om ändring av folkpensionslagen	48
7. Lag om ändring av 6 § bostadsbidrag för pensionstagare	50
8. Lag om ändring av 15 b § familjepensionslagen	50
9. Lag om tillämpning av 9 § lagen om pension för arbetstagare	51

BILAGOR	52
---------------	----

Parallelltexter.....	52
----------------------	----

1. Lag om ändring av lagen om pension för arbetstagare.....	52
2. Lag om ändring av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden.....	86
3. Lag om ändring av lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållanden	94
4. Lag om ändring av lagen om pension för företagare.....	97
5. Lag om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare.....	101

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Under senaste åren har olika hot i anslutning till finansieringen av arbetspensionssystemet aktualiserats. Pensionsutgifterna kommer att öka på grund av befolkningens åldersstruktur. De stora åldersklasserna når pensionsåldern omkring 2010. Arbetslösheten är ett betydande strukturellt problem med tanke på finansieringen av arbetspensionssystemet. Även om antalet arbetslösa skulle halveras fram till 2010, inverkar antalet pensionärer så att försörjningskvoten kommer att vara oförändrad. Arbetslösheten har minskat lönesumman som utgör grunden för försäkringspremien, vilket redan har medfört ett extra höjningstryck på arbetspensionspremien.

Finansieringen av arbetspensionssystemet har uppmärksamats redan under flera år. Från och med ingången av 1993 infördes arbetstagarnas pensionsavgift. Från och med ingången av 1994 blev avgiften en del av den fasta finansieringen av arbetspensionssystemet på så sätt att hälften av ändringarna som gäller arbetspensionspremien skall riktas mot arbetstagarnas pensionsavgift. Från och med ingången av 1994 trädde också lagändringarna i anslutning till systemet med flexibel pensionsålder som gäller folkpensioner och den privata sektorns arbetspensioner i kraft. Genom dessa höjdes den nedre åldersgränsen för individuell förtidspension permanent från 55 år till 58 år. Också kriterierna för arbetslöshetspensionen blev strängare. Samtidigt sänktes den nedre åldersgränsen för deltidspension med två år till 58 år. Från och med ingången av år 1994 höjdes pensionens intjäningskoefficient till 2,5 procent i året börjande från det år arbetstagaren fyller 60 år. Syftet med ändringen var att sporra arbetstagarna att fortsätta arbeta fram till pensionsåldern.

Arbetspensionssystemets grundstruktur, dvs. att lönen ligger till grund för pensionen, har fungerat bra. Till skillnad från många andra länder omfattar det lagstadgade utkomstskyddet i Finland hela den sysselsatta befolkningen. Också nivån på pensionsskyddet är drägligt och motsvarar europeisk medelnivå. Den ekonomiska recessionen har dock försvårat sysselsättningen särskilt av de äldre åldersklasserna. Den genomsnittliga

pensioneringsåldern i Finland är fortfarande ca 58—59 år. Endast 10 procent deltar i arbetslivet fram till pensionsåldern. Därför befäster alla sådana åtgärder som främjar arbetstagarnas vilja att fortsätta arbeta eller deras återgång till arbete också grunderna för pensionssystemet.

Till pensionspolitikens karaktär hör att utfästelserna är långsiktiga. När pensionskyddet ändras måste man ha som mål att arbetstagarna inte drabbas av oskäliga försämringar i ett stadium när de inte längre har möjlighet att ordna pensionsskyddet på alternativa sätt. Men pensionsutfästelsernas långsiktighet förutsätter också att de utformas så att man kan sörja för pensionsskyddet i en försämrad ekonomisk situation. Genomförandet av totalreformen av arbetspensionerna är nödvändigt för att trygga en fortsatt hållbar pensionspolitik.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftning och praxis

2.1.1. Invalidpension och rehabilitering

Förutsättningen för full invalidpension enligt lagen om pension för arbetstagare (APL) är att arbetstagarens arbetsförmåga är nedsatt med minst tre femtedelar. Invalidpension beviljas som delinvalidpension om arbetsförmågan är nedsatt med minst två femtedelar. Delinvalidpensionen är hälften av full pension. När arbetsförmågan bedöms beaktas enligt 4 § 3 mom. APL förutom de medicinska grunderna även s.k. sociala-ekonomiska faktorer: utbildning, tidigare verksamhet, ålder, boendeförhållanden och andra jämförbara omständigheter. Pensionen beviljas i allmänhet tills vidare. Den kan vara tidsbestämd, om det bedöms att arbetstagaren kan återfå arbetsförmågan.

En arbetstagare som har fyllt 58 år har enligt 4 e § rätt att få invalidpension i form av individuell förtidspension om det inte är rimligt att han fortsätter i sitt förvärvsarbete med beaktande av sjukdom och faktorer förknippade med åldrandet och andra faktorer som räknas upp i lagen. Individuell förtidspension beviljas tills vidare och den är lika stor som full invalidpension. Arbetstagaren

kan få ett förhandsbeslut om sin rätt till individuell förtidspension som binder pensionsanstalten i nio månader.

Arbetstagaren kan enligt 4 h § APL få yrkesinriktad rehabilitering eller medicinsk rehabilitering som stöder denna för att förhindra arbetsoförmåga eller för att förbättra förvärvsförmågan. Innan pensionsanstalten fattar beslut om invalidpension, skall den vid behov kontrollera rehabiliteringsmöjligheterna. Om beslutet är ett avslag, hänvisas den sökande till lämplig rehabilitering eller andra tjänster.

Arbetstagaren har rätt till rehabiliteringspenning för den tid som han på grund av rehabilitering är borta från sitt förvärvsarbete. Rehabiliteringspenning kan också betalas enligt prövning före rehabiliteringen och mellan rehabiliteringsperioder. Rehabiliteringspenning kan på grundval av vardera orsaken betalas för högst tre månader per kalenderår. Rehabiliteringsklienten kan också få ett rehabiliteringsunderstöd som är beroende av prövning för att stöda hans sysselsättning.

I rehabiliteringspenning betalas ett belopp som motsvarar invalidpension enligt arbetspensionslagarna förhöjt med 33 procent. Om rehabiliteringsklienten redan är pensionerad får han ett tillägg till pensionen på 10 procent i form av rehabiliteringspenning. Arbetstagaren har rätt att överklaga ett beslut som gäller rätten till eller beloppet rehabiliteringspenning. Däremot är själva rehabiliteringen beroende av prövning, och rätten att överklaga gäller inte rehabiliteringen.

Även om den som ansöker om pension deltar i rehabilitering och får rehabiliteringspenning enligt lagen om rehabilitering (611/91), kan han beviljas invalidpension om han ansöker om invalidpension och uppfyller villkoren för pensionen. Om pensionen utbetalas retroaktivt samtidigt som rehabiliteringspenning, betalas till den sökande endast den överskjutande delen efter det att beloppen har utretts med folkpensionsanstalten och de övriga arbetspensionsanstalterna.

Stadgandena om egentlig invalidpension, individuell förtidspension, rehabilitering och rehabiliteringspenning har samma innehåll i den privata sektorns arbetspensionslagar.

Folkpensionssystemets stadganden om egentlig invaliditetspension och individuell förtidspension har nästan samma innehåll som stadgandena i den privata sektorns arbetspensionssystem.

2.1.2. *Förutsättningar för och beräkningen av den återstående tiden*

De förtida pensionerna påverkas när pensionsbeloppet räknas ut på ett avgörande sätt av den s.k. återstående tiden, dvs. tiden från pensionsfallet till pensionsåldern. För att kunna dra förmån av den återstående tiden förutsätts att arbetstagarens arbetsoförmåga börjar medan arbetsförhållandet pågår eller senast 360 dagar efter det. Denna efterkarrenstid kan bl.a. förlängas av arbetslöshets-, rehabiliterings- och sjukdagpenningss dagar. Arbetsförhållandet som den återstående tjänstgöringstiden ansluter sig till skall pågå åtminstone den väntetid på en månad som lagen föreskriver. Om arbetstagaren är uppenbart sjuk redan när arbetsförhållandet börjar, krävs dock på basis av det s.k. begränsningsstadgandet att det förflutit åtminstone ett år från det att arbetsförhållandet började till det att arbetsoförmågan började. Det andra villkoret för återstående tid är att arbetstagaren innan arbetsoförmågan började har bott fem år i Finland, ett EES-land eller ett annat land som har slutit ett avtal om social trygghet med Finland.

Om arbetstagaren uppfyller dessa villkor för återstående tid, beaktas när hans pensions räknas ut förutom arbetsförhållandetiden också tiden från arbetsoförmågans början till pensionsåldern. Avsikten med stadgandet är att garantera en nivå på arbetstagarens invalidpension som motsvarar vad han skulle ha fått i ålderspension om han hade fortsatt arbeta till pensionsåldern.

Stadgandet om den återstående tiden tillämpas också när beloppet individuell förtidspension, arbetslöshetspension och familjepension räknas ut. Stadgandet ingår i 6 a § APL (559/93), och till det hänvisas också i lagen om pension för företagare. I lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (KAPL) och lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande (KoPL) används i stället för återstående tid arbetsinkomsterna under den återstående tiden, som beaktas fram till den lagstadgade pensionsåldern 65 år.

Pensionen för den återstående tiden räknas ut enligt samma intjäningsprocent — 1,5 procent i året — som pension som tjänas in i ett arbetsförhållande. Denna procent höjs dock inte fr.o.m. det år då arbetstagaren fyller 60 år, fastän den för personer i samma ålder som fortsätter arbeta i ett arbetsförhål-

lande blir 2,5 procent.

2.1.3. APL-pensionslön

Den andra faktorn som på ett avgörande sätt inverkar på pensionen är den pensionsgrundande lönen (pensionslönen). Enligt 7 § APL räknas den ut separat på basis av slutlönen i varje arbetsförhållande. Pensionslönen beaktas högst för arbetsförhållandets fyra sista år. När lönerna har omvandlats till samma nivå med APL-indexet, utesluts de två år då lönen varit lägst och högst, och pensionslönen beräknas enligt medellönen för de två återstående åren. Om arbetsförhållandet har pågått tre år, utesluts året med den lägsta lönen och i övriga fall beaktas hela tiden. När pensionslönen räknas ut beaktas inte pensionsfallsåret, om arbetsförhållandet när längden räknas på detta sätt pågår i minst två kalenderår.

Pensionslönen fastställs enligt samma grunder som vid förskottsinnehållning av skatt. Enligt den lagändring som trädde i kraft vid ingången av 1994 minskas årsinkomsterna med ett belopp som motsvarar arbetstagarpensionsavgiften.

Från ovan nämnda huvudregel om de fyra sista åren kan det göras undantag enligt stadgandet om pensionslön enligt prövning i 7 § 2 mom. APL. Om lönen av undantagsskäl är lägre än arbetstagarens stabiliserade lön och denna omständighet har betydande inverkan på pensionskyddet, kan som pensionslön användas den stabiliserade, högre lönen. Om undantagsskälet har funnits redan tio år före pensioneringen, skall arbetstagaren uppvisa en utredning över ändringen. Pensionslönen kan också sänkas, om slutlönen t.ex. på ett konstgjort sätt har höjts och tydligt inte motsvarar den tidigare stabiliserade lönen.

Om barnavårdstid stadgas i specialstadgandet 7 § 3 mom. APL, som används om detta beräkningssätt leder till ett bättre resultat än lagens huvudregel eller pensionslönen enligt prövning. Om det i de sista fyra åren ingår barnavårdstid, används i stället för barnavårdsåret ett normalt arbetsår, dvs. pensionslönen räknas ut enligt lönenivån då barnavårdstiden har uteslutits. Till barnavårdstid räknas ersättningsdagar med förmåner som utbetalas på basis av förlossning, moderskap eller föräldraskap.

Avsikten med pensionslönestadgandena i APL är att pensionen skall fastställas enligt

den stabiliserade inkomstnivå som arbetstagaren hade före pensioneringen. Detta sätt att räkna ut slutlönen avviker från KAPL och KoPL, enligt vilka alla löner beaktas om de överstiger de minimigränser som anges i lagarna. På samma system med medellön baserar sig också företagarnas pensionslagar, enligt vilka arbetsinkomsten som pensionen grundar sig på är medeltalet av de under försäkringsperioden fastställda arbetsinkomsterna. Å andra sidan gäller det också för APL att slutlönsprincipen rätt sällan blir fullständigt genomförd. Det beror på att slutlönen är bunden till arbetsförhållandet. Ju oftare en arbetstagare byter arbete, i desto högre grad baserar sig pensionen på inkomstnivån under hela hans tid i arbetslivet.

Till fastställandet av pensionslönen ansluter sig också stadgandet om automatiskt avbrytande som fogades till 2 § APL från och med 1994. Enligt stadgandet bildas ett särskilt arbetsförhållande med tanke på pensionen av den del av ett arbetsförhållande som överstiger 10 år när arbetstagaren är i åldern 54–62. Pensionen räknas ut separat enligt inkomsterna under de fyra sista åren före avbrottet. Om pensionen som räknats ut på detta sätt är större än den som räknats ut utan avbrott, beräknas pensionen separat för båda delarna. I så fall undviks en situation där pensionen för ett långt arbetsförhållande beräknas endast på grundval av de lägre inkomsterna under arbetsförhållandets slutperiod.

2.1.4. Arbetspensionstillägg

Förutom på basis av vuxenutbildnings- och rehabiliteringsperioder tjänar arbetstagaren in pension också under arbetslöshetstid om han får dagpenning avvägd enligt förtjänsten. Med hjälp av dagpenningdagarna räknas ett särskilt arbetslöshetstillägg ut enligt 7 b § APL, som höjer pensionsbeloppen som tjänats in i arbetsförhållanden. Ett sådant system används både inom den offentliga och den privata sektorns arbetspensionssystem. Ett arbetspensionstillägg ingår också i företagarnas pensionslagar, men företagarens pension höjs inte av arbetslöshetsdagar utan endast av ersättningsdagar med vissa förmåner som betalas ut med anledning av vuxenutbildning eller rehabilitering.

Om arbetslöshetsdagpenningen betalas som partiell dagpenning omvandlas den till fulla dagar när arbetspensionstillägget räknas

ut.

2.1.5. Indexjusteringar

Arbetspensionsskyddet är bundet till landets lönenivå. För detta ändamål fastställer social- och hälsovårdsministeriet ett APL-index i enlighet med 9 § APL med iakttagande av medeltalet för de allmänna förändringarna i löne- och prisnivå. Enligt förordningen om pension för arbetstagare grundar sig indexet på den genomsnittliga löne- och prisnivå under föregående års tredje kvartal. Som mått används Statistikcentralens indexserier över löntagarnas inkomstnivå och konsumentpriser.

APL-index används vid justering av nya pensioner, vid beräkningen av den av den pensionsgrundande lönen och till att bevara värdet på intjänad arbetspensionsrätt. Indexet inverkar också vid pensionssamordningen, och används vid den årliga justeringen av olika i arbetspensionslagarna angivna markbelopp som bl.a. är avgörande för om ett arbetsförhållande eller en företagarperiod omfattas av obligatorisk försäkring.

Samma APL-index tillämpas både inom den privata och den offentliga sektorns arbetspensionssystem. Indexet används också vid justeringen av förmåner enligt lagen om olycksfallsförsäkring, lagen om olycksfall i militärtjänst, lagen om skada, ådragen i militärtjänst och trafikförsäkringslagen, vid justeringen av generationsväxlingspensioner och avträdelsestöd, vid fastställande av dag-, moderskaps-, faderskaps- och föräldrapening och hemvårdsstöd för barn enligt sjukförsäkringslagen. Också rehabiliteringspenning enligt lagen om rehabiliteringspenning och ersättningar för personskada enligt patientskadelagen.

Social- och hälsovårdsministeriet fastställer varje kalenderår ett poängtal för APL-index enligt 9 § APL. Åren 1993—1995 fastställdes talen som användes som poängtal för APL-index genom särskilda undantagslagar. Index talet för 1993 sänktes med 1,5 procent och index talet för 1995 med 0,5 procent på grund av arbetstagarnas pensionsavgift. År 1994 slopades indexjusteringen. Genom undantagslagar gjordes en nedskärning i APL-indexets utveckling 1993—1995 på sammanlagt 3,3 procent, varav 2 procentenheter p.g.a. arbetstagarnas pensionsavgift. Enligt de nuvarande lagarna återgår poängtalet för APL-index vid ingången av 1996 till

den nivå som poängtalet för APL-index enligt 9 § APL utvisar.

2.2. Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i andra länder

Det sätt på vilket arbetsoförmåga definieras visar stora skillnader vid en jämförelse av socialförsäkringssystemen i olika länder. I allmänhet beaktas både medicinska och sociala och ekonomiska faktorer, men deras inbördes betoning varierar. På beslutspraxis inverkar också vilken organisation som behandlar pensionsärenden och besvärinstanserna.

Utvecklingstrenden under 1970-talet och 1980-talets början var att kriterierna för arbetsoförmåga blev mildare och andra faktorer än de medicinska betonades. Samtidigt infördes fler slag av förtidspensioner som ersatte den egentliga sjukpensionen. Därefter har utvecklingen gått i motsatt riktning. Orsakerna är att antalet förtidspensioner ökade och att systemen har ekonomiska svårigheter. Enligt en färsk undersökning av Internationella förbundet för social trygghet (ISSA) som gällde 21 länder, hade tio länder redan genomfört eller planerade åtgärder för att skärpa definitionen på arbetsoförmåga. Endast i Australien och Österrike hade det blivit lättare att få pension.

Systemet med återstående tid är i bruk flera europeiska länder: Italien, Österrike, Luxemburg, Norge, Sverige, Tyskland och Schweiz. I Italien, Norge, Sverige och Schweiz räknas den återstående tiden fram till pensionsåldern. Pensionsåldern är visserligen lägre än 65 år i Italien och för kvinnornas del i Schweiz. Reformen av förtidspensionssystemet i Sverige kommer enligt planerna inte att gälla slutåldern för den återstående tiden (antagandepoängen), utan avsikten är att minska den återstående tidens betydelse genom att skärpa villkoren för beviljande av antagandepoäng och försämrade inkomstgrunden som inverkar på poängen. I andra länder fastställs invalidpensionen på så sätt att försäkringstidens längd inte påverkar pensionen, eftersom pensionsnivån som motsvarar ålderspension säkerställs på andra sätt. Sådana länder är Nederländerna, Belgien, Spanien, Frankrike, Kanada och USA.

I Österrike, Luxemburg och Tyskland beaktas den återstående tiden fram till en ålder som är lägre än pensionsåldern: i Österrike till 56 år och i de andra länderna till 55 år. I

Luxemburg och Tyskland sänker dessutom luckor i försäkringshistorien värdet på den återstående tiden eller de motsvarande beräkningspoängen.

Den återstående tiden har visat sig vara problematisk när Finlands arbetspensions-skydd anpassas till EES-ländernas och några andra avtalsländers system. Om en person som är arbetspensionsförsäkrad i Finland senare blir arbetsoförmögen medan han är anställd i ett annat land, skall enligt avtalen en del av den återstående tiden räknas till pensionen, även om han inte har en sådan rätt enligt finsk lagstiftning. Eftersom fastställandet av den återstående tiden allmänt sett är generösare i det finska arbetspensionssystemet än i de utländska systemen, måste det finska systemet i internationella situationer bekosta en förhållandevis större del än de övriga avtalsländerna.

När ålderspensionen räknas ut beaktas den pensionsgrundande lönen i de utländska systemen enligt en längre tid än enligt APL. I Belgien, Storbritannien, Italien, Tyskland och Schweiz inverkar medelinkomsten under hela försäkringstiden. I Spanien beräknas den pensionsgrundande lönen enligt medelinkomsten under de 8 sista åren. I några länder används medelinkomsten under de bästa försäkringsåren: i Österrike under 15, i Norge 20, i Frankrike 25 och i Sverige 15 år. I Italien där systemet nyligen har reformerats har regeln om medellön utvecklats så att de år då inkomsterna har varit 20 procent lägre än medeltalet utesluts ur beräkningen, dock på så sätt att högst en fjärdedel av åren utesluts. Vid en jämförelse av systemen i de olika länderna bör det beaktas att den pensionsgrundande lönen i Finland räknas ut separat för vart och ett arbetsförhållande, när den totala inkomsthistorien däremot behandlas som en helhet när den pensionsgrundande lönen räknas ut i de andra länderna.

I andra länder räknas alltså den pensionsgrundande lönen ut på basis av en längre tidsperiod, ofta genom att använda åren med den bästa lönen eller genom att utesluta dåliga år. Därför har inte regler som gäller pensionsgrundande lön enligt prövning eller särskilda justeringsregler samma betydelse som i systemet med slutlön. I många av de andra ländernas system beaktas visserligen studie-, militärtjänstgörings-, barnavårds- eller arbetslöshetstid. Det sker dock i allmänhet i form av tid som kompenserar försäkringstiden. De försäkrade antas under

denna tid, beroende av systemet, få schematiskt uträknad lön eller pensionspoäng.

Indexskydd ingår som en väsentlig del i de utvecklade socialförsäkringssystemen. En utredning som gjorts i 12 andra OECD-länder visar att konsumentprisindex används i sex länder, löneindex i tre länder och en mellanform i tre länder. Av länderna som använder löneindex är pensionerna i Österrike och Tyskland bundna till nettolöneutvecklingen, varför också skatternas och socialskyddsavgifternas inverkan ingår.

I Sveriges reformerade pensionssystem justeras den pensionsgrundande löns övre gräns och försäkringsavgifter med löneindex och påbörjade pensioner med ett s.k. följsamhetsindex. Det nya indexet följer ett glidande treårsmedeltal för de årliga förändringarna av reallönerna minskat med 1,5 procentenheter.

2.3. Bedömning av nuläget

Arbetspensionssystemets rehabiliteringsstadganden reviderades 1991. Bl.a. till följd av den ekonomiska recessionen har systemet inte motsvarat förväntningarna. Rehabiliteringsaspekten tas fram i ett alltför sent stadium. Vid bedömningen av arbetsförmågan har faktorer som motiverar invalidpensionen betonats, i stället för bedömningen av den återstående arbetsförmågan eller sysselsättning- eller rehabiliteringsmöjligheterna. Den medicinska utredning som ansökningarna har grundat sig på har ofta varit bristfällig, varför handläggningen av fallen har fördröjts.

När en tillräcklig medicinsk eller annan utredning inte inkommit i tillräckligt god tid, har man varit tvungen att bevilja pensionen på viss tid. Detta har ökat arbetsmängden både inom hälsovården och på pensionanstalterna. Under den senaste tiden har antalet pensioner som beviljats pension på viss tid ökat. Pensionen har också använts i situationer där det skulle ha varit ändamålsenligt att stöda rehabilitering med rehabiliteringspenning. En ersättning som utbetalas under namnet pension kan innebära ett löfte om fortsatt pension för mottagaren.

Delinvalidpensionen är avsedd för arbetstagare vars arbetsförmåga är klart nedsatt men inte i den grad som förutsatts för full invalidpension. Avsikten är att delinvalidpensionstagaren kan fortsätta arbeta på deltid. Alternativet att bevilja delinvalidpension till arbetstagare som söker deltidsarbete som

nämndes i samband med pensionsreformen 1994 har inte använts tillräckligt. Arbetstagaren har inte kunnat få ett bindande förhandsbeslut om att han kan få pensionen när han minskar på arbetet.

Samordningen av retroaktivt beviljad invalidpension och rehabiliteringspenning medför extra arbete för pensionsanstalterna och de instanser som betalar ut rehabiliteringspenning. I regeringens berättelse om rehabiliteringen som godkänts av riksdagen fästs uppmärksamhet på denna omständighet. Begränsningen på tre månader som gäller utbetalning av rehabiliteringspenning enligt prövning är osmidig. Regeln har förmildrats i fråga om rehabiliteringspenning enligt lagen om rehabiliteringspenning. När rehabiliteringspenning enligt prövning fastställs borde man försöka sporra klienten genom att rehabiliteringspenningen som betalas ut under rehabiliteringsperioderna skall skilja sig från ersättningen under semester och väntetider. Rehabiliteringspenningen på 10 procent som beviljas pensionstagare är inte alltid tillräcklig för att effektivisera den aktiva rehabiliteringen.

Systemet med återstående tid är slumpmässigt för arbetstagare som första gången kommer ut i arbetslivet. Skyddet vid arbetsoförmåga är fullständigt genast när arbetstagaren har arbetat en månad, vilket är den väntetid som APL kräver. Ett så kort arbetsvillkor kan leda till inkonsekvens och ogrundad pensionsbelastning i fall som hör till folkpensionssystemets ansvar. Med hjälp av begränsningsstadgandet går det visserligen att i en del av fallen nå ett rimligt slutresultat.

Den återstående tjänstgöringstiden räknas till pensionsåldern 65 år eller om den är sänkt, till denna sänkta pensionsålder. Ju yngre person det är fråga om desto förmånligare är regeln enligt vilken den återstående tjänstgöringstiden räknas ut för honom, eftersom den i allmänhet garanterar honom en arbetspension på 60 procent. På grund av stadgandet om den återstående tiden kan en invalidpensionstagares ställning vara förmånligare än en arbetstagares som stannat kvar i arbetet till pensionsåldern, men som har luckor i arbetet på grund av sjukdom.

Sättet att räkna ut den pensionsgrundande lönen enligt slutlönsprincipen härstammar från de gamla pensionssystemen för tjänstemän. Det var naturligt under förhållanden när man var anställd hos en arbetsgivare och

löneutvecklingen var stigande. Vid pensioneringen fick arbetstagaren pension enligt den lön han hade när han pensionerades. Arbetslivet har dock förändrats på så sätt att arbetstagarna oftare byter arbetsgivare och det bildas luckor i arbetskarriären på grund av arbetslöshet, studier och andra orsaker. Beräkningen av den pensionsgrundande lönen enligt APL betonar disproportionen mellan de som byter arbetsgivare och de som är anställda i ett och samma arbetsförhållande. Dessutom är inte löneutvecklingen i tjänstemannasektorn längre nödvändigtvis stigande. Förvärvsverksamhetens bästa år ligger vanligen mellan 40 och 50 år. När det gäller prestationsarbete har löneutvecklingen sedan gammalt varit fallande mot pensionsåldern.

Regeln i APL om fyra års slutlön är schematisk. Därför används undantagsstadganden om lön enligt prövning och lön för barnavårdstid. De är ofta svåra att tillämpa, kräver utredning och är orsak till många överklaganden. Enligt vedertagen tillämpningspraxis kan den pensionsgrundande lönen höjas om fyraårsregeln leder till en sänkning av hela arbetspensionsskyddet med minst 7,5 procent. Förfarandet som ursprungligen var avsett att utgöra ett undantag har tagits i allmänt bruk.

Företagarna fick med stöd av lagen om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa av den 22 december 1994 (1317/94) rätt till arbetslöshetsdagpenning avvägd enligt förtjänsten. Lagen trädde i kraft fr.o.m. ingången av 1995. Enligt lagen har företagare som ansluter sig till en arbetslöshetskassa för företagare under vissa villkor rätt till inkomstrelaterad dagpenning. Enligt motiveringen i regeringspropositionen om lagändringen (RP 267/1994 rd) var ett mål att inkomstrelaterade dagpenningar som utbetalas av företagarkassan skulle utöka pensionskyddet genom arbetspensionstillägget. Denna rätt skulle dock inte gälla företagare till den del de omfattas av FöPL eller LFöPL eftersom Centralkassan för arbetslöshetskassorna inte betalar försäkringspremie för dem till arbetspensionssystemet. När Riksdagen godkände lagförslaget förutsatte den att regeringen med det snaraste skulle avge behövliga utredningar om verkningarna av företagarnas arbetslöshetsskydd på arbetspensionstilläggen i den privata och den offentliga sektorn.

Hänvisningarna till lagen om utkomstskydd för arbetslösa i 7 b § 4 mom. APL

om arbetspensionstillägget är föråldrade. I stadgandet har inte heller beaktats situationer där vuxenutbildnings- eller rehabiliteringssättningar som nämns i samma paragrafs 1 mom. 2—4 punkten är partiella.

På arbetspensionens belopp inverkar i hög grad utöver den pensionsgrundande lönen och pensionstillväxten också indexskyddet med vars hjälp pensionens värde tryggas både när det gäller den intjänade pensionen och pensionen som utbetalas. Indexskyddet har tre olika uppgiftsområden. För det första skall intjänade pensionsrätter bevaras fram till pensionsutbetalningen. När den pensionsgrundande lönen räknas ut behövs ett sätt att göra olika års inkomster jämförbara när pensionen skall börja betalas ut. För det tredje skall löpande pensioners värde bevaras på ett ändamålsenligt sätt.

Hittills har alla tre uppgiftsområden skötts med ett index, APL-index. Förfarandet har varit tekniskt enkelt. Men samma index lämpar sig inte bra för alla delområden.

Syftet med arbetspensionen är att trygga att den försäkrades inkomstnivå bevaras på en rimlig nivå vid pensioneringen och under pensionstiden. När nuvarande APL-index innehåller hälften av de aktivas reallöneutveckling, kan inte det skydd som indexförfarandet ger anses vara överdimensionerat med tanke på bevarandet av intjänade pensionsrätter.

Också för den andra deluppgiften, dvs. justeringen av årsinkomsterna som behövs vid beräkningen av den pensionsgrundande lönen, lämpar sig APL-indexet relativt bra. Särskilt efter medelåldern blir löneutvecklingen i allmänhet långsammare, varför det nuvarande hälftenindexet åtminstone genomsnittligt sett tillfredsställande korregerar inkomsterna som behövs när den pensionsgrundande lönen räknas ut till en nivå som gör dem inbördes jämförbara. Förslaget om en ändring av beräkningen av den pensionsgrundande lönen som förlänger den tid som inverkar på den pensionsgrundande lönen från nuvarande fyra år till högst tio år, betonar i högre grad än tidigare realdelens betydelse under den aktiva perioden.

Relativt sett har de som nått pensionsåldern det bästa indexskyddet. Deras konsumtion följer enligt utredningarna inte helt ändringarna i de aktivas konsumtionsvanor som följer löneutvecklingen.

För vissa personer som nått pensionsåldern kan indexjusteringarna redan nu t.o.m. överskrida den realnivå som motsvarar förändringen av deras konsumtionsvanor. När arbetspensionerna i framtiden i allt högre grad når maximinivån, som när pensionen börjar samtidigt motsvarar den nivå som är avsedd att täckas med arbetspensionen, är det inte ändamålsenligt att under förhållanden som begränsas av knappa ekonomiska möjligheter binda de medel som står till buds för pensioner vid alltför automatiska indexjusteringar.

Å andra sidan måste man för att minska höjningstrycket på arbetspensionspremierna hitta inbesparingar som redan på 1990-talet bromsar upp utgiftsökningen.

Enligt antaganden om hur löne- och prisnivån kommer att utvecklas och enligt de beräkningar som gjorts på grundval av dem, står indexskyddet bakom sammanlagt cirka hälften av de årliga arbetspensionsutgifterna. Indexinbesparingar lättar därför effektivt på trycket att höja premierna.

Om indexförfarandet också i fortsättningen stöder sig på en indexgrund och indexutvecklingen görs långsammare, kan indexskyddet under den tid som arbetspensionen tjänas in enligt ovan bli underdimensionerat. Samma fenomen inträffar inte i indexjusteringarna som gäller personer i pensionsåldern.

Ett central drag i indexjusteringarna av arbetspensionerna har under hela den tid som systemet har varit i kraft varit att reallönetillväxten beaktas i indexjusteringarna. Detta motiverar att också indexjusteringarna som gäller befolkningen i pensionsåldern fortfarande åtminstone i någon mån binds till reallönetillväxten.

Arbetslagarnas arbetspensionsavgift beaktas redan permanent i fråga om inkomster som påverkar den pensionsgrundande lönen, men i fråga om indexjusteringen av löpande pensioner har detta förfarande tillsvidare ännu inte införts. Ett motsvarande förfaringsätt har dock redan genomförts 1993—1995 genom lagar som varit i kraft ett år i sänder.

Med tanke på de ökade pensionskostnaderna är det viktigt att indexförfarandet permanent tillämpar samma förfarande som beror på arbetslagarnas arbetspensionsavgift som när den pensionsgrundande lönen räknas ut. Om

bedömningen att arbetstagarnas arbetspensionsavgift småningom kommer att kanaliseras i en motsvarande höjning av lönerna åtminstone delvis kommer att förverkligas, kommer arbetspensionsutgiftens andel av nationalprodukten att öka vad gäller löpande pensioner, om inte arbetstagarnas arbetspensionsavgift beaktas.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

3.1. Mål och medel

Med ändringsförslagen som gäller pensionssystemet tryggas arbetspensionssystemets uppbyggnad. Lagändringarnas mål är att åstadkomma balans mellan arbetspensionspremierna och arbetspensionsförmånerna under 1990-talets återstående år och samtidigt se till att balansen mellan premier och förmåner inom arbetspensionssystemet fungerar på längre sikt. Avsikten är att säkerställa att ett arbetspensionssystem som till grundarna och grundförmånerna liknar det nuvarande bevaras och utvecklas så att det motsvarar förändrade behov och omständigheter.

Avsikten är att uppmuntra till fortsatt genom att pensionen blir bättre om man fortsätter arbeta än om man lämnar arbetslivet före pensionsåldern. Pensionen skall vara rättvisare i förhållande till hela arbetskarriären än för närvarande. Det skall inte heller vara ekonomiskt förmånligare att bli pensionerad än att fortsätta i arbetslivet.

Upprätthållande av arbetsförmågan och främjande av återgång till arbete samt rehabilitering är alltid primära i förhållande till socialskydd som förverkligas i efterskott. Därför måste upprätthållandet av arbetsförmågan främjas med så mångsidiga medel som möjligt också genom arbetspensionssystemets försorg.

Dessa mål nås genom en ändring av grundarna för fastställande av pensionen så att de motsvarar arbetskarriären i högre grad än tidigare, genom justering grundarna för den s.k. återstående tiden fram till pensionsåldern så att fortsatt arbete gynnas, och genom understrykande av betydelsen av rehabilitering och upprätthållande av arbetsförmågan i stället för invalidpension eller som åtgärder som skjuter upp pensioneringen.

3.2. De viktigaste förslagen

Den pensionsgrundande lönen (pensionslönen)

Enligt propositionen räknas APL-pensionslönen ut på basis av inkomsten under varje arbetsförhållandes högst 10 sista år. Pensionslönen är medeltalet av de indexjusterade inkomsterna. För arbetsförhållanden som är kortare än nämnda 10 år är APL-pensionslönen medeltalet av inkomsterna under hela arbetsförhållandet. Inkomsterna under pensionsfallsåret eller under det år då arbetsförhållandet upphörde beaktas om arbetsförhållandet har pågått högst tre kalenderår. I de nämnda 10 åren kan ingå år då inkomsterna har varit exceptionellt låga, t.ex. till följd av sjukdom, permittering, studier eller oavlönad barnavårdstid. Därför utesluts de år då inkomsterna är mindre än hälften av den uträknade medelinkomsten när pensionslönen räknas ut. Dock får högst en tredjedel av åren vara år som skall uteslutas.

Ändringen av sättet att beräkna pensionslönen genomförs successivt. Beräkningsåren utökas med ett år i sänder fr.o.m. 1996 ända tills de utgör fulla antalet 10 år. Ändringen inverkar inte på arbetsförhållanden som har upphört 1995 och inte heller på arbetsförhållanden som upphör i och med ett pensionsfall under 1996. De nuvarande stadgandena om automatiskt avbrott av 54–62-åringars arbetsförhållanden som pågått i minst 10 år ändras inte.

Den återstående tiden

Pensionstillväxten under den återstående tiden, dvs. tiden från pensionsfallet till pensionsåldern, justeras. Pensionstillväxten är liksom för närvarande för den återstående tiden 1,5 procent fram till fyllda 50 år. Tillväxtprocenten för den återstående tiden sänks mellan 50 år och 60 år till 1,2 procent av lönen i året och vidare till 0,8 procent av lönen mellan 60 och 65 år. För att den återstående tiden skall kunna räknas till godo i invalid- och familjepensioner förutsätts åtminstone ett års arbete under de sista 10 åren. Ändringen av den återstående tiden gäller inte personer födda före 1943 som har blivit arbetslösa och börjat få arbetslöshetsdagpening innan lagen trädde i kraft.

Effektivare åtgärder för upprätthållande av arbetsförmågan

Upprätthållandet av arbetsförmågan och rehabiliteringen effektiveras. Utgångspunkten skall vara att åtgärder som upprätthåller och rehabiliterar arbetsförmågan är primära i förhållande till pension, och att arbetstagarens återstående arbetsförmåga betonas. Pensionering med permanent invalidpension skall uppskjutas. Därför ändras den tidsbegränsade invalidpension till ett rehabiliteringsstöd som främjar återgång till arbetet. Rehabiliteringsstödet skall alltid vara bundet till en rehabiliteringsplan. Planen görs upp tillsammans med experter inom hälsovården. Pensionsanstaltens uppgift är att säkerställa att planen görs upp innan rehabiliteringsstödet beviljas. Enligt förslaget betalas ett rehabiliteringstillägg till rehabiliteringsstödet om rehabiliteringen ordnas och bekostas av arbetspensionssystemet.

Avsikten är också att öka användningen av den nuvarande delinvalidpensionen. Den som ansöker om pensionen skall enligt förslaget få ett förhandsbeslut om sin rätt till pensionen på samma sätt som för närvarande vid ansökan om individuell förtidspension. Den sökande kan då överväga att gå i pension efter att ha fått ett positivt beslut. Arbetsgivarens premieandelar i anslutning till invalidpensionsskyddet kommer att justeras särskilt på så sätt att arbetstagarens rehabilitering och delinvalidpension är förmånligare alternativ för arbetsgivaren än full invalidpension.

Indexskyddet

Enligt propositionen skall två olika index tas i bruk i indexregleringen.

Indexjusteringarna som gäller befolkningen i arbetsför ålder kvarstår på den nuvarande nivån. Indexjusteringarna som gäller befolkningen i pensionsåldern blir långsammare än tidigare om reallöneutvecklingen är positiv. Om reallöneutvecklingen är negativ blir indexjusteringarna bättre än tidigare vad gäller befolkningen i pensionsåldern.

Som helhet betraktat minskas de kostnader som är bundna till indexjusteringen av arbetspensionerna. APL-indexjusteringarna innehåller dock för alla pensionstagare en del som är bunden till reallönetillväxten.

Det nuvarande APL-indexet, som varierar

enligt den genomsnittliga förändringen i löne- och prisnivån, skall fortfarande tillämpas när arbetsinkomsterna som pensionen grundar sig på, pensionslöner och intjänade pensionsrätter skall justeras. Samma index skall också tillämpas på löpande pensioner till slutet av det kalenderår, under vilket arbetstagaren fyller 65 år. Därefter tillämpas ett index i vilket vägningskoefficienten för förändringen av prisnivån är 0,8 och för förändringen av lönenivån 0,2.

Indexet som skall tillämpas på familjepensioner bestäms enligt förmånslåtarens ålder. På barn- och efterlevandepensioner som betalas efter förmånslåtarens skall det nuvarande APL-indexet tillämpas fram till slutet av det kalenderår under vilket förmånslåtarens skulle ha fyllt 65 år. Oberoende av förmånstagarnas ålder skall pensionerna därefter justeras med ett index i vilket förändringen av lönenivån utgör 0,2 procent.

Med stöd av de överenskommelser som träffats av arbetsmarknadsorganisationerna har indexjusteringarna på grund av arbetstagarnas arbetspensionsavgift reducerats sammanlagt 2 procent 1993—1995, vilket motsvarar hälften av arbetstagarnas pensionsavgift 1995. Enligt proposition skall arbetstagarnas pensionsavgift i fortsättningen permanent beaktas som en faktor som minskar indexet. Förändringen av avgiften dras av från förändringen i lönenivån, varvid hälften av avgiften inverkar på den aktiva befolkningens index på samma sätt som i nedskärningarna 1993—1995. På indexet som tillämpas på befolkningen i pensionsåldern inverkar pensionsavgiften med samma tyngd som förändringen i lönenivån, dvs. 20 procent av höjningen av pensionsavgiften minskar förändringen i pensionsindexet.

I de poängtal för APL-indexet som fastställdes genom undantagslagarna om arbetstagarnas pensionsavgift beaktas på så sätt att avgiften har inverkat redan på samma kalenderårs indexjustering. Närmast på grund av tekniska orsaker föreslås nu att pensionsavgiften i fortsättningen skall beaktas enligt motsvarande rytm som förändringen i löne- och prisindex för närvarande inverkar på APL-indexet. I praktiken innebär detta samtidigt att pensionsavgiftsminskningen inte gäller indexpoängtal för 1996 för att förhindra en dubbel pensionsavgiftsminskning.

Utöver pensionsavgiftsminskningarna gjordes ett extra avdrag på 1,3 procent på

APL-indexets utveckling i samband med indexfrysningen 1994. Enligt propositionen skall den extra minskningen bli permanent. Därför skall poängtalet för 1996 fastställas på basis av poängtalet 1712 som fastställdes för 1995 genom en undantagslag och som innehåller den nämnda extra minskningen och minskningarna som gjordes till följd av arbetstagarnas pensionsavgift. I övrigt höjs pensionerna från och med årsskiftet enligt grunden för det nya indexet.

4. Propositionens ekonomiska verkningar

Förslagen innebär inbesparingar i pensionsutgifterna både i den privata och den offentliga sektorn. Inom den privata sektorns uppskattas inbesparingarna följa tabellen.

Inbesparingarna i de årliga pensionsutgifterna

År	APL, KAPL, SjöPL, KoPL		Den privata sektorn sammanlagt*	
	Mrd.mk	% av lönerna	Mrd.mk	% av lönerna
1996	1,0	0,8	1,2	0,8
2000	1,9	1,1—1,3	2,2	1,1—1,3
2010	4,6	2,2—2,4	5,2	2,3—2,5
2020	6,9	2,8—3,2	7,7	2,9—3,3
2030	8,5	3,0—4,0	9,5	3,0—4,0

* Det sammanlagda beloppet innehåller också LFöPL- och FöPL-pensioner

Uppskattningarna grundar sig på Socialutgiftskommissionens antaganden som har korrigerats med den faktiska utvecklingen. Arbetslösheten antas sjunka till 5 procent fram till 2015. Den årliga reallönetillväxten antas bli 1,8 procent 1996—2000 och därefter 1,5 procent på så sätt att realökningen inom den privata sektorn efter 2010 på grund av strukturmöndlingen är något snabbare än i genomsnitt. Inflationen antas bli 3 procent i året.

I beräkningarna ingår inte eventuella kostnadsverkningar i anslutning till ändringarna som gäller rehabiliteringen. Om propositionen leder till att färre nya invalidpensioner påbörjas än tidigare betyder det ytterligare inbesparingar.

Ändringarna av APL-indexjusteringarna inverkar snabbast på pensionsutgifterna. De-

ras betydelse är också i slutet av prognosperioderna nästan hälften av inbesparingarna. En lika stor verkan har sänkningen av intjänandetakten under den återstående tiden. Ändringen som gäller den pensionsgrundande lönen utgör en tiondedel av besparingarna.

Åtgärdernas detaljerade inbesparingsverkan när det gäller pensionsutgifter per pensionslag varierar något, men storleksklassen följer tabellen.

Inom kretsen för APL syns inbesparingarna i premierna något snabbare än i pensionsutgifterna p.g.a. det sätt som invalidpensionerna finansieras på. Den totala verkan på APL-premierna är dock i samma storleksklass som procenttalen i tabellen.

I arbetsmarknadsorganisationernas överenskommelse från maj 1995 konstateras att APL-premien stiger till 29 procent år 2030. När förslagen har genomförts är premien 25—26 procent, vilket betyder att APL-premiens årliga höjningstryck på lång sikt är 0,1—0,2 procent. Arbetsgivarna och de försäkrade betalar hälften var av premiehöjningarna.

Till följd av höjningstrycket som orsakats av recessionsåren måste dock premien höjas mer än genomsnittet 1996. Målet är också att premien inte skall höjas årligen under 1990-talet.

För den enskilda pensionstagaren verkar ändringen av beräkningen av den pensionsgrundande lönen förbättrande eller sänkande beroende på hur hans egen inkomstnivå utvecklas i förhållande till APL-indexets utveckling.

Att tillväxten under den återstående tiden växlar stegvis betyder för de som går i pension före 50 år en sänkning på högst 6,5 procentenheter. Inom den privata sektorn pensioneras ungefär var tionde före fyllda 50 år. Ungefär en tredjedel pensioneras mellan 50 och 59, och 40 procent i åldern 60—64 år. För de sistnämnda är verkan högst 3,5 procentenheter. Av antalet nya pensionstagare är årligen ca 15 procent ålderspensionstagare. Deras pensioner påverkas inte av ändringen som gäller tillväxten under den återstående tiden.

Indexjusteringen som gäller befolkningen i pensionsåldern minskar i förhållande till reallönetillväxten. När pensionsutgifternas utveckling skall förutses på lång sikt antas att den årliga reallönetillväxten är 1—2 procent. Den förslagna ändringen minskar då den

årliga indexjusteringarna med mindre än 0,3—0,6 procentenheter.

Enligt tillgängliga uppskattningar är inbesparingarna i statens pensionsutgifter 1996 något under 0,5 miljarder mark och de stiger fram till år 2000 till drygt 0,6 miljarder mark. Statens andel av kostnaderna för pensioner enligt LFöPL och FöPL sjunker till följd av de föreslagna ändringarna med ca 120 miljoner mark 1996. Dessutom sänker ändringen i APL-index statens utgifter för de förmåner som är bundna till APL-index med 150 miljoner mark 1996. Folkpensionsutgifterna kommer att stiga något, men inte till följd av ändringen av APL-indexet.

5. Beredningen av propositionen

Propositionens förslag till revidering av den privata sektorns arbetspensionssystem grundar sig på en överenskommelse som slöts den 18 maj 1995 mellan Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC, Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund

TT, Funktionärsorganisationernas Centralförbund FTFC, Affärsarbetsgivarnas Centralförbund AAC och AKAVA om en balansering av finansiering och förmåner i den privata sektorns arbetspensionssystem. Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet. Också Pensionskyddscentralen, Statens arbetsmarknadsverk, Arbetspensionsanstaltens Förbund, Folkpensionsanstalten, de ovan nämnda arbetsmarknadsorganisationerna, Kommunernas pensionsförsäkring samt Centralförbundet för jord- och skogsbruksproducenter har deltagit i beredningen.

6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Regeringen avger en separat proposition om genomförandet av de nu föreslagna ändringarna i den offentliga sektorns förvärvspensionssystem. Frågan om genomförandet av revideringarna i sjömanspensionssystemet kommer att utredas särskilt.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering till lagförslagen

1.1. Lagen om pension för arbetstagare

1 §. För att korta arbetsförhållanden på ett mer ändamålsenligt sätt än tidigare skall omfattas av arbetspensionsskyddet föreslås det att stadgandet i 3 mom. om den s.k. sammanlänkingsregeln skall ändras så att ett arbetsförhållande skall omfattas av APL när arbetstagaren har arbetat under två på varandra följande kalendermånader för samma arbetsgivare, i stället för det nuvarande minimikravet på tre månader. I övrigt ändras inte villkoren som ställs på arbetet.

I praktiken har det förekommit försök att kringgå framför allt skyldigheten att ta APL-försäkring, t.ex. genom att tur vis registrera arbetstagaren som tjänsteman på sådana arbetsgivarföretag som arbetsgivaren har bestämmanderätt över. Arbetsförhållandena har inte försäkrats med åberopande av att de har pågått kortare tid än en månad. I sådana och i motsvarande fall borde förfarandet följa de verkliga förhållandena. Det föreslås

att principen som i och för sig redan gäller skris i 6 mom.

1 c §. 5 mom. innehåller en justering av hänvisningsstadgandet.

2 §. 3 och 5 mom. innehåller en justering av hänvisningsstadgandet.

3 a §. 1 mom. innehåller en justering av hänvisningsstadgandet.

4 §. Egentlig invalidpension kan för närvarande beviljas som tidsbestämd pension, särskilt om det när pensionsbeslutet fattas verkar troligt att arbetsförmågan återställs. Pension på viss tid har också kunnat beviljas för rehabiliteringstid eller för den tid som det tar att utreda rehabiliteringsmöjligheterna. Beviljandepraxisen har när det gäller tidsbestämda invalidpensioner dock inte tillräckligt uppfyllt rehabiliteringsaspekten. Det föreslås därför att namnet på den tidsbestämda invalidpensionen i 6 mom. ändras till rehabiliteringsstöd. Samtidigt begränsas användningen av stödet till fall där det vidtas aktiva rehabiliteringsåtgärder eller där den sökande med adekvat vård kan väntas bli botad från sin skada eller sjukdom.

Det föreslås att rehabiliteringsstödet skall beviljas till samma belopp som full invalidpension. I vissa fall kan rehabiliteringsstödet som beviljas vara lika stort som delinvalidpension. Enligt förslaget skall rehabiliteringsstödet liksom invalidpensionen beviljas endast om arbetsoförmågan har pågått eller kan uppskattas pågå minst ett år efter det att den började. Rehabiliteringsstöd som en gång har beviljats kan vid behov fortsättas, men endast för en begränsad tid. Om rehabiliteringen misslyckas och det inte verkar troligt att arbetsförmågan förbättras, skall rehabiliteringsstödet ändras till tillsvidare beviljad invalidpension. Om den som får rehabiliteringsstöd utan giltig orsak vägrar att delta i rehabilitering, kan rehabiliteringsstödet enligt förslaget dras in.

I 7 mom. stadgas att rehabiliteringsstödet skall beviljas till främjande av arbetstagarens rehabilitering för så lång tid som han uppskattas vara förhindrad att förvärvsarbeta p.g.a. rehabiliteringen. Med förvärvsarbete avses sådant arbete som nämns i 4 § 3 mom. — Enligt förslaget kan rehabiliteringsstöd också beviljas en arbetsoförmögen arbetstagare för den tid som en vård- eller rehabiliteringsplan håller på att göras upp. Arbetstagaren skall också kunna få rehabiliteringsstöd under tiden mellan olika rehabiliteringsåtgärder och som stöd för att kunna återvända till arbetet.

När rehabiliteringsstöd beviljas skall pensionsanstalten se till att en vederbörlig vård- eller rehabiliteringsplan har gjorts upp för arbetstagaren. Av planen skall framgå att hans arbetsförmåga troligen kan återställas åtminstone delvis om planen verkställs. Utgångspunkten är att uppgörandet av en sådan plan skall ingå som ett normalt arbetsskede i den allmänna hälsovården — genom företagshälsovårdens eller Arbetskraftsmyndighetens försorg. Om planen inte finns bifogad till ansökan om invalidpension, skall pensionsanstalten se till att en plan görs upp. Om planen som presenteras inte är tillräcklig, skall pensionsanstalten likväl ansvara för att en nya plan införskaffas. Målet är dock att rehabiliteringsplanen redan har gjorts upp när pensionsansökan blir aktuell.

Rehabiliterings- eller vårdplanens existens förbinder också pensionsanstalten att följa upp att den verkställs på ett behörigt sätt. Uppgörandet av rehabiliteringsplanen kan kräva nya, tidskrävande utredningar om arbetsförmågan och rehabiliteringsmöjligheter-

na. I sådana fall kan rehabiliteringsstöd också beviljas för den tid som utredningen av rehabiliteringsmöjligheterna pågår. Genom kravet på en rehabiliteringsplan effektivteras rehabiliteringen och möjligheten att pension beviljas på viss tid utan orsak elimineras. Om rehabiliteringsmöjligheter saknas och förutsättningarna för arbetsförmåga i övrigt föreligger, beviljas invalidpensionen tills vidare.

Enligt definitionen i paragrafen är rehabiliteringsstödet till sin karaktär en invalidpension. Därför föreslås det att de stadganden i arbetspensionslagstiftningen som gäller invalidpension skall följas när det gäller rehabiliteringsstödet. Den som ansöker om invalidpension skall t.ex. ha rätt att besvära sig över beslutet om han anser att han borde ha beviljats rehabiliteringsstöd eller att stödet borde ha beviljats för längre tid än den tid som pensionsanstalten har fastställt.

På rehabiliteringen och den som deltar i rehabilitering tillämpas vad som annars stadgas om invalidpension och invalidpensionstagare.

Dessutom har vissa tekniska justeringar införts i paragrafen.

4 a §. Stadgandena i 4 § 5 mom. flyttas till denna paragraf. Dessutom har vissa tekniska justeringar införts.

4 c §. 1 mom. innehåller en justering av hänvisningsstadgandet.

4 d §. 2 mom. innehåller en justering av hänvisningsstadgandet.

När en arbetstagare beviljas rehabilitering och han får rehabiliteringspenning är utgångspunkten att han skall återvända till arbetslivet efter rehabiliteringen. Men om han blir arbetsoförmögen under rehabiliteringen och uppfyller villkoren för pension, skall han få invalidpension. Det föreslås ingen ändring av tidpunkten när invalidpensionen börjar. Men eftersom det inte är ändamålsenligt att invalidpensionen betalas retroaktivt för samma tid som arbetstagaren har fått rehabiliteringspenning, föreslås en ändring av 4 d § 6 mom. Retroaktiv pension skall inte betalas för de dagar för vilka arbetstagaren har fått rehabiliteringspenning från något system. På så sätt kommer också samordningen av ersättningarna att bli enklare än för närvarande.

4 e §. Stadgandet i 3 mom. om förhandsbeslut om individuell förtidspension flyttas och blir en ny 19 e §, dit också stadgandena om förhandsbeslut om delinvalidpension

samtidigt flyttas. En teknisk justering görs i 4 mom.

4 g §. 2 mom innehåller en justering av hänvisningsstadgandet.

4 j §. Det föreslås att denna paragraf skall innehålla stadganden om tillägg till rehabiliteringsstöd och invalidpension. När rehabiliteringen ordnas och bekostas av arbetspensionssystemet, skall det också trygga utkomsten för arbetstagaren som deltar i rehabilitering. Om en person som deltar i rehabilitering inte får invalidpension, skall han få rehabiliteringspenning under rehabiliteringstiden. Om arbetstagaren redan får rehabiliteringsstöd eller pension, skall han få ett särskilt rehabiliteringstillägg till pensionen under rehabiliteringstiden. För att utkomstskyddet under rehabiliteringen skall bli klarare föreslås det att rehabiliteringspenningen på 10 procent som betalas som tillägg till pensionen i nuvarande 4 i § 2 mom. slopas.

Enligt 1 mom. skall ett rehabiliteringstillägg betalas till rehabiliteringsstödet, om den som får rehabiliteringsstöd beviljas annan rehabilitering som avses i lagens 4 h § än rådgivning och näringsstöd på grundval av en pensionsanstalts beslut. Var och en av pensionsanstalterna som betalar rehabiliteringsstöd skall betala tillägget också när någon annan pensionsanstalt än en sådan som betalar i 8 § 4 mom. avsedd grundpension ger stödtagaren sådan rehabilitering som avses i 4 h §.

Också en person som får tills vidare beviljad invalidpension kan vara i behov av rehabilitering. Enligt paragrafens 2 mom. kan en förhöjning som motsvarar rehabiliteringstillägget betalas också till annan invalidpensionstagare än sådan som får rehabiliteringsstöd, om den ifrågavarande pensionsanstalten eller någon annan pensionsanstalt som betalar grundpension som avses i 8 § 4 mom. ger arbetstagaren sådan rehabilitering som avses i 4 h §.

Enligt 3 mom. skall rehabiliteringstillägget vara 33 procent av beloppet pension som samordnats enligt 8 § lagen om pension för arbetstagare. Var och en av pensionsanstalterna som betalar rehabiliteringsstöd eller tills vidare beviljad invalidpension skall betala ett tillägg på 33 procent till sin pension efter samordningen. Rätten till tillägget skall gälla de fulla kalendermånader under vilka rehabiliteringen pågår. När rehabiliteringstillägget fastställs beaktas endast arbetspensioner, inte förmåner som utbetalas av Folkpensionsan-

stalten.

Det föreslås att pensionsanstalten skall bevilja rehabiliteringstillägg när den eller någon av den offentliga sektorns pensionsanstalter har beslutat att erbjuda rehabilitering. Om det är Folkpensionsanstalten som verkställer rehabiliteringen, betalar inte arbetspensionssystemet rehabiliteringstillägg.

4 k §. Det föreslås att rehabiliteringspenning skall betalas för rehabiliteringstiden när arbetstagaren inte har rätt till rehabiliteringsstöd eller invalidpension. En precisering med detta innehåll fogas till 4 k § 1 mom. Grunderna för hur rehabiliteringspenningen fastställs ändras inte.

2 mom. skall enligt förslaget ändras så att betalningen av rehabiliteringspenning enligt prövning för tiden från rehabiliteringsbeslutet till rehabiliteringens början, samt för tiden mellan skilda rehabiliteringsperioder skall bli smidigare. Det skall vara möjligt att avvika från stadgandets maximitid på tre månader, om det är motiverat med hänsyn till rehabiliteringens fortskridande.

4 l §. Rehabiliteringspenningen på 10 procent till pensionstagare i 2 mom. blir onödig och det föreslås därför att momentet upphävs.

4 n §. Det föreslås att till 2 mom. fogas stadganden om att det inte går att söka ändring i pensionsanstalts beslut om rätt till rehabilitering enligt 4 h §, rätt till rehabiliteringspenning, eller i ett beslut om rehabiliteringsunderstöd. Den sökande har inte heller för närvarande rätt att söka ändring i de ovannämnda besluten, men det fins inte särskilt stadgat om besvärsförbudet i lagen.

5 §. I paragrafen stadgas om beloppet pension. Enligt 1 mom. skall pensionsbeloppet vara 1,5 procent i året av den pensionsgrundande lönen för varje hel månad av den till pension berättigande tjänstgöringstiden, återstående tiden och pensionstiden. Stadgandena ingår i 5 § 1 mom. i den nuvarande lagen.

Det föreslås att stadgandena om pensionsbeloppet som tjänas in på grundval av tjänstgöringstid räknat från ingången av det år då arbetstagaren fyller 60 år och om pensionsbeloppet för tjänstgöringstid före 1 juli 1962 flyttas till paragrafens 2 mom.

Det föreslås att tillväxten av pensionsrätt för återstående tid sänks stegvis enligt arbetstagarens ålder. Om detta stadgas i 3 mom. Tillväxtprocenten för återstående tid skall enligt förslaget vara 1,2 procent räknat

från 50 års ålder och 0,8 procent räknat från 60 års ålder. Den sänkta tillväxten föreslås även gälla tid, för vilken arbetstagaren tidigare har fått heffektiv pension och som på grundval av detta räknas som till pension berättigande tid när ny pension beviljas senare.

5 a §. I nuvarande 5 a § stadgas om minimipensionens belopp. Eftersom stadgandet är har föräldrads föreslås det att det upphävs. Stadgandena från 5 § 3, 4 och 5 mom. flyttas till denna paragraf.

5 b §. 3 och 5 mom. innehåller en justering av hänvisningsstadgandet.

6 a §. Om arbetsförmågan har börjat innan 360 dagar har förflutit sedan arbetsförhållandet upphörde, räknas tiden mellan arbetsförmågans början och pensionsåldern, den s.k. återstående tiden, som till pension berättigande tid när invalidpension som beviljas på grundval av detta arbetsförhållande fastställs. I 2 mom. stadgas om dagar som förlänger denna tid på 360 dagar. Nu föreslås att ett stadgande om en ny förutsättning för rätt till återstående tid fogas till 1 mom. En förutsättning skall vara att arbetstagaren under det år arbetsförmågan började och under de tio omedelbart föregående kalenderåren haft ett förvärvsarbete som avses i 8 § 4 mom i minst 12 månader. På detta sätt avlägsnas möjligheten att man på grundval av sporadiskt arbete kan omfattas av heffektivt invalidpensionsskydd. Vidare föreslås det att det i momentet skall stadgas om hur arbetsinkomst enligt KAPL och KoPL beaktas när tiden på 12 månader räknas ut, eftersom arbetsförhållandets längd enligt dessa lagar inte är av betydelse för pensionstillväxten. I tjänstgöringstiden skall enligt förslaget också tjänstgöringstid före 23 års ålder beaktas. Det förutsätts inte att tjänstgöringstiden pågått utan avbrott. Arbetsvillkoret kan vara uppfyllt endast när det gäller förvärvsarbete som ger rätt till pension och som skall försäkras i Finland. Ett sådant villkor strider inte med EES-avtalet eller med de internationella överenskommelser om social trygghet som Finland ingått.

4 mom. innehåller en justering av hänvisningsstadgandet.

7 §. Enligt förslaget skall den pensionsgrundande lönen räknas ut för varje arbetsförhållande på grundval av inkomsterna under de högst 10 sista kalenderåren (urvalsåren) före det år då arbetsförhållandet upphörde. Det år då arbetsförhållandet upphörde

skall dock beaktas när urvalsåren väljs, om arbetsförhållandet har pågått under högst tre kalenderår eller om arbetsförhållandet har pågått under hela det år då det upphörde. I korta arbetsförhållanden, där antalet urvalsår är mindre än 10, skall den pensionsgrundande lönen på motsvarande sätt räknas ut på basis av inkomsterna under dessa år. Om det ingår kalenderår som inte är fulla i urvalsåren, skall pensionslönen räknas ut, liksom för närvarande, på grundval av urvalsårens månadsinkomster. Detta sker genom att varje urvalsårs årsinkomst omvandlas till månadsinkomster på det sätt som stadgas närmare om i arbetstagarnas pensionsförordning. När den pensionsgrundande lönen räknas ut kan förvärvsinkomster redan från tiden före 23 års ålder beaktas.

Enligt det nuvarande beräkningssättet för den pensionsgrundande lönen beaktas inte inkomsten under pensionsfallsåret när den pensionsgrundande lönen räknas ut, om arbetsförhållandet avslutades i och med pensionsfallet och pågick under minst tre kalenderår. Det föreslås att regeln om att inkomsten under pensionsfallsåret skall uteslutas utvidgas så att den också gäller andra arbetsförhållanden än de som upphör vid pensionsfallet (s.k. fribrev). Detta förenhetligar beräkningen av den pensionsgrundande lönen i olika fall och avlägsnar tolkningsproblem om när arbetsförhållandet skall anses ha upphört i och med pensionsfallet. Det föreslås vidare att ett stadgande om att inkomsterna skall justeras enligt lagens 9 § när den pensionsgrundande lönen räknas ut fogas till momentet. Det indextal som kommer i fråga är indextalet i första meningen i 9 § 2 mom.

Enligt 2 mom. skall sådana urvalsår och motsvarande inkomster, när de genomsnittliga inkomsterna är lägre än 50 procent av de genomsnittliga inkomsterna under samtliga urvalsår, uteslutas när den pensionsgrundande lönen räknas ut på basis av urvalsåren. Syftet med beräkningsregeln är att utesluta de år utan inkomster eller med i jämförelse med den genomsnittliga inkomstnivån låga inkomster, som ingår i arbetsförhållandet och sänker den pensionsgrundande lönen. Det är oftast fråga om barnavård, studier eller permittering under pågående arbetsförhållande. Åren med låga inkomster lämnas obeaktade när den pensionsgrundade lönen räknas ut oberoende av om arbetsförhållandet upphör i och med ett pensionsfall eller

avsked. Eftersom uteslutandet av år med låga inkomster kommer att ske utan att orsaken till den sänkta inkomstnivån utreds, skall antalet år som utesluts stå i rimlig proportion till antalet år som den pensionsgrundande lönen baserar sig på. Därför föreslås det att högst en tredjedel av urvalsåren kan lämnas obeaktade.

Om det finns tio eller nio urvalsår, skall det enligt denna regel vara möjligt att lämna högst tre dåliga år obeaktade. Om det finns åtta, sju eller sex urvalsår, kan högst två dåliga år lämnas obeaktade. Om det finns fem, fyra eller tre urvalsår, kan högst ett år lämnas obeaktat. Om det finns två eller ett urvalsår kan inte år med sämre inkomst lämnas obeaktade. Om det finns fler dåliga år än det enligt denna regel är möjligt att lämna obeaktade, väljs de år som lämnas obeaktade successivt med början från det år då inkomstnivån var lägst.

Enligt 3 mom. skall den pensionsgrundande lönen vara medeltalet per månad under de kalenderår som valts på det sätt som anges i 1 och 2 mom.

I 4 mom. stadgas att tid för vilken arbetstagaren har fått heffektiv pension inte skall beaktas när den pensionsgrundande lönen räknas ut, och inte heller tid efter 65 år. Om arbetsförhållandet har avslutats i enlighet 2 § 5 mom. (automatiskt avbrott), anses dock att det har pågått utan avbrott när den pensionsgrundande lönen räknas ut, om pensionsbeloppet som räknas ut på detta sätt blir större. Stadgandena ingår i nuvarande 7 § 1 mom.

I 5 mom. stadgas att social- och hälsovårdsministeriet kan meddela närmare bestämmelser om tillämpningen av paragrafen.

7 a §. Det föreslås att i 1, 2 och 3 mom. skall stadgas om att arbetstagarens pensionssavgift skall dras av från arbetsinkomsten när den pensionsgrundande lönen räknas ut. Stadgandena ingår i 7 § 5, 6 och 7 mom. i den nuvarande lagen. När den nya beräkningsregeln som ingår i 7 § 1 mom. tillämpas vid beräkningen av den pensionsgrundande lönen väljs först högst 10 urvalsår per arbetsförhållande. Urvalsårens arbetsinkomster justeras enligt 9 §. Därefter dras ett belopp som motsvarar arbetstagarens pensionssavgift av från arbetsinkomsten under vart och ett urvalsår. Av de på detta sätt reducerade årsinkomsterna lämnas enligt 7 § 2 mom. sådana urvalsår och motsvarande inkomster obeaktade under vilka medelinkomsten är mindre än 50 procent av medelin-

komsten under samtliga urvalsår.

7 b §. Till denna paragraf överförs stadgandena i 7 § 4 mom. om beräkningen av den pensionsgrundande lönen under den återstående tiden i de fall där den återstående tiden ansluter sig till arbetsförhållanden som pågått kortare tid än en månad.

7 c §. Till denna paragraf överförs stadgandena i 7 § 3 mom. om beräkningen av pensionsgrundande lön för barnavårdstid. Dessutom föreslås det att formuleringen ändras p.g.a. beräkningsregeln i 7 § 1 mom. så att fyra år i det nuvarande stadgandet ändras till tio år.

7 d §. Till denna paragraf överförs stadgandena i 7 § 2 mom. om justering av pensionslönen enligt prövning. Beräkningen av pensionen på basis av medellönen under 10 år avlägsnar behovet att enligt nuvarande 7 § 2 mom. justera den pensionsgrundande lönen enligt prövning, eftersom år som varit dåliga i jämförelse med medellönen under 10 år enligt förslaget alltid automatiskt lämnas obeaktade.

Det finns dock ett behov att bevara möjligheten att justera den pensionsgrundande lönen enligt prövning i vissa enskilda fall, t.ex. fall som gäller barnavård eller långvarig sjukdom. Justering enligt prövning kan komma i fråga t.ex. när inkomsterna har varit låga under fler år än det antal år som enligt 7 § 2 mom. kan uteslutas från beräkningen. Den pensionsgrundande lönen kan också justeras t.ex. när inkomsterna har varit låga p.g.a. en exceptionell orsak, men inkomstbortfallet under vart och ett år varit mindre än 50 procent av medellönen under samtliga urvalsår. Det föreslås dock att stadgandets tillämpningsområde blir snävare än det nuvarande stadgandets. Därför skall inkomstbortfallets inverkan på pensionsskyddet vara minst 20 procent i stället för 7,5 procent enligt nuvarande praxis. Det föreslås att denna procentsats anges direkt i lagen. Justering av den pensionsgrundande lönen enligt prövning skall tillämpas endast om inkomsternas låga nivå utreds på grund av en anmälan från arbetstagaren. Till andra delar än det i lagen fastställda procenttalet ändras inte ordalydelsen i eller tillämpningen av det nuvarande stadgandet.

7 e §. Till denna paragraf överförs stadgandena i 7 § 5 mom. om vad som räknas till arbetsinkomst när den pensionsgrundande lönen räknas ut.

7 f §. Till denna paragraf överförs stad-

gandena i 7 b § om arbetspensionstillägget. Företagarna fick rätt till inkomstrelaterad dagpenning fr.o.m. början av 1995. Det föreslås därför att stadgandet i 1 mom. förtydligas så att rätt till arbetspensionstillägg också ges till vissa företagare som kan jämföras med löntagare. Egentliga företagare som omfattas av företagarnas pensionslagar skall dock inte ha rätt till arbetspensionstillägg enligt lagen om pension för arbetstagare. Det föreslås att hänvisningarna till lagen om utskomtskydd för arbetslösa i nuvarande 7 b § 4 mom. ändras eftersom de är föråldrade, och vidare att momentet justeras till den del som gäller partiella förmåner.

7 g §. Till denna paragraf överförs stadgandena i 7 c § om barnstillägget.

7 h §. Till denna paragraf överförs stadgandena i 7 a § om familjepensionens belopp.

8 §. 1 och 5 mom. innehåller en justering av hänvisningsstadgandet.

8 d §. 1 mom. innehåller en justering av hänvisningsstadgandet.

9 §. I 1 mom. stadgas om att pensionskyddet är bundet till förändringar i landets löne- och prisnivå. Det föreslås att två index tas i bruk för indexskyddet. För detta ändamål skall social- och hälsovårdsministeriet fastställa två olika indextal för varje kalenderår. Vidare föreslås att arbetstagarnas pensionsavgiftsprocent, som tidigare under 1993—1995 genom undantagslagar har beaktats i det nuvarande APL-indexet, nu skall beaktas permanent när indextalen fastställs. Förändringen i pensionsavgiftsprocenten skall dras av från förändringen i lönenivån som indexen baserar sig på innan indexen fastställs.

I 2 mom. stadgas om hur indexen tillämpas och hur de är uppbyggda. Vilket index som tillämpas föreslås vara beroende av arbetstagarens ålder och vid familjepension av förmånslåtarens ålder. Fram till slutet av det år under vilket arbetstagaren fyller eller skulle ha fyllt 65 år tillämpas ett index vars vägningskoefficient är 0,5 både för förändringen av löne- och prisnivån. Därefter tillämpas ett index där vikten av förändringen i lönenivån är 0,2 och vikten av förändringen i prisnivån är 0,8.

I 3 mom. stadgas om justeringen av den pensionsgrundande lönen och pensionsbeloppet på det sätt som ändringen av indextalen förutsätter. Ett motsvarande stadgande ingår i nuvarande 9 § 1 mom.

10 a §. 2 mom. innehåller en justering av hänvisningsstadgandet.

12 §. Enligt den nuvarande lagen ansvarar den pensionsanstalt som har beviljat rehabiliteringspenningen för rehabiliteringspenningen till motsvarande del som för en invalidpension. För den del av rehabiliteringspenningen som överskrider denna nivå ansvarar pensionsanstalterna gemensamt. När det gäller rehabiliteringsstödet är pensionsanstaltens ansvar detsamma som vid övriga invalidpensioner. Enligt förslaget skall pensionsanstalterna ansvara gemensamt för rehabiliteringstillägget.

Enligt 3 mom. svarar den pensionsanstalt som står för rehabiliteringen för andra rehabiliteringskostnader än de som orsakas av rehabiliteringsstödet eller rehabiliteringspenningen.

12 c §. 1 mom. innehåller en justering av hänvisningsstadgandet.

17 §. 1 mom. innehåller en justering av hänvisningsstadgandet.

19 b §. 4 mom. innehåller en justering av hänvisningsstadgandet.

19 d §. 4 mom. innehåller en justering av hänvisningsstadgandet.

19 e §. Möjligheten att utnyttja den återstående arbetsförmågan kan utvidgas också genom att delinvalidpensionen ges ett vidare användningsområde än tidigare. Det föreslås att delinvalidpension skall kunna beviljas också i sådana fall där arbetstagaren inte arbetar deltid när pensionsansökan avgörs.

Rättsskyddet för arbetstagare som ansöker om delinvalidpension ökar om det blir möjligt att få ett förhandsbeslut om rätten till pensionen. På basis av pensionsberäkningen som ingår i förhandsbeslutet kan den sökande överväga innan ett slutligt beslut om delinvalidpensionen fattas om han vill ta ut pensionen. Det föreslås att ett stadgande om rätten till förhandsbeslut fogas till paragrafen. Det föreslås vidare att stadgandena om förhandsbeslut om individuell förtidspension i 4 e § 3 mom. flyttas till denna paragraf.

Ikraftträdelsestadgande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1996.

4 och 4 j §§ om rehabiliteringsstöd samt tillägget till rehabiliteringsstöd och invalidpension tillämpas på invalidpension som börjar eller som beviljas som fortsatt efter

det att lagen har trätt i kraft. Dessutom föreslås att 4 j § 2 mom. om rehabiliteringstillägg till invalidpension skall tillämpas på antingen på viss tid eller tills vidare beviljade invalidpensioner som betalas ut när lagen träder i kraft, om ett rehabiliteringsbeslut enligt 4 h § ges medan lagen är i kraft.

Det föreslås att 5 § och 6 a § 1 mom. skall tillämpas på sådana pensioner vars pensionsfall inträffar efter det att lagen har trätt i kraft.

På en arbetstagare född före 1943 tillämpas dock fortfarande 5 § 1 mom. om pensionstillväxten sådant det lyder när denna lag träder i kraft, om han när lagen träder i kraft har rätt till dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller dagpenning enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning. Vid tillämpningen av stadgandet anses arbetstagaren ha rätt till dagpenning under självrisktiden som nämns i 12 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa och den 1 januari 1996. Stadgandet skall dock inte tillämpas på en arbetstagare, om han när lagen träder i kraft har rätt till dagpenningen på grundval av en permittering som börjat efter den 31 oktober 1995 och om han före den 29 februari 1996 börjar arbeta för samma arbetsgivare som han var anställd hos när han permitterades. Det innebär att en minskning av pensionen till följd av ändringen av tillväxtprocenten under den återstående tiden inte drabbar en person som redan är arbetslös eller tills vidare permitterad.

5 § 1 mom. om pensionstillväxten tillämpas fortfarande sådant det lyder när denna lag träder i kraft, också när pensionsbeloppet för tidigare heileffektiv invalidpensions fortsättningstid som avses i 6 c § 1 mom. räknas ut. En förutsättning är att den tidigare pensionen har beviljats på grundval av arbetsoförmåga som börjat innan lagen trädde i kraft.

Det föreslås att stadgandet i 5 a § om minimipensionens belopp upphävs, men att 5 a § skall tillämpas fortsättningsvis sådan den lyder när denna lag träder i kraft, om arbetstagaren eller förmånsåtagaren ha uppnått pensionsåldern innan denna lag trädde i kraft.

7 § om pensionslönen skall inte tillämpas på arbetsförhållanden som har upphört innan lagen trädde i kraft. På arbetsförhållanden som börjar efter att lagen har trätt i kraft tillämpas endast de nya stadgandena. Särskilda ikraftträdelsestadganden behövs för de

arbetsförhållanden som är i kraft när lagen träder i kraft.

När det gäller arbetsförhållanden som upphör 1996 och därefter föreslås det en gradvis övergång till det nya beräkningssättet. Vart och ett år efter 1995 utökas de i 7 § 1 mom. nämnda urvalsåren med ett år i sänder. Som urvalsår enligt 7 § 1 mom. beaktas dock högst de tio år som föregår året arbetsförhållandet upphörde. Om året arbetsförhållandet upphörde måste räknas till urvalsåren, beaktas året arbetsförhållandet upphörde och högst nio år före detta år som urvalsår.

Av urvalsåren för tiden innan lagen trädde i kraft beaktas vid beräkningen av den pensionsgrundande lönen de kalenderår och motsvarande inkomsterna, på grundval av vilka den pensionsgrundande lönen skulle ha räknats ut enligt de stadganden som gällde innan lagen trädde i kraft. Om det i urvalsåren ingår fyra år från tiden innan lagen trädde i kraft, tas de på basis av inkomsten två mellersta åren och deras motsvarande inkomster med i beräkningen av den pensionsgrundande lönen. Om det i urvalsåren ingår tre år från tiden innan lagen trädde i kraft, tas de på basis av inkomsten två bästa åren och deras motsvarande inkomster med i beräkningen av den pensionsgrundande lönen. Om det i urvalsåren ingår två år från tiden innan lagen trädde i kraft, tas dessa kalenderår och deras motsvarande inkomster med i beräkningen av den pensionsgrundande lönen. Om det i urvalsåren ingår endast ett år från tiden innan lagen trädde i kraft, tas detta år och inkomsten under året med i beräkningen av den pensionsgrundande lönen.

När medeltalet för urvalsårens arbetsinkomster enligt 7 § 2 mom. i denna lag räknas ut, och när inkomstmässigt dåliga år utesluts, beaktas inte urvalsår före 1996.

Den pensionsgrundande lönen kan räknas ut helt enligt de nya stadgandena första gången för arbetsförhållanden som upphör vid utgången av år 2005.

Liksom de övriga stadgandena som gäller den pensionsgrundande lönen, skall också stadgandet i 7 d § om lön enligt prövning gälla arbetsförhållanden som upphör efter det att lagen har trätt i kraft. Eftersom de nya stadgandena om beräkningen av den pensionsgrundande lönen börjar gälla arbetsförhållanden stegvis, kan inte procenttalet som är ett villkor för användningen av lön enligt prövning direkt höjas till 20 procent. Därför föreslås det att också beräkningsre-

geln för pensionsgrundande lön enligt prövning skall träda i kraft stegvis beroende på när pensionsfallet inträffar.

Om pensionsfallet inträffar år 1996, skall de nedsatta inkomsternas inverkan på pensionsskyddet vara minst 7,5 procent. Denna gräns på 7,5 procent skall höjas stegvis med 2,5 procentenheter i året, på så sätt att de nedsatta inkomsternas inverkan på pensionsskyddet skall vara minst 20 procent i de pensionsfall som inträffar år 2001 eller senare.

9 § som gäller indexjusteringen skall tillämpas från och med den 1 januari 1996. Den skall också tillämpas på pensioner vars pensionsfall har inträffat innan lagen trädde i kraft. — Den pensionsgrundande lönen och pensionsbeloppet från tiden innan lagen trädde i kraft kan inte justeras med indextalen enligt denna paragraf. Om en arbetstagare har nått eller en förmånslåtare skulle ha nått 65 års ålder innan lagen trädde i kraft, tillämpas indextalet enligt andra meningen i 9 § 2 mom. på pensionen fr.o.m. 1 januari 1996.

Indextalen för år 1996 fastställs så att poängtalet 1712 som har fastställts med stöd av en undantagslag används som poängtal för år 1995. I poängtalet 1712 ingår redan minskningen som föranleddes av att pensionsavgiften steg i början på 1995. Därför minskas inte poängtalen enligt sista meningen i 9 § 1 mom. när poängtalen för år 1996 fastställs.

I ikraftträdelsestadgandet ingår också stadganden om hur gällande tilläggspensionsarrangemang i tillämpliga delar kan anpassas så att de motsvarar de nya principerna i stadgandena i denna lag. Tilläggspensionernas nivå har vanligen fastställts genom en överenskommelse om en maximinivå (t.ex. 60 procent av den pensionsgrundande lönen) för den sammanlagda grundpensionen och tilläggspensionen, dvs. totalpensionen. Därför finns det ett behov att genom lagstiftning förhindra att minskningen i grundpensionsskyddet måste kompenseras med tilläggspensionskydd om detta inte avtalas separat.

Stadgandet har skrivits så att det gäller också andra tilläggspensioner utöver tilläggspensioner som har registrerats enligt APL. Ett motsvarande förfarande har tillämpats tidigare, bl.a. i samband med familjepensionsreformen. Samtidigt kommer stadgandet att omfatta också bl.a. pensioner som arbetsgivaren har ordnat med stöd av pensions-

stadgar eller andra avtal.

Stadgandena om indexskyddet tillämpas också på registrerade tilläggspensioner. Tilläggsförsäkringstagarna har betalat APL-indexjusteringarna i förskott genom försäkringspremierna. Den nu föreslagna ändringen beaktas enligt skälighetsprincipen som förutsätts i 12 a § 2 mom. APL, dock med beaktande av att de registrerade tilläggsförmånerna enligt 12 § APL ingår i grundpensionernas finansieringssystem.

1.2. Lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden

1 §. Hänvisningsstadgandet till paragraferna i APL i senare delen i 1 mom. blir en ny 13 a §. Ändringen underlättar tekniskt framtida lagändringar.

4 §. Det föreslås att 3 mom. förenhetligas med 4 § 6 mom. APL. I 4 mom. ingår stadgandena om rehabiliteringsstödet. Tidigare 4 och 5 mom. blir 5 och 6 mom.

4 a §. Det föreslås att 3 mom. om förhandsbeslut om individuell förtidspension blir en ny 8 §. Paragrafens 4 mom. innehåller en justering av hänvisningsstadgandet.

4 b §. Till 1 mom. fogas ett omnämnande av rehabiliteringstillägget.

5 §. Det föreslås att paragrafen formuleras om. De tre första momenten innehåller stadganden om den pensionsgrundande lönen, som i KAPL definieras som årslön. Ändringarna är endast formella. Till 4—6 mom. fogas stadganden om pensionsprocenterna. Lagtekniken följer 5 § APL.

5 a, 5 b och 5 d §§. Paragraferna innehåller justeringar av hänvisningsstadgande.

7 §. Det föreslås att ett arbetsvillkor på 12 månaders arbete under de sista 10 åren fogas till villkoren som gäller lönen för återstående tiden. Stadgandet motsvarar stadgandet i 6 a § APL. Paragrafen innehåller en justering av hänvisningsstadgandet.

7 a §. Paragrafen innehåller en justering av hänvisningsstadgandet.

Det föreslås att stadganden om förhandsbeslut om individuell förtidspension och delinvalidpension fogas till paragrafen. Paragrafen motsvarar föreslagna 19 e § APL. Paragrafen i KAPL är ledig därför att den har upphävts genom lag den 20 december 1968 (691/68).

9 §. Det föreslås att paragrafen ändras så att den överensstämmer med 12 § APL. Paragrafen innehåller dessutom en justering av

hänvisningsstadgandet.

13 a §. Det föreslås att hänvisningsstadgandet till APL i 1 § 1 mom. blir en ny 13 a §. Paragrafen innehåller också en justering av hänvisningsstadgandet. Den nya hänvisningsparagrafen motsvarar hänvisningsstadgandena i företagarpensionslagarna. Till paragrafen fogas också ett hänvisningsstadgande till nya 1 § 6 mom. APL som gäller kringgående av skyldigheten att ordna pensionsskydd.

Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1996. I ikraftträdelsestadgandet beaktas särskilt rehabiliteringsstödet, minskningen av den återstående tidens pensionsprocent och tilläggsförutsättningen på 12 månader som krävs för att den återstående tidens lön skall räknas. Stadgandena överensstämmer med motsvarande ikraftträdelsestadganden för APL.

1.3. Lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande

3 §. Det föreslås att ett omnämnande av rehabiliteringsstödet fogas till stadgandet. Samtidigt föreslås att stadgandets uppbyggnad görs klarare och att en hänvisning till APL-index fogas till 2 mom.

4 och 5 §§. Pension enligt KoPL räknas numera ut delvis med tillämpning av stadgandena i APL. Arbetsförhållanden som omfattas av KoPL är likväl korta och ofta oregelbundna. Beräkningssättet i KAPL passar bättre. Eftersom reglerna för hur den pensionsgrundande APL-lönen blir ännu mer komplicerade, kan de ersättas med KAPL:s regler. Eftersom Pensionskassan för utövande konstnärer sköts av LEL Arbetspensionskassan, vars register är uppbyggda utgående från KAPL, uppnås på detta sätt en viss kostnadsinbesparing. Ändringen kommer inte påverka pensionsbeloppet i större grad.

Därför föreslås det att KoPL-pensionerna skall övergå till beräkningssättet som tillämpas enligt KAPL. Det genomförs genom att de nuvarande stadgandena i 4 och 5 §§ KoPL upphävs och genom att till 4 § KoPL foga behövliga hänvisningar till stadgandena i KAPL om beräkningen av pensionen.

6 §. Paragrafen innehåller en justering av hänvisningsstadgandet. Samtidigt föreslås en

indelning av paragrafen i tre moment.

10 §. Det föreslås att paragrafen upphävs. Hänvisningen till APL-index fogas till 3 § 2 mom.

Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1996. Det föreslås att de nya beräkningsreglerna som överensstämmer med KAPL skall gälla pensionsfall som inträffar efter det att lagen har trätt i kraft.

1.4. Lagen om pension för företagare

5, 5 a och 5 b §§. Det föreslås att ett omnämnande om rehabiliteringsstödet fogas till 5 §. Samtidigt föreslås att paragrafens uppbyggnad ändras. Paragrafens specialstadganden om ålderspension och deltidspension flyttas och blir nya 5 a och 5 b §§.

7 §. Paragrafen innehåller en justering av hänvisningsstadgandet.

7 a §. Det föreslås att ett 4 mom. om beräkningen av partiell ersättning för arbetspensionstillägget som motsvarar 7 f § 4 mom. APL fogas till paragrafen.

17 §. Paragrafen innehåller en justering av hänvisningsstadgandet.

Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1996. I lagen om pension för företagare hänvisas till stadgandena om pensionsprocent och villkor för återstående tid i 5 § och 6 a § 1 mom. APL. Ikraftträdelsestadgandet i APL som gäller dessa stadganden tillämpas därför också på företagare.

1.5. Lagen om pension för lantbruksföretagare

Det föreslås att samma tekniska justeringar som görs i FöPL skall göras i lagen.

Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1996.

1.6. Folkpensionslagen

20 §. Paragrafen innehåller en förteckning över förmåner som betalas i form av folkpension. I 22 b § föreslås ett nytt rehabilite-

ringsstöd, som skall ersätta den tidsbestämda invaliditetspensionen. Det föreslås att paragrafens 2 punkt skall justeras till följd av rehabiliteringsstödet. Samtidigt skall punktens uppbyggnad göras klarare genom att dela in den i en a-, b- och c-punkt, i vilka de förmåner som betalas i form av invaliditetspension anges.

22 §. Det föreslås att 3 mom. ändras eftersom egentlig invaliditetspension endast kan beviljas tills vidare och invaliditetspension som betalas i form av rehabiliteringsstöd alltid beviljas för en viss tid.

22 a §. Det föreslås att 10 mom. ändras på grund av ändringen av 9 § APL. Inkomstgränsen för individuell förtidspension i 1 mom. höjs årligen med det i 9 § 2 mom. APL nämnda indextalet, i vilket lönenivåns vägningskoefficient är 0,5 och prisnivåns vägningskoefficient likaså 0,5.

22 b §. Det föreslås att ett nytt stadgande om rehabiliteringsstöd fogas till lagen. Rehabiliteringsstöd beviljas på motsvarande grunder som rehabiliteringsstödet i föreslagna 4 § APL. Till rehabiliteringsstödet betalas inte rehabiliteringstillägg utan pensionstagares rehabiliteringspenning, som är 10 procent av det sammanlagda beloppet pensioner. Invaliditetspension beviljas i form av rehabiliteringsstöd för så lång tid som den pensionssökande bedöms vara förhindrad att arbeta på grund av en tidsbegränsad arbetsoförmåga. Arbetsoförmågan skall liksom vid egentlig invaliditetspension bedömas enligt 22 § 1 mom. Rehabiliteringsstöd kan beviljas också för den tid som det tar att göra upp en vård- eller rehabiliteringsplan, samt för tiden mellan olika rehabiliteringsperioder och för att stöda återgången till arbetet.

En förutsättning för beviljande av rehabiliteringsstöd skall vara att en vederbörlig vård- eller rehabiliteringsplan har gjorts upp för den sökande. En sådan plan kan ingå i B-läkarutlåtandet, som kommer att förnyas, eller det kan vara fråga om en särskild plan. Om planen inte har anslutits till ansökan om invaliditetspension, måste pensionsanstalten se till att en sådan görs upp. Om planen inte är tillräcklig, skall pensionsanstalten svara för att en ny plan görs upp. Det föreslås att till 2 mom. fogas ett stadgande om att vad som annars stadgas om invaliditetspension och invaliditetspensionstagare i folkpensionslagen, på motsvarande sätt skall gälla rehabiliteringsstöd och rehabiliteringsstödtagare.

31 §. Det skall vara möjligt att dra in rehabiliteringsstödet, om stödtagaren utan giltig anledning har vägrat delta i rehabilitering eller utbildning i anslutning till denna. Indragning kan komma i fråga antingen omedelbart när orsaken yppar sig eller efter avbrott enligt 45 § 1 mom. Av denna orsak föreslås det att också ett stadgande om indragning av rehabiliteringsstöd i dessa situationer fogas till 1 mom.

31 a §. Det föreslås att 4 mom. ändras på grund av ändringen av 9 § APL. Arbetslöshetspension avbryts när förvärvsinkomsterna överskrider ett visst belopp. Det föreslås att detta belopp skall höjas årligen med det i 9 § 2 mom. APL nämnda indextalet, i vilket vägningskoefficienten för förändringen i lönenivån är 0,5 och vägningskoefficienten för förändringen i prisnivån är 0,5.

39 §. Det föreslås att 7 mom. ändras så att invaliditetspension inte betalas retroaktivt för rehabiliteringspenningtid. Stadgandet ersätter kvitteringsstadgandena som är administrativt arbetsdryga. Enligt det nya stadgandet kan retroaktiv invaliditetspension inte betalas samtidigt som rehabiliteringspenning enligt lagen om rehabiliteringspenning, rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna eller ersättning för inkomstbortfall som utbetalas av olycksfalls- eller trafikförsäkringen i rehabiliteringssituationer.

45 §. Det föreslås att till 1 mom. fogas ett stadgande om tillfälligt avbrytande av rehabiliteringsstödet i fall där det finns en grundad anledning att anta att rehabiliteringsstödtagaren utan giltig orsak har vägrat delta i rehabilitering eller utbildning i anslutning till rehabiliteringen. Rehabiliteringsstödet avbryts för den tid som den fortsatta utbetalningen av stödet utreds.

Ikraftträdelsestadgande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1996.

I 2 mom. föreslås att om en tidsbestämd invaliditetspension börjar innan lagen har trätt i kraft skall den betalas som en tidsbestämd invaliditetspension också efter det att lagen har trätt i kraft för den tid som den har beviljats genom folkpensionsanstaltens beslut.

I 3 mom. föreslås det att 39 § 7 mom. sådant det lyder när lagen träder i kraft skall tillämpas på invaliditetspensioner och individuella förtidspensioner som börjar innan

lagen träder i kraft. I dessa fall kan pension beviljas till den som får rehabiliteringspenning enligt lagen om rehabiliteringspenning samtidigt som rehabiliteringspenning och samtidigt kan rehabiliteringspenningen som utbetalas för samma tid kvittas från den retroaktiva pensionen.

1.7. Lagen om bostadsbidrag för pensionstagare

6 §. Det föreslås att rehabiliteringsstödet som avses i 4 § APL skall fastställas på samma grunder som arbetspension. Denna förmån räknas som arbetspension, och skall liksom övriga arbetspensioner räknas som inkomst när bostadsbidraget för pensionstagare fastställs.

Övriga förmåner som utbetalas under rehabiliteringstiden, t.ex. rehabiliteringstillägg i anslutning till arbetspension eller rehabiliteringspenning, skall inte räknas som inkomst.

1.8. Familjepensionslagen

15 b §. Det föreslås att 2 mom. ändras eftersom stadgandena som gäller förtidsminskningen har flyttas från 5 § APL till en ny 5 a § APL. Rehabiliteringsstödet som avses i 4 § APL skall fastställas på samma grunder som arbetspensionen. Denna förmån skall liksom övriga arbetspensioner räknas som inkomst när tilläggsdelen till familjepensionen fastställs. Om detta stadgas i 3 mom. g-punkten.

Övriga förmåner som utbetalas under rehabiliteringstiden, t.ex. rehabiliteringstillägg i anslutning till arbetspension eller rehabiliteringspenning, skall inte räknas som inkomst. Ändringen ingår i 3 mom. 9 punkten

1.9. Lagen om tillämpningen av 9 § lagen om pension för arbetstagare

APL-index tillämpas både inom den privata och den offentliga sektorns arbetspensionssystem. Indexet används också när förmåner enligt lagen om olycksfallsförsäkring, lagen om olycksfall i militärtjänst, lagen om skada, ådragen i militärtjänst samt trafikförsäkringslagen justeras och när generationsväxlingspensioner och avträdelsestöd, dag-, moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenning samt hemvårdsstöd för barn enligt sjukförsäkringslagen fastställs. Bundna till

APL-index är också rehabiliteringspenningen enligt lagen om rehabilitering och ersättningar för personskada enligt patientskadlagen. Enligt förslaget skall förfarandet enligt den 9 § APL tillämpas också i andra system som tillämpar APL-indexjusteringar. Social- och hälsovårdsministeriet kommer att utfärda närmare föreskrifter.

2. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1996. Ändringarna gäller pensionsfall som inträffar efter det att lagen har trätt i kraft. Personer födda före 1943 som får arbetslöshetsdagpenning bevarar dock rätten till återstående tid enligt de gamla beräkningsreglerna. Ändringen av beräkningsregeln för den återstående tiden träder i kraft stegvis, på så sätt att den kommer att vara i kraft i sin helhet fr.o.m. 2005.

3. Lagstiftningsordning

Frågan om i ändringar av arbetspensionssystemets pensioner är grundlagsenliga har behandlats flera gånger av grundlagsutskottet.

1975 konstaterade grundlagsutskottet i sitt utlåtande (nr 1/27.11.1975) att ändringen av lagen om pension för arbetstagare, som innebar att APL-indexet bands till förändringarna i löne- och prisnivån i stället för till som tidigare endast lönenivån och att pensionernas miniminivå samtidigt höjdes, inte krävde grundlagsenlig lagstiftningsordning. Utskottet fäste uppmärksamhet vid att ändringen inte sänkte påbörjade pensioners markbelopp och inte heller berörde pensionsposter som förfallit till utbetalning före lagändringen. Utskottet konstaterade att eftersom förslagen inte heller minskade pensionernas markbelopp i jämförelse med nivån innan de aktuella förslagen trädde i kraft, förutsatte inte heller detta grundlagsenlig lagstiftningsordning.

1977 ändrades beräkningsregeln för den s.k. APL-pensionslönen så att den beräknades enligt pensionslönen de två mellersta åren i stället för de två bästa åren. Grundlagsutskottet konstaterar i sitt utlåtande om lagförslaget (nr 6/12.11.1977), att eftersom den aktuella ändringen inte gällde sådana pensionsposter som förfaller till betalning innan lagen träder i kraft och inte heller pensioner som har beviljats tidigare, och

eftersom lagändringen inte heller tillämpas när den pensionsgrundande lönen fastställs för arbetsförhållanden som upphört innan lagen träder i kraft, behöver den inte stiftas i grundlagsenlig lagstiftningsordning. Grundlagsutskottet konstaterade också att förslaget inte alls berör grunderna för rätten till pension, eller den i lagen målsatta nivån för den pensionsgrundande lönen. Även om den tekniska ändringen av beräkningsregeln för pensionslönen inverkar på minskande på pensionsnivån, kunde inte sänkningen av nivån enligt utskottet anses vara betydande och på grundval av detta ansåg utskottet, att lagändringen inte förutsatte grundlagsenlig lagstiftningsordning.

Stadgandena om egendomsskydd ändrades inte i samband med reformen med avseende på de grundläggande friheterna. Detta gällde också de inkomstbundna förmånerna (RP 309/1993 rd s. 63). Därför skall det ur arbetspensionssystemets synpunkt övervägas om de nu föreslagna ändringarna av den återstående tiden, den pensionsgrundande lönen och indexjusteringarna är sådana att de förutsätter att lagen skall behandlas i grundlagsenlig lagstiftningsordning i enlighet med 67 § riksdagsordningen.

Syftet med ändringen av den återstående tiden är att beloppet pension, till den del det är fråga om en andel som inte baserar sig på lönen från ett arbetsförhållande, skall vara rimlig. Ändringen av den återstående tiden gäller inte någon enskild persons löpande pension. Rätten till återstående tid kvarstår dessutom oförändrad för personer födda före 1943 som har blivit arbetslösa innan lagen trädde i kraft. På så sätt bevaras nivån på pensionsskyddet oförändrad för deras del. Ändringen kräver därför inte grundlagsenlig lagstiftningsordning.

Avsikten med beräkningsregeln för den pensionsgrundande lönen är att reglera arbetspensionens nivå så att den motsvarar konsumtionsnivån under arbetsåren. Ändringen avlägsnar den slumpmässighet som ingår i sättet att beräkna pensionslönen på de fyra sista arbetsåren. Ändringen av beräkningsregeln för den pensionsgrundande skall införas successivt för arbetsförhållanden som är i kraft den 1 januari 1996. Ändringen påverkar inte arbetsförhållanden som upphör innan lagen träder i kraft. Reformen av den pensionsgrundande lönen är genomförd i sin fulla utsträckning först om 10 år. Ändringen gäller inte någon enskild persons löpande

pension och inte heller pensionsposter som har förfallit till utbetalning innan lagen trädde i kraft. Ändringen kan inte anses försvaga arbetspensionsskyddet på ett sådant sätt att ändringen skulle kräva grundlagsenlig kvalificerad lagstiftningsordning som gäller egendomsskydd.

Vid tillämpningen av arbetspensionsindex blir förfarandet enligt vilket höjningen av arbetstagarnas pensionsavgift först dras av från förändringen av löneindexet i framtiden permanent. För personer som har fyllt 65 år ökar dessutom andelen av förändringen i konumentprisindex från nuvarande 0,5 till 0,8. Den extra indexminskningen på 1,3 procentenheter som genomfördes 1994 kommer inte att kompenseras. Det betyder att indexet fr.o.m. 1996 beräknas utgående från den 1,3 procentenheter lägre nivån.

Frågan om arbetstagarnas pensionsavgifts inverkan på indexet från behandlats i grundlagsutskottet 1993 och 1994.

I utlåtandet nr 27 (18.11.1993) konstaterade grundlagsutskottet bl.a.: "Avsikten med indexjusteringssystemet är att trygga pensionstagarna en skälig konsumtionsnivå. I indexet beaktas medeltalet av förändringarna i den allmänna löne- och prisnivån.

Med beaktande av sådana särdrag anser utskottet det vara möjligt att i vanlig lagstiftningsordning stifta om slopande av en APL-indexjustering som till storlek och i jämförelse med faktorer som påverkar löntagarnas inkomstnivå är lik den nu aktuella. Då utskottet stannade för denna ståndpunkt underströk den omständigheten att lagstiftningsåtgärden i betydande grad beror på den rådande exceptionella ekonomiska situationen och att den är tidsbegränsad och att den inte permanent ändrar pensionernas nivå."

På basis av grundlagsutskottets utlåtande kan det konstateras att beaktandet av arbetspensionsavgiften som en minskande faktor för indexets inkomstnivåandel inte kan betyda att stadgandena om egendomsskydd utlöses. När å andra sidan konsumtionsprisindexets andel läggs till i ålderspensionsindexet, blir dess inverkan på pensionens storlek beroende av det inbördes förhållandet mellan pris- och löneutvecklingen. Ändringen sänker inte någon enskild persons löpande pension och den gäller inte heller pensionsposter som förfallit till betalning före reformen.

Fastän den nämnda sänkningen på 1,3 procentenheter föreslås bli permanent, återgår

indexjusteringen av arbetspensionerna från ingången av 1996 i övrigt till normalt indexjusteringsförfarande. Enligt uppskattning stiger arbetspensionerna för personer under 65 år, dvs. personer i arbetsför ålder, med ca 2,9 procent och för över 65 åringar, dvs. personer i pensionsåldern, med ca 1,6 procent. Samma höjning gäller andra förmåner som är bundna till APL-index. När den nämnda sänkningen på 1,3 procentenheter i pensionstagarnas framtida pensionsposter uppskattas, kan sänkningens inverkan inte anses vara så betydande att den kräver att synpunkter som gäller egendomsskydd skall beaktas i lagstiftningsordningen. Eftersom de registrerade tilläggsförmånerna skall justeras

så som skälighetsprincipen förutsätter på det sätt som avses i 12 a § 2 mom. APL, kan den föreslagna lagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

De föreslagna ändringarna har som mål att bevara det inkomstbundna arbetspensionskyddet och säkerställa pensionsutfästelserna till pensionstagarna. Trots ändringarna av förmånernas storlek och fördelning garanteras det grundläggande utkomstskyddet på det sätt som avses i 15 a § regeringsformen. Lagförslaget kräver inte heller i detta avseende grundlagsenlig lagstiftningsordning. Eftersom lagförslaget särskilt i avseende på egendomsskyddet lämnar rum för tolkning anser regeringen att ett utlåtande från grundlagsutskottet bör inbegäras.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

L a g

om ändring av lagen om pension för arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare (395/61) 4 e § 3 mom. och 4 l § 2 mom.,

dessas lagrum sådana de lyder, 4 e § 3 mom. i lag av den 28 juni 1993 (559/93) och 4 l § 2 mom. i lag av den 27 mars 1991 (612/91),

ändras 1 § 3 och 6 mom., 1 c § 5 mom., 2 § 3 och 5 mom., 3 a § 1 mom., 4 § 2, 3 och 5 mom., 4 a §, 4 c § 1 mom. 2 punkten, 4 d § 2 och 6 mom., 4 e § 4 mom., 4 g § 2 mom., 4 j §, 4 k § 1 och 2 mom., 5 § 1 - 3 mom., 5 a §, 5 b § 3 och 5 mom., 6 a § 1 mom. och i 4 mom. det inledande stycket, 7 §, 7 a §, 7 b §, 7 c §, 8 § 1 och 5 mom., 8 d § 1 mom., 9 §, 10 a § 2 mom., 12 § 1 mom. 2 punkten och 3 mom., 12 c § 1 mom., 17 § 1 mom., 19 b § 4 mom., och 19 d § 4 mom.,

dessas lagrum sådana de lyder, 1 § 3 och 6 mom. i lag av den 17 mars 1995 (372/95), 1 c § 5 mom. i lag av den 22 december 1993 (1467/93), 2 § 3 mom. i lag av den 24 augusti 1984 (607/84) och 5 mom. i nämnda lag av den 28 juni 1993, 3 a § 1 mom. och 12 c § 1 mom. i lag av den 17 mars 1995 (390/95), 4 § 2 mom. i lag av den 26 juli 1985 (666/85) och 3 mom. i lag av den 26 juni 1981 (472/81) samt 5 mom., 4 a §, 7 a § och 8 d § 1 mom. i lag av den 9 februari 1990 (100/90), 4 d § 2 mom. i lag av den 30 juni 1989 (605/89) och 6 mom. samt 4 j § i nämnda lag av den 27 mars 1991, 4 e § 4 mom., 4 g § 2 mom., 5 b § 3 och 5 mom., 6 a § 1 mom. och i 4 mom. det inledande stycket i nämnda lag av den 28 juni 1993, 4 k § 1 och 2 mom. i nämnda lag av den 27 mars 1991, 5 § 1 mom. i nämnda lag av den 28 juni 1993 och 3 mom. i nämnda lag av den 26 juli 1985, 5 a § ändrad genom lagar av den 20 december 1968, den 29 juli 1976 och den 17 december 1982 (690/68, 659/76 och 981/82), 7 § ändrad genom nämnda lagar av den 28 juni 1993 och den 22 december 1993, 7 b §, 17 § 1 mom. och 19 b § 4 mom. i nämnda lag av den 28 juni 1993, 7 c § i lag av den 20 september 1974 (749/74), 8 § 1 mom. i nämnda lag av den 27 mars 1991 och 5 mom. i nämnda lag av den 9 februari 1990, 9 § ändrad genom nämnda lag av den 29 juli 1976 och lag av den 29 december 1983 (1120/83), 10 a § 2 mom. i lag av den 10 december 1990 (1068/90), 12 § 1 mom. 2 och 4 punkten samt 3 mom. i lag av den 3 december 1993 (1077/93), 19 d § 4 mom. i lag av den 21 december 1984 (938/84), samt

fogas till 4 §, sådan den lyder ändrad genom nämnda lagar av den 26 juni 1981 och den 26 juli 1985, genom lag av den 8 augusti 1986 (603/86) och genom nämnda lag av den 9 februari 1990, nya 6 och 7 mom., till 4 n §, sådan den lyder i nämnda lag av den 27 mars 1991, ett nytt 2 mom., varvid nuvarande 2 och 3 mom. blir 3 och 4 mom., till 5 § ett nytt 2 mom. i stället för det 2 mom. som upphävts genom nämnda lag av den 28 juni 1993 samt till lagen nya 7 d, 7 e, 7 f, 7 g och 7 h §§ och till lagen en ny 19 e § i stället för den 19 e § som upphävt genom lag av den 14 oktober 1994 (878/94) som följer:

1 §

Om en arbetstagare under minst två kalendermånader i följd arbetar hos en och samma arbetsgivare i arbetsförhållanden som fortgår under kortare tid än en månad, anses arbetsförhållandena utgöra ett sådant arbetsförhållande utan avbrott som avses i 1 mom., förutsatt att förvärvsinkomsten under varje kalendermånad stiger till åtminstone det markbelopp som avses i 2 punkten av nämnda moment och att arbetstagaren är i arbete minst 20 timmar per kalendermånad.

Härvid anses arbetsförhållandet börja den dag för vilken lön första gången betalades på grundval av arbetsförhållandet och, om inte annat följer av 2 §, upphöra den dag för vilken lön sist betalades.

Har en rättshandling, för att skyldigheten att anordna pensionsskydd skall kunna kringgå, givits ett sådant innehåll som inte motsvarar sakens faktiska natur eller syfte, skall då denna skyldighet att anordna pensionsskydd avgöras förfaras i enlighet med sakens faktiska natur och syfte. Uppstår

oklarhet därom, huruvida denna lag skall tillämpas på en viss arbetstagare, avgörs saken av pensionsskyddscentralen på ansökan av vederbörande arbetsgivare, arbetstagare eller pensionsanstalt. Detsamma gäller sådana fall då det kan misstänkas vara fråga om kringgående av skyldigheten att anordna pensionsskydd. Ändring i pensionsskyddscentralens beslut får sökas på det sätt som stadgas i 21 §.

1 c §

Om arbete som utförs utomlands har försäkrats frivilligt, anses arbetstagaren till denna del vara anställd i ett nytt arbetsförhållande, om inte annat följer av 7 d §. Samma förfarande skall iakttas när 4 mom. tillämpas vid bestämmandet av den arbetsförtjänst som ligger till grund för pensionen.

2 §

Förändras en arbetstagares såsom regelbunden betraktade arbetstid i arbetsförhållande som faller under denna lag och som fortgått i minst tre år i andra än i 2 mom. nämnda fall och sjunker hans lön samtidigt med minst en fjärdedel eller stiger den med minst en tredjedel, och är förändringen av arbetstiden inte avsedd att vara tillfällig, anses arbetstagaren efter förändringen arbeta i ett nytt arbetsförhållande, om inte annat följer av 7 d §. Det nya arbetsförhållandet anses härvid ha börjat vid ingången av den månad som närmast följer efter den månad under vilken förändringen i arbetstiden har skett. Arbetsförhållandet anses dock inte ha avbrutits, om från början av det nya arbetsförhållande, som avses i föregående mening, inte har förflutit två år när pensionsfallet inträffar.

Ett arbetsförhållande som har fortgått minst tio år före utgången av det år under vilket arbetstagaren har fyllt 54 år avslutas vid utgången av det nämnda året. Har arbetsförhållandet vid ovan nämnda tidpunkt inte fortgått tio år, avslutas det vid utgången av det år då tioårsgränsen uppnås. Arbetsförhållandet avslutas dock inte längre efter det år under vilket arbetstagaren fyller 62 år. Om arbetstagaren fortsätter att arbeta, anses ett nytt arbetsförhållande härvid föreligga. Arbetsförhållandet avbryts dock inte, om

arbetstagarens lön i det arbetsförhållande som föreligger efter avbrottet har nedgått av ett sådant undantagsskäl som har framkommit innan arbetsförhållandet har avslutats så som avses i detta moment och om förutsättningarna för tillämpning av 7 d § härvid uppfylls.

3 a §

Villkoren och grunderna för pensionsskyddet godkänns av social- och hälsovårdsministeriet. I dem får inte utan särskild orsak godkännas skiljaktigheter som är ägnade att försvåra skötseln av pensionsanstaltarnas gemensamma angelägenheter som avses i denna lag. Ministeriet kan av särskilda skäl även godkänna villkor som beträffande en eller flera förmåner inte uppfyller i denna lag föreskrivna minimikrav, om pensionsskyddet enligt villkoren såsom helhet kan till sitt penningvärde anses motsvara åtminstone nämnda minimiskydd, dock så att pensionen inte kan fastställas till lägre belopp än vad 5 § 1—3 mom. stadgar.

4 §

Rätt till ålderspension tillkommer en arbetstagare sedan han fyllt 65 år, under förutsättning att han inte längre står i arbetsförhållande som omfattas av denna lag. Pensionen beviljas från ingången av månaden efter det rätten att erhålla pension uppkommit, likväl tidigast från ingången av den månad som närmast följer efter pensionsansökan. Om pension sökts inom tre månader från arbetsförhållandets upphörande, beviljas pensionen likväl från ingången av den månad som närmast följer efter det arbetsförhållandet upphörde. På ansökan beviljas ålderspension i förtid innan arbetstagaren fyllt 65 år, dock tidigast från ingången av månaden efter den under vilken han fyllt 60 år. Pensionen beviljas härvid minskad på det sätt som stadgas i 5 a § 2 och 3 mom. På förtida ålderspension tillämpas i övrigt vad som i detta moment stadgas om ålderspension.

Rätt till invalidpension tillkommer en arbetstagare vars arbetsförmåga på grund av sjukdom, lyte eller skada, med beaktande jämväl av den tid som redan förflutit, kan uppskattas vara utan avbrott nedsatt med minst två femtedelar åtminstone ett år. Vid bedömningen av i vilken mån arbetsförmå-

gan är nedsatt beaktas arbetstagarens återstående förmåga att bereda sig förvärvsinkomster genom sådant tillgängligt arbete, som rimligen kan förutsättas av honom med hänsyn till hans utbildning, tidigare verksamhet, ålder och boendeförhållanden samt därmed jämförliga omständigheter. Vid varierande arbetsförmåga beaktas de årliga inkomsterna.

Innan pensionsanstalten fattar beslut om en invalidpension, skall den vid behov se till att arbetstagarens möjligheter till rehabilitering har klarlagts. Avslås en pensionsansökan, skall pensionsanstalten, om så fordras, hänvisa arbetstagaren till rehabilitering eller andra tjänster som motsvarar hans rehabiliteringsbehov. Pensionsanstalten skall vidare iaktta vad som stadgas i lagen om rehabiliteringssamarbete (604/91).

Invalidpension betalas, om inte annat följer av stadgandena i 4 d §, från ingången av den månad som följer på den under vilken rätten till pension uppkommit, dock inte retroaktivt för längre tid än ett år före den månad som följer efter ansökningsom pension. Invalidpension beviljas tills vidare eller i form av rehabiliteringsstöd enligt 7 mom. för viss tid. Invalidpension indras då pensionstagaren återfått sin arbetsförmåga i sådan grad att han inte längre uppfyller villkoren för erhållande av pensionen. Rehabiliteringsstöd kan indras, om mottagaren utan giltig orsak har vägrat delta i rehabilitering. Då mottagaren av invalidpension uppnår till ålderspension berättigande ålder, förändras invalidpensionen till ålderspension.

Rehabiliteringsstöd beviljas för främjande av arbetstagarens rehabilitering för så lång tid som han beräknas vara förhindrad att handha förvärvsarbete på grund av arbetsförmåga. När rehabiliteringsstöd beviljas skall pensionsanstalten se till att en vård- eller rehabiliteringsplan har uppgjorts för arbetstagaren. Rehabiliteringsstöd kan beviljas en arbetsförmögen arbetstagare även för den tid beredningen av vård- eller rehabiliteringsplanen pågår. Vad som på något annat ställe i lag stadgas om invalidpension och mottagare av sådan pension skall tillämpas på rehabiliteringsstöd och mottagare av sådant stöd.

4 a §

Sedan en arbetstagare har avlidit betalas till förmånstagarna familjepension, om ar-

betstagaren vid sin död hade rätt till eller fick ålders- eller invalidpension enligt minimivillkoren i denna lag. Förmånstagare efter en sådan förmånslåtare är

1) en efterlevande make med vilken förmånslåtare hade ingått äktenskap före fyllda 65 år,

2) förmånslåtarens barn,

3) sådana barn till den efterlevande maken som vid förmånslåtarens död bodde i samma hushåll som förmånslåtare och den efterlevande samt

4) en tidigare make till förmånslåtare, till vilken förmånslåtare vid sin död på basis av ett lagakraftvunnet domstolsbeslut eller ett avtal som har fastställts av socialnämnden var skyldig att betala periodiskt underhållsbidrag. Härvid gäller om den tidigare maken och dennes rätt till familjepension i tillämpliga delar vad som stadgas om efterlevande makar och deras rätt till familjepension.

En efterlevande make har rätt till familjepension i form av efterlevandepension,

1) om den efterlevande har eller har haft ett gemensamt barn med förmånslåtare eller

2) om den efterlevande vid förmånslåtarens död hade fyllt 50 år eller hade fått invaliditetspension enligt folkpensionslagen (347/56) minst tre år och om äktenskapet hade ingåtts innan den efterlevande fyllde 50 år och hade varat minst fem år.

Om en änka är född före den 1 juli 1950 förutsätter efterlevandepension en minimiålder av 40 år i stället för den ålder av 50 år som nämns i 2 mom. Vad som här stadgas gäller inte en tidigare make till förmånslåtare.

Ett barn har rätt till familjepension i form av barnpension, om det inte har fyllt 18 år vid förmånslåtarens död. Barnpension skall alltid betalas till ett barn efter barnets egen förälder. Rätt till barnpension kan dock inte uppkomma efter flera än två förmånslåtare samtidigt.

En efterlevande make har inte rätt till efterlevandepension enligt 2 mom. 1 punkten, om ett barn som avses där har givits som adoptivbarn före förmånslåtarens död eller är förmånslåtarens barn som den efterlevande har adopterat efter förmånslåtarens död. Har den efterlevande på basis av ett tidigare äktenskap rätt att få familjepension som motsvarar pension enligt en lag, en pensionsstadga eller ett pensionsreglemente som nämns i 8 § 4 mom., uppkommer inte

rätt till ny familjepension.

Rätt till familjepension har inte den som genom brott uppsåtligt har orsakat för-
månsåtarens död.

4 c §

Berättigad till arbetslöshetspension är en
långvarigt arbetslös arbetstagare som har
fyllt 60 år, förutsatt att

2) han under de 15 kalenderår som ome-
delbart föregått den tidpunkt för arbetslös-
hetens början som avses i 3 mom. under
sammanlagt minst fem år har intjänat i 8 §
4 mom. nämnd grundpension eller annan
därmed jämförbar pension som grundar sig
på arbets- eller tjänsteförhållande; på grund-
val av arbetsförtjänsten i arbetsförhållanden
som avses i lagen om pension för arbetsta-
gare i kortvariga arbetsförhållanden beaktas
intjänandetiden härvid så som anges i 4 §
6 mom. i nämnda lag,

4 d §

Utan hinder av 1 mom. skall full invalid-
pension betalas i enlighet med 4 § 6 mom.,
om pensionsansökan har gjorts innan dag-
penning enligt sjukförsäkringslagen har be-
talats för de i 1 mom. nämnda 150 första be-
talningsdagarna eller om invalidpension be-
viljas i form av individuell förtidspension
som avses i 4 e §. Härvid förutsätts likväl
för betalning av full invalidpension att före
utgången av den kalendermånad som följer
på pensionsansökan eller, om under denna
tid har ansökts om dagpenning enligt sjuk-
försäkringslagen, före utgången av den ka-
lendermånad som följer på ansökan inte har
beviljats sådan dagpenning, som skall beta-
las för minst en månad utan avbrott och som
hänför sig till tiden efter arbetsoförmågans
inträde eller, såvida dagpenningsansökan
som hänför sig till denna tid har avslagits,
till tiden efter avslaget. Om utbetalningen av
dagpenning under primärtiden upphör enligt
15 a § sjukförsäkringslagen på grund av att
ålderspension som har beviljats arbetstagaren
enligt någon annan lag eller ett pensionsreg-
lemente eller en pensionsstadga som avses i
8 § 4 mom. begynner, skall till arbetstagaren
betalas full invalidpension från det nämnda
pension betalas, dock tidigast från den tid-
punkt som stadgas i 4 § 6 mom.

Beviljas invalidpension retroaktivt, betalas
pension inte för den tid under vilken arbets-
tagaren har fått rehabiliteringspenning enligt
en lag, ett pensionsreglemente eller en pen-
sionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. eller
enligt lagen om rehabiliteringspenning
(611/91) eller ersättning för inkomstbortfall
enligt rehabiliteringsstadgandena inom
olycksfalls- eller trafikförsäkringen.

4 e §

Individuell förtidspension utbetalas tidigast
från ingången av den månad som följer efter
ansökan om pension eller om förhandsbeslut
enligt 19 e §. Pensionen kan av undantags-
skäl betalas retroaktivt, dock för högst ett år
före den månad som följer efter den då pen-
sionen söktes.

4 g §

Deltidspensionen skall indras, om arbets-
tagaren inte längre uppfyller de villkor för
pension som stadgas i 4 f §. Beviljas inva-
lid- eller arbetslöshetspension för en tid för
vilken deltidspension utbetalts, betraktas del-
tidspensionen som delbetalning på invalid-
eller arbetslöshetspensionen. Om arbetstaga-
ren efter att ha fyllt 65 år fortsätter i deltid-
arbete, omvandlas deltidspensionen utan hin-
der av vad som stadgas på annat ställe i
denna lag till en lika stor ålderspension. När
arbetstagaren slutar att deltidsarbete utbeta-
las den uppskjutna delen av ålderspensionen
förhöjd enligt 5 a § 1 mom. och ökad med
det belopp som avses i 5 § 6 mom.

Rehabiliteringstillägg

4 j §

Om en arbetstagare på basis av pension-
sanstaltens beslut i enlighet med 4 h §
1 mom. tillhandahålls rehabiliteringsunder-
sökningar, utbildning som leder till arbete
eller ett yrke, arbetsträning eller medicinsk
rehabilitering betalas ett rehabiliteringstillägg
till rehabiliteringsstödet. Tillägget betalas
också om motsvarande beslut har meddelats
av någon annan pensionsanstalt som betalar
grundpension enligt 8 § 4 mom. i form av
rehabiliteringsstöd.

Rehabiliteringstillägg betalas likaså om ett

beslut enligt 1 mom. gäller en arbetstagare som får invalidpension i någon annan form än såsom rehabiliteringsstöd.

Rehabiliteringstillägget är 33 procent av det enligt 8 § samordnade beloppet av rehabiliteringsstödet eller invalidpensionen. Det betalas för de kalendermånader under vilka rehabiliteringen pågår.

*Rehabiliteringspenning,
rehabiliteringsunderstöd och
rehabiliteringskostnader*

4 k §

En arbetstagare som inte är invalidpensionstagare har rätt till rehabiliteringspenning för de kalendermånader under vilka han till följd av rehabilitering som avses i 4 h § är förhindrad att utföra sitt förvärvsarbete.

Rehabiliteringspenning kan betalas också för tiden från rehabiliteringsbeslutet till rehabiliteringens början samt för tiden mellan skilda rehabiliteringsperioder. Härvid betalas rehabiliteringspenning likväl för högst tre månader per kalenderår, så att tiden räknas särskilt för vardera grunden, om det inte för trygghet av att rehabiliteringen framskrider är motiverat att rehabiliteringspenning betalas för en längre tid.

4 n §

Ändring får inte sökas i beslut som gäller rätt till rehabilitering enligt 4 h § eller till rehabiliteringspenning enligt 4 k § 2 mom. och inte heller i beslut som gäller rehabiliteringsunderstöd enligt prövning enligt 4 k § 3 mom. och 4 l § 3 mom.

Pensionsanstalten skall omedelbart underätta folkpensionsanstalten om sådana rehabiliteringsåtgärder och rehabiliteringspenningsbeslut som avses i 4 h §.

Får en arbetstagare utöver rehabiliteringspenningen lön för samma tid, skall den del av rehabiliteringspennningen som svarar mot lönebeloppet betalas till arbetsgivaren.

5 §

Pensionsbeloppet är 1/8 procent av den pensionsgrundande lönen

1) för varje hel månad av den till pension berättigande tjänstgöringstiden,

2) till den del återstående tid enligt 6 a § 1 mom. medräknas i den till pension berättigande tiden och

3) till den del sådan tid för vilken arbetstagaren har uppburit heffektiv pension medräknas i den till pension berättigande tiden med stöd av 6 c § 1 mom.

Det pensionsbelopp som uträknas enligt 1 mom. 1 punkten är dock

1) 5/24 procent från ingången av det år under vilket arbetstagaren fyller 60 år och

2) 1/12 procent till den del tid före den 1 juli 1962 skall medräknas i tjänstgöringstiden.

Det pensionsbelopp som uträknas enligt 1 mom. 2 och 3 punkten är dock

1) 1/10 procent till den del återstående tid omfattar eller pension har uppburits för tid efter det att arbetstagaren fyllde 50 år fram till det han fyller 60 år och

2) 1/15 procent till den del återstående tid omfattar eller pension har uppburits för tid efter det att arbetstagaren fyllde 60 år.

5 a §

Börjar pensionen löpa senare än vid ingången av månaden efter den under vilken arbetstagaren fyllde 65 år, höjs den enligt 8 § samordnade pensionen med en procent för varje månad varmed begynnelsestidpunkten för pensionen uppskjutits.

Beviljas pension enligt 4 § 2 mom. i förtid, minskas pensionen med en halv procent för varje månad för vilken pensionen utbetalas före ingången av den månad som följer efter den då pensionsåldern uppnås. Minskningen beräknas på den enligt 8 § samordnade pension som arbetstagaren har intjänat fram till begynnelsestidpunkten för pensionen. Om härvid det arbetsförhållande som ligger till grund för den icke i förtid beviljade pensionen upphör före uppnådd pensionsålder, fogas den pension som intjänats genom nämnda arbetsförhållande till ålderspensionen så ändrad att den motsvarar arbetstagarens ålder vid begynnelsestidpunkten för den pension som beviljas på grundvalen härav.

Med avvikelse från vad som stadgas i 2 mom. minskas den förtida ålderspensionen för en arbetstagare som är född före år 1937, beroende på födelseår, enligt följande procenttal:

Födelseår	Minskning i procent per månad
1930	0,42
1931	0,43
1932	0,44
1933	0,46
1934	0,47
1935	0,48
1936	0,49

5 b §

Beloppet av full invalidpension fastställs enligt 5 § 1—3 mom. Delpensionen utgör hälften av full pension.

Indragen invalidpension kan betalas ut i form av delpension även för kortare tid än ett år. Delpension kan betalas som full pension under den rehabiliteringstid som avses i 4 j § 1 och 2 mom.

6 a §

Om arbetsoförmågan har börjat innan 360 dagar har förflutit efter att arbetsförhållandet upphörde, skall även tiden mellan arbetsoförmågans början och pensionsåldern (återstående tid) räknas såsom till pension berättigande tid när den invalidpension som beviljas på grundval av detta arbetsförhållande fastställs. En förutsättning är dock att arbetstagaren under det år då arbetsoförmågan började och de omedelbart föregående tio kalenderåren i minst 12 månader har handhaft sådant förvärvsarbete som berättigar till grundpension enligt 8 § 4 mom. och skall försäkras i Finland. När ovan nämnda tid om 12 månader räknas ut betraktas såsom till pension berättigande tid en sådan kalendermånad under vilken arbetstagaren har haft sådana inkomster som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden, dock under förutsättning att inkomsterna för hela kalenderåret uppgår till minst det markbelopp som nämns i lagens 5 § 2 mom. En kalendermånad under vilken arbetstagaren har haft sådana inkomster som avses i lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande beaktas på motsvarande sätt, om inkomsterna

för hela kalenderåret uppgår till minst det markbelopp som nämns i den sistnämnda lagens 3 § 2 mom.

Den återstående tiden räknas såsom till invalidpension berättigande tid även på grundval av ett sådant arbetsförhållande efter vars upphörande arbetstagaren under en högst nio år lång tid mellan den tidpunkt då de i 1 och 2 mom. avsedda 360 dagarna har förflutit och den tidpunkt då arbetsoförmågan börjat har haft ett barn som är yngre än tre år och som avses i 4 a § 1 mom. Härvid förutsätts dock att

Pensionslönen

7 §

Den pensionsgrundande lönen (pensionslönen) fastställs särskilt för varje arbetsförhållande. Pensionslönen räknas ut på arbetsförtjänsterna för de högst 10 sista kalenderåren före det år då arbetsförhållandet upphörde (urvalsår). Det år då arbetsförhållandet upphörde beaktas dock som ett urvalsår, om arbetsförhållandet har fortgått under högst tre kalenderår eller hela det år då arbetsförhållandet upphörde. Då pensionslönen räknas ut justeras arbetsförtjänsterna för urvalsåren enligt 9 §.

Då pensionslönen räknas ut beaktas inte de urvalsår och motsvarande inkomster under vilka medeltalet av inkomsterna understiger 50 procent av medeltalet av arbetsförtjänsterna för samtliga urvalsår. De år som lämnas obeaktade på detta sätt kan dock utgöra högst en tredjedel av antalet urvalsår.

Pensionslönen utgör medeltalet per månad av arbetsförtjänsterna för de kalenderår som har beaktats på ovan nämnt sätt.

Då pensionslönen räknas ut beaktas dock inte tid för vilken arbetstagaren har varit berättigad till heleggeffektiv pension enligt 6 § 1 mom. och inte heller tiden efter det att arbetstagaren har fyllt 65 år. Om ett arbetsförhållande har avslutats enligt 2 § 5 mom., anses det dock vid tillämpningen av denna paragraf att arbetsförhållandet har fortgått utan avbrott, ifall pensionens belopp blir större om det räknas ut på detta sätt.

Social- och hälsovårdsministeriet kan meddela närmare föreskrifter om tillämpningen av denna paragraf.

7 a §

Då pensionslönen räknas ut avdras från arbetsförtjänsten för vart och ett urvalsår ett belopp som motsvarar det i 12 b § avsedda procenttal för arbetstagarnas pensionsavgift som fastställts för kalenderåret i fråga.

Arbetsförtjänsten minskas dock inte på grund av arbetstagarnas pensionsavgift med mera än det relativa belopp med vilket den relativa ökningen av förtjänstnivån överstiger den relativa prisökningen räknat från det tredje kvartalet år 1992 fram till utgången av det tredje kvartalet av det kalenderår som föregått året för intjänande av nämnda arbetsförtjänst. Varje år avdras dock minst det relativa belopp som fastställts för föregående kalenderår.

Social- och hälsovårdsministeriet fastställer för varje kalenderår en koefficient för det avdrag som avses i 1 och 2 mom.

7 b §

Räknas den återstående tiden såsom pensionsberättigande tid på grundval av ett arbetsförhållande som har fortgått kortare tid än sex månader, skall pensionslönen för den återstående tiden fastställas på grundval av arbetsförhållanden som avses i denna lag och som har fortgått under den tid om 360 dagar som nämns i 6 a § och under året närmast före denna tidsperiod. Såsom pensionslön används härvid medeltalet per månad av de löner som bestäms enligt 7 § och som vägts med de pensionsberättigande tiderna för de arbetsförhållanden som har fortgått under nämnda tidsperiod, varvid av dessa arbetsförhållanden fulla månader inom tidsperioden beaktas såsom pensionsberättigande tid, dock sammanlagt högst tolv månader räknat från pensionsfallet.

Om arbetstagaren under den tid som nämns i 1 mom. samtidigt har varit i två eller flera arbetsförhållanden som avses i denna lag, sammanräknas vid tillämpningen av denna paragraf pensionslönerna för dessa arbetsförhållanden under den pensionsberättigande tid som har pågått samtidigt.

7 c §

Om det i de kalenderår som avses i 7 § ingår sådan oavlönad särskild moderskapsledighet, moderskaps- eller föräldraledighet eller vårdledighet som avses i 34 § lagen om arbetsavtal, uträknas den pensionsgrundande lönen med avvikelse från 7 § så att såsom kalenderår beaktas högst de tio sista av de

kalenderår som inte inbegriper oavlönad tid av nämnda slag.

Om sådan oavlönad tid som avses i 1 mom. dock ingår i alla kalenderår under arbetsförhållandet eller om inget av de kalenderår som valts ingår i de tio sista kalenderåren under ett arbetsförhållande, anses som pensionslön medeltalet av de inkomster som har erhållits på grundval av tid i arbete och som motsvarar den stabiliserade inkomstnivån före arbetsförhållandets upphörande.

Pensionslönen bestäms dock enligt föreskrifterna i 7 eller 7 d §, ifall den blir större om den räknas ut på detta sätt.

Pensionsskyddscentralen meddelar närmare anvisningar om tillämpningen av denna paragraf.

7 d §

Om det av arbetstagarens eller förmånstagarrens uppgifter framgår att pensionslönen i arbetstagarens eller förmånslåtarens arbetsförhållande som omfattas av denna lag, av något undantagsskäl som yppat sig högst tio år före pensionsfallet är lägre än hans i enlighet med 9 § justerade pensionslön i samma arbetsförhållande, innan ett sådant skäl yppade sig, under så lång tid att den större lönen kunde anses såsom stabiliserad, och om denna omständighet har en inverkan om minst 20 procent på pensionsskyddet, anses såsom pensionslön i detta arbetsförhållande den genomsnittliga arbetsförtjänst som arbetstagaren hade haft om nämnda skäl inte hade funnits.

Om arbetstagaren eller förmånstagarren lämnar upplysningar som kan anses vara tillräckliga, skall 1 mom. iaktas även om undantagsskälet har yppat sig tidigare än tio år före pensionsfallet.

Om det framgår att pensionslönen av något undantagsskäl på det sätt som avses i 1 mom. är högre än den stabiliserade arbetsförtjänsten, kan pensionslönen sänkas på samma sätt.

Utan hinder av vad 2 § 3 och 4 mom. stadgar om ett arbetsförhållandes upphörande på grund av en förändring i arbetstiden, anses arbetsförhållandet i fråga vid tillämpningen av denna paragraf ha fortgått utan avbrott.

Social- och hälsovårdsministeriet kan meddela närmare föreskrifter om tillämpningen av denna paragraf.

7 e §

Då pensionslönen räknas ut bestäms arbetsförtjänsten enligt samma grunder som tillämpas vid förskottsinnehållning av skatt, dock så att semesterersättning som skall betalas då ett arbetsförhållande upphör inte beaktas.

När pensionsskydd ordnas för arbete utomlands och när pensionslönen räknas ut skall dock såsom arbetsförtjänst som ligger till grund för pensionen anses sådan lön som skulle betalas för motsvarande arbete i Finland eller lön som annars kan anses motsvara arbetet.

Har ersättning för arbete avtalats att helt eller delvis betalas i form av betjäningssavgift eller frivilliga gåvor av allmänheten, anses genom dem erhållen inkomst såsom arbetsförtjänst som avses i denna paragraf.

Arbetspensionstillägg

7 f §

Annan pension än deltidspension höjs med ett arbetspensionstillägg, om arbetstagaren har fått

1) dagpenning avvägd enligt förtjänsten med stöd av lagen om utkomstskydd för arbetslösa antingen såsom löntagare enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller såsom i 1 a § 1 mom. 1 - 3 punkten lagen om utkomstskydd för arbetslösa avsedd person som idkar företagsverksamhet,

2) förtjänststöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning,

3) personligt stöd för frivillig yrkesinriktad vuxenutbildning enligt lagen om utbildnings- och avgångsbidragsfonden, statstjänstemannalagen, grundskolelagen eller gymnasielagen eller

4) rehabiliteringspenning enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. eller enligt lagen om rehabiliteringspenning eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsstadgandena inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen, dock inte om rehabiliteringspenningen har betalats som tillägg till pensionen.

I 1 mom. nämnd förmån berättigar inte till arbetspensionstillägg, om förmånen har betalats

1) för tiden före ingången av det kalenderår under vilket arbetstagaren har fyllt 23 år,

2) för tiden före det kalenderår under vilket arbetstagaren första gången har varit i tjänste- eller arbetsförhållande eller i före-

tagarverksamhet som berättigar till pension enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom., eller för det nämnda kalenderåret,

3) för det kalenderår under vilket arbetstagaren har varit i tjänste- eller arbetsförhållande eller i företagareverksamhet som omfattas av en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom., om inte arbetstagaren under samma kalenderår har intjänat lön som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden till minst det gränslöpp som avses i 5 § 2 mom. i nämnda lag eller

4) för det år under vilket pensionsfallet inträffar.

Arbetspensionstillägget beräknas så att pensionens belopp multipliceras med det antal månader för vilka en i 1 mom. nämnd förmån har betalats (förmånsmånader), varefter produkten divideras med det tal som erhålls då antalet förmånsmånader subtraheras från antalet sådana fulla månader som ingår i tiden från det arbetstagaren har fyllt 23 år, dock tidigast räknat från den 1 juli 1962, tills han uppnår 65 års ålder. Förmånsmånaderna bestäms särskilt för varje förmånsslag såsom fulla månader på basis av det sammanlagda antalet sådana dagar för vilka arbetstagaren har uppburit förmån som enligt 1 mom. berättigar till arbetspensionstillägg. Då förmånsmånaderna bestäms, används som divisor för dagarna beträffande varje förmånsslag det antal dagar för vilka förmånen i genomsnitt högst kan betalas per månad.

I fråga om en arbetstagare som har fått jämkad arbetslöshetsdagpenning enligt 17 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa används såsom antal arbetslöshetsdagar det antal fulla dagar som motsvarar de uppburna dagpenningarna. Samma förfarande skall iaktas om någon annan förmån som nämns i 1 mom. har betalats på något annat sätt än såsom motsvarande full dagpenning.

Barntillägg

7 g §

Är en ålders- eller invalidpensionstagare född före den 1 januari 1939 och har denne eller dennes make ett sådant i 4 a § 1 mom. avsett barn under 18 år, vilket vore berättigat till familjepension efter pensionstagaren, läggs till pensionen ett barntillägg.

Är pensionstagaren född före den 1 januari

1920, utgör barn tillägget för ett barn 20 procent av pensionens belopp. Är pensionstagaren född efter ovan nämnda tidpunkt, minskas procenttalet 20 med ett för vart år, med vilket pensionstagarens födelseår överstiger år 1919. För två eller flera barn utgör barn tillägget det dubbla beloppet.

Förändras antalet till barn tillägg berättigande barn, verkställs därav föranledd justering av pensionen vid ingången av den utbetalningsperiod som följer närmast efter förändringen.

Familjepensionens belopp

7 h §

Familjepensionens storlek bestäms på basis av den ålderspension eller fulla invalidpension enligt minimivillkoren i denna lag som förmånsåtagaren fick vid sin död. Fick förmånsåtagaren inte sådan pension, uträknas beloppet av pensionen som om sådan arbetsoförmåga hade begynt på dödsdagen som hade medfört rätt till full invalidpension, om inte förmånstagaren visar något annat. När familjepensionens belopp räknas ut beaktas dock inte tillägg enligt 7 g § eller avdrag enligt 8 §.

Efterlevandepensionens belopp är, såvida inte något annat följer av 5 mom. eller av 8 eller 8 c - 8 f §,

6/12 av förmånsåtagarens pension, om förmånstagare är den efterlevande maken ensam eller den efterlevande och ett barn,

5/12 av förmånsåtagarens pension, om förmånstagare är den efterlevande och två barn,

3/12 av förmånsåtagarens pension, om förmånstagare är den efterlevande och tre barn, samt

2/12 av förmånsåtagarens pension, om förmånstagare är den efterlevande och fyra eller flera barn.

Det sammanlagda beloppet av barnpensionerna är, såvida inte något annat följer av 8 §,

4/12 av förmånsåtagarens pension, om det finns ett barn,

7/12 av förmånsåtagarens pension, om barnen är två,

9/12 av förmånsåtagarens pension, om barnen är tre, samt

10/12 av förmånsåtagarens pension, om barnen är fyra eller flera.

Det sammanlagda beloppet av barnpensionerna fördelas jämnt mellan de barn som är förmånstagare. Är förmånstagarna barn

som saknar båda föräldrarna, läggs till det sammanlagda beloppet av barnpensionerna 2/12 av vardera förmånsåtagarens pension var för sig, om inte efterlevande- och barnpensionerna tillsammans överstiger beloppet av förmånsåtagarens pension. Får ett barn barnpension efter någon annan förmånsåtagare än sin förälder, bestäms tillägget enligt de av förmånsåtagarnas pensioner på grundval av vilka ett föräldralöst barn får sin barnpension. Tillägget fördelas jämnt mellan de nämnda föräldralösa barnen.

Storleken av familjepensionen för en tidigare make till förmånsåtagaren fastställs så att dess andel av den efterlevandepension som har räknats ut enligt 2 mom. blir lika stor som 60 procent av det underhållsbidrag som förmånsåtagaren har betalt till sin tidigare make utgör av förmånsåtagarens pension enligt 1 mom. Är också en efterlevande make förmånstagare, uppgår det sammanlagda beloppet av tidigare makars familjepensioner dock till högst hälften av efterlevandepensionen. Det sammanlagda beloppet dras av från efterlevandepensionen och fördelas mellan de tidigare makarna i samma förhållande som underhållsbidragen.

Om antalet förmånstagare förändras eller om det barn som är förmånstagare blir föräldralöst på det sätt som avses i 3 mom., justeras familjepensionens belopp och fördelningen av pensionen mellan förmånstagarna vid ingången av månaden efter förändringen.

Samordning och pensionsjämkning

8 §

Om ålders- eller invalidpension enligt de i denna lag stadgade minimivillkoren eller, då arbetstagaren dessutom får på lagen om olycksfallsförsäkring (608/48) baserad dagpenning eller olycksfallspension, med stöd av trafikförsäkringslagen (279/59) på grund av egen skada beviljad fortlöpande ersättning, med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring (625/91) eller lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om trafikförsäkring (626/91) beviljad ersättning för inkomstbortfall, med stöd av lagen om skada, ådragen i militärtjänst beviljad livränta eller nedan i 4 mom. nämnd grundpension eller annan därmed jämförbar, på arbets- eller

tjänsteförhållande grundad pension, det sammanlagda beloppet av dessa prestationer överskrider den i 2 mom. stadgade samordningsgränsen, avdras från ålders- eller invalidpensionen enligt denna lag ett belopp, som utgör en lika stor del av den överskjutande delen som pensionen enligt de i denna lag stadgade minimivillkoren utgör av samtliga grundpensioner. Om ålderspensionen enligt 5 a § 1 mom. beviljas från en senare tidpunkt än ingången av månaden efter den då pensionsåldern nås, förrättas samordningen då arbetstagaren når den ålder som berättigar till ålderspension.

Om det sammanlagda beloppet av en familjepension som betalas enligt minimivillkoren i denna lag, någon annan familjepension som motsvarar en grundpension som avses i 4 mom. eller en familjepension eller fortlöpande ersättning som motsvarar någon annan pension eller fortlöpande ersättning som avses i 1 mom., i de fall då pensionerna eller ersättningarna har beviljats förmånstagarna med anledning av en och samma förmånslåtares död, överskrider samordningsgränsen, skall från den pension som betalas enligt denna lag dras av ett belopp som utgör en lika stor del av det överskjutande beloppet som den familjepension som betalas enligt i denna lag stadgade minimivillkor utgör av alla de familjepensioner som motsvarar de grundpensioner som avses i 4 mom. Härvid beaktas dock inte för viss tid beviljade förhöjningar som ingår i en pension eller i en fortlöpande ersättning. Samordningsgränsen är 60 procent av den i enlighet med 2 och 3 mom. uträknade samordningsgrunden för den pension som förmånslåtare har rätt till och som ligger till grund för familjepensionen, minskat för varje barn som är förmånstagare med grundbeloppet av barnpensionen enligt familjepensionslagen samt, om också en efterlevande make är förmånstagare enligt denna lag, med beloppet av basdelen av efterlevandepensionen enligt familjepensionslagen. Som avdrag beaktas dock inte mer än 30 procent av samordningsgrunden. Då en tidigare make till förmånslåtare får familjepension i stället för den efterlevande maken, avdras beloppet av basdelen av efterlevandepensionen enligt familjepensionslagen inte vid samordningen. Om beloppet av den familjepension som har räknats ut enligt 7 h § på basis av antalet förmånstagare är mindre än förmånslåtarens

pension, sänks de nämnda procentsatserna i motsvarande grad. Den samordnade familjepensionen fördelas mellan förmånstagarna enligt de tal som nämns i 7 h §.

8 d §

Vid pensionsjämkningen minskas den efterlevandepension som har fastställts enligt 7 h och 8 §§, om den efterlevande makens i 8 c § nämnda pensioner som grundar sig på förvärvsarbete överstiger pensionsjämkningsgrunden. Denna är 255 mark per månad, om förmånslåtarens enligt 7 h § 1 mom. beräknade pension och pension enligt de lagar, pensionsstadgor eller pensionsreglementen som nämns i 8 § 4 mom. eller andra med dem jämförbara pensioner som grundar sig på arbets- eller tjänsteförhållande tillsammans överstiger nämnda belopp. Pensionsjämkningsgrunden utgörs av det sammanlagda beloppet av de nämnda pensionerna, om detta belopp överstiger 127,50 men inte 255 mark. I övriga fall är grunden 127,50 mark. Om pensionsjämkning första gången förrättas före år 2004, uppgår pensionsjämkningsgrunden år 1990 i stället för 255 mark till 348 mark, från vilket belopp dras av 6,64 mark varje följande år.

Indexjustering

9 §

Pensionsskyddet binds vid förändringen i landets löne- och prisnivå så som närmare stadgas genom förordning. För detta ändamål fastställer social- och hälsovårdsministeriet indextal för varje kalenderår. När dessa fastställs, avdras från förändringen i lönenivå ett belopp som motsvarar förändringen i procenttalet för arbetstagarnas pensionsavgift enligt 12 b § vid ingången av föregående kalenderår.

Fram till utgången av det kalenderår då arbetstagaren fyller eller förmånslåtare skulle ha fyllt 65 år binds pensionsskyddet vid ett index där vägningskoefficienten för förändringen i lönenivån är 0,5 och vägningskoefficienten för förändringen i prisnivån 0,5. För tiden efter detta används ett index där vägningskoefficienten för förändringen i lönenivån är 0,2 och vägningskoefficienten för förändringen i prisnivån 0,8.

På det sätt en ändring av indextalet förutsätter justeras, då pension beviljas eller då samordning av pensioner förrättas på nytt,

pensionslönen och därefter pensionens belopp kalenderårsvis så som närmare bestäms genom social- och hälsovårdsministeriets beslut.

10 a §

Om utredningen av arbetsförhållandet gäller ett ärende som pensionsskyddscentralen enligt 1 § 6 mom. skall avgöra, meddelar pensionsskyddscentralen ett beslut som avses i 1 mom.

12 §

Pensionsanstaltarnas ömsesidiga ansvar för pensionerna och rehabiliteringspenningen bestäms och pensionsanstaltarnas omkostnader för pensionerna och rehabiliteringspenningen fördelas mellan pensionsanstaltarna, om dessa inte har kommit överens om något, på följande sätt:

2) för invalidpension som har beviljats med tillämpning av 6 a § och för halva beloppet av sådan arbetslöshetspension som har beviljats med tillämpning av 6 a § på ett arbetsförhållande som har pågått minst fem år, i dessa pensioner även inbegripet en pensionsdel som eventuellt betalas enligt lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden och en i 3 a § 4 mom. lagen om sjömanspensioner angiven pensionsdel som eventuellt betalas enligt nämnda lag, dock varken tillägg enligt 4 j eller 7 g § eller med stöd av 9 § efter pensionens begynnande, i fråga om arbetslöshetspensionen dock efter den tidpunkt för arbetslöshetens början som avses i 4 c §, företagna förhöjningar, samt för den del av rehabiliteringspenningen som till sitt belopp motsvarar den med tillämpning av 6 a §, på ovan nämnt sätt fastställda delen av invalidpensionen, svarar enbart den pensionsanstalt till vars verksamhetskrets arbetstagaren hörde på grundval av ett arbetsförhållande som avses i nämnda paragraf;

För andra rehabiliteringskostnader än de som orsakas av rehabiliteringsstödet och rehabiliteringspenningen svarar enbart den pensionsanstalt som ombesörjer rehabiliteringen.

12 c §

För täckande av det ansvar och de kostnader som beaktandet av arbetslöshets- och utbildningstid förorsakar pensionsanstalter som bedriver i denna lag och i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden nämnd verksamhet, den i lagen om sjömanspensioner nämnda sjömanspensionskassan samt den i lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare nämnda kommunala pensionsanstalten, skall den i lagen om arbetslöshetskassor (603/84) nämnda centralkassan för arbetslöshetskassorna inom en tid som bestäms av social- och hälsovårdsministeriet årligen till pensionsskyddscentralen betala en försäkringspremie som beräknas enligt ett av social- och hälsovårdsministeriet fastställt procenttal av de stödagifter som centralkassan betalt. Detta procenttal skall fastställas så att i försäkringspremie enligt uppskattning inflyter samma belopp som skulle erhållas, om för dagar som motsvarar i 7 f § 1 mom. 1 - 3 punkten nämnd förmån skulle betalas en mot medelpremien enligt denna lag svarande premie. Såsom lön som ligger till grund för försäkringspremien används den arbetsförtjänst som uppskattas motsvara den genomsnittliga lön som ligger till grund för den förmån som avses i 7 f § 1 mom. 1 punkten. På gemensam framställning av pensionsskyddscentralen och centralkassan för arbetslöshetskassorna kan social- och hälsovårdsministeriet bestämma att förskott på ovan nämnd försäkringspremie skall betalas.

17 §

En arbetsgivare är skyldig att lämna pensionsanstaltarna, pensionsskyddscentralen och en besvärsmyndighet som avses i denna lag alla uppgifter som behövs för verkställigheten av denna lag. Nämnda anstalter har rätt att i arbetsgivarens böcker granska uppgifternas riktighet. Till den del arbetsgivaren underlåter att sända in nämnda uppgifter eller gör detta senare än vad som närmare stadgas genom förordning, påförs arbetsgivaren enligt uppskattning en till högst dubbelt belopp förhöjd försäkringspremie, om det inte finns särskilda skäl för att avstå från förhöjning. Pensionsskyddscentralen meddelar vid behov närmare anvisningar om påförande av förhöjning och om avstående

från sådan. Vad som ovan stadgas om arbetsgivare gäller i tillämpliga delar även de myndigheter och inrättningar som beviljar förmåner som avses i 6 a och 7 f §§.

19 b §

Om beloppet av en ålders- eller familjepension eller sådan full invalidpension, vars storlek inte har fastställts med tillämpning av 6 a §, före förrättandet av samordning som avses i 8 § understiger 2,50 mark i månaden, har pensionsanstalten rätt att betala ut pensionen som ett engångsbelopp, som beräknas enligt grunder som fastställs av social- och hälsovårdsministeriet. Den som fått engångsbetalning är därefter inte med anledning av samma pensionsfall berättigad till pension på grundval av de arbetsförhållanden på basis av vilka pension som motsvarar engångsbetalningen skulle ha utbetalts. Har för viss tid beviljad invalidpension utbetalts som ett engångsbelopp, kan pensionstagaren dock beviljas pension för den tid under vilken hans arbetsoförmåga fortgår efter utgången av nämnda vissa tid. Det ovan nämnda beloppet justeras årligen vid ingången av januari månad enligt det indextal som fastställs för tillämpning av 1 meningens i 9 § 2 mom.

19 d §

Förmånsförhöjning som understiger 15 mark skall inte betalas. Beloppet justeras årligen enligt det indextal som nämns i 1 meningens i 9 § 2 mom. Det justerade beloppet avrundas till närmaste fulla markbelopp.

Förhandsbeslut

19 e §

En arbetstagare har rätt att få ett förhandsbeslut av vilket framgår om han uppfyller

1) de i 4 e § 1 mom. och i sista meningens i 2 mom. nämnda villkoren för individuell förtidspension eller

2) de i 4 § 3 mom. och 5 b § 1 mom. nämnda villkoren för invalidpension som beviljas i form av delpension.

Förhandsbeslutet är bindande för pensionsanstalten, om en därpå grundad pensionsansökan görs inom nio månader eller inom en av arbetsgivaren och arbetstagaren avtalad

längre tid från det beslutet vann laga kraft.

Ändring i ett förhandsbeslut får sökas på det sätt som stadgas i 21 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996.

Lagens 4 § 5—7 mom. och 4 j § tillämpas på invalidpensioner som börjar eller skall fortsätta efter lagens ikraftträdande. Lagens 4 j § 2 mom. tillämpas dessutom på invalidpensioner som fortsätter när lagen träder i kraft, om beslut enligt 4 h § meddelas medan lagen är i kraft.

Lagens 5 § och 6 a § 1 mom. tillämpas på sådana pensioner där pensionsfallet inträffar efter lagens ikraftträdande. På en arbetstagare som är född före år 1943 och som när denna lag träder i kraft har rätt till dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller till utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning tillämpas dock alltjämt 5 § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare, sådant detta lagrum lyder när denna lag träder i kraft. Då stadgandet tillämpas anses arbetstagaren ha rätt till dagpenning även under självrisktiden enligt 12 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa och den 1 januari 1996. Stadgandet tillämpas dock inte, om arbetstagaren har rätt till dagpenning på grundval av permittering som börjar efter den 31 oktober 1995 och om han före den 29 februari 1996 på nytt börjar arbeta för den arbetsgivare som han var anställd hos då han permitterades.

Utan hinder av 3 mom. tillämpas lagens 5 § 1 mom., sådant det lyder när denna lag träder i kraft, då pensionsbeloppet uträknas för den tid en tidigare invalidpension fortsätter enligt 6 c § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare, om nämnda pension har beviljats på grundval av arbetsoförmåga som börjat före denna lags ikraftträdande.

Stadgandena i lagens 5 a § tillämpas sådana de lyder när denna lag träder i kraft, om arbetstagaren eller förmånslåtaren har nått pensionsåldern före lagens ikraftträdande.

Lagens 7, 7 a, 7 b, 7 c och 7 e §§ tillämpas på arbetsförhållanden som upphör den 1 januari 1996 eller därefter.

Till den del kalenderår från tiden före lagens ikraftträdande hänförs till de urvalsår som fastställs enligt 7 § 1 mom. bestäms dessa kalenderår och motsvarande arbetsförtjänster med tillämpning av 7 § 1 mom., sådant det lyder när denna lag träder i kraft. Stadgandena i 7 § 2 mom. i denna lag till-

lämpas inte på urvalsår som hänför sig till tiden före lagens ikraftträdande.

Lagens 7 d § tillämpas på arbetsförhållanden som upphör den 1 januari 1996 eller därefter, dock så ändrad att i stället för procenttal 20 används följande procenttal beroende på pensionsfallsåret:

Pensionsfallsår	Procenttal i stället för 20
1996	7,5
1997	10,0
1998	12,5
1999	15,0
2000	17,5

Lagens 9 § tillämpas på pensioner som betalas ut för den tid lagen är i kraft. Då indextalen för år 1996 fastställs används poängtal 1712 som indextal för år 1995 och härvid tillämpas inte sista meningen i 9 § 1 mom. i denna lag.

Om en arbetstagare när lagen träder i kraft omfattas av ett sådant pensionsarrangemang enligt vilket för honom har anordnats ett pensionsskydd som överensstämmer med 11 § lagen om pension för arbetstagare eller

ett pensionsskydd som annars är bättre än vad de i lagen stadgade minimivillkoren förutsätter, höjs nämnda tilläggspensionsskydd inte på grund av att pensionsskyddet enligt minimivillkoren sjunker med stöd av stadgandena i denna lag. Villkoren för tilläggspensionsskyddet eller pensionskassans eller pensionsstiftelsens stadgar kan ändras i tillämpliga delar så att de överensstämmer med denna lag. Social- och hälsovårdsministeriet meddelar närmare föreskrifter om tillämpningen av detta moment.

Den ändring i indexjusteringen som föranleds av att 9 § i denna lag träder i kraft beaktas i enlighet med den skälighetsprincip som förutsätts i andra meningen i 12 a § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare i de grunder för en försäkring enligt 11 § lagen om pension för arbetstagare vilka fastställs av social- och hälsovårdsministeriet.

I 8 d 1 mom. och 19 b § 4 mom. i denna lag stadgade markbelopp motsvarar det för år 1966 fastställda löneindextalet.

I 19 d § 4 mom. i denna lag stadgade markbelopp motsvarar det för år 1984 fastställda löneindextalet.

2.

Lag

om ändring av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 9 februari 1962 om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/62) 4 a § 3 mom., sådant det lyder i lag av den 28 juni 1993 (560/93),

ändras 1 § 1 mom., 4 § 3 mom., 4 a § 4 mom., 4 b § 1 mom., 5 § 1 och 2 mom., 5 a § 1 mom., 5 b § 4 mom., 5 d §, 7 § 1 och 4 mom., 7 a § 1 och 4 mom. samt 9 § 1 mom. 2 punkten,

av dessa lagrum 1 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 17 mars 1995 (391/95), 4 § 3 mom. sådant det lyder i lag av den 26 juni 1981 (473/81), 4 a § 4 mom., 5 § 1 och 2 mom., 5 b § 4 mom., 5 d §, 7 § 1 och 4 mom. samt 7 a § 1 och 4 mom. sådana de lyder i nämnda lag av den 28 juni 1993, 4 b § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 27 mars 1991 (613/91), 5 a § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 26 juli 1985 (667/85) och 9 § 1 mom. 2 punkten sådan den lyder i lag av den 3 december 1993 (1078/93), samt

fogas till 4 §, sådan den lyder ändrad genom lagar av den 29 december 1972, den 26 juni 1981, den 26 juli 1985, den 8 augusti 1986 och den 9 februari 1990 (935/72, 473/81, 667/85, 604/86 och 101/90), ett nytt 4 mom., varvid det nuvarande 4 mom. blir 5 mom. och det nuvarande 5 mom. blir 6 mom. samt till lagen en ny 8 § i stället för den 8 § som upphävts genom lag av den 20 december 1968 (691/68) och en ny 13 a § som följer:

1 §

För en arbetstagare som efter det år då han

har fyllt 13 år är sysselsatt med skogsarbete, flottningsarbete, olika till gårdsbruk och

trädgårdshushållning hörande arbeten, jord-, vatten- och husbyggnadsarbete, jordförbättringsarbete, arbete inom torvindustrin eller hamnarbete eller som tjänstgör på ett fartyg i inrikesfart eller, enligt vad som stadgas genom förordning, arbetar inom något annat sådant område som kännetecknas av kortvariga arbetsförhållanden, skall arbetsgivaren bekosta pensionsskydd för ålderdom och invaliditet samt för arbetstagarens anhöriga familjepensionsskydd enligt denna lag. Arbetstagaren är skyldig att delta i bekostandet av pensionsskyddet enligt denna lag så som 10 c § stadgar.

4 §

Invalidpension beviljas, om inte annat följer av 4 d § lagen om pension för arbetstagare, från ingången av den månad som följer näst efter den under vilken rätten till pension uppkommit, dock inte retroaktivt för längre tid än ett år före den månad som följer näst efter den då pensionen söktes. Invalidpension beviljas tills vidare eller såsom ett i 4 mom. avsett rehabiliteringsstöd för viss tid. Invalidpension dras in när pensionstagaren återfått sin arbetsförmåga i sådan grad att han inte längre uppfyller villkoren för pensionen. Rehabiliteringsstöd kan dras in om den som uppstår stödet utan giltig anledning har vägrat delta i rehabilitering.

Rehabiliteringsstöd beviljas för främjande av arbetstagarens rehabilitering och för så lång tid som han beräknas vara förhindrad att handha förvärvsarbete på grund av arbetsoförmåga. När rehabiliteringsstöd beviljas skall pensionsanstalten försäkra sig om att en vård- eller rehabiliteringsplan har uppgjorts för arbetstagaren. Rehabiliteringsstöd kan beviljas en arbetsoförmögen arbetstagare även för den tid beredningen av vård- eller rehabiliteringsplanen pågår. Vad som på något annat ställe i lag stadgas om invalidpension och mottagare av sådan pension skall tillämpas på rehabiliteringsstöd och mottagare av sådant stöd.

4 a §

Individuell förtidspension utbetalas tidigast från ingången av den månad som följer efter ansökan om pension eller ett i 8 § avsett förhandsbeslut. Pensionen kan av undantags-

skäl betalas retroaktivt, dock för högst ett år före den månad som näst följer efter den då pensionen söktes.

4 b §

Rehabilitering ges samt förutsättningarna för och storleken av rehabiliteringstillägg, rehabiliteringspenning och rehabiliteringsunderstöd enligt prövning bestäms enligt lagen om pension för arbetstagare. Den tid som enligt 4 h § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare återstår till pensionsåldern motsvaras av den lön för återstående tid som avses nedan i 7 § 1 mom.

5 §

Den pensionsgrundande lönen (*pensionslönen*) utgörs av det sammanlagda beloppet av de löner som arbetstagaren har förtjänat och

- 1) på basis av vilka försäkringspremie enligt denna lag har betalats,
- 2) som justerats enligt 9 § lagen om pension för arbetstagare, och
- 3) som minskats med beloppet av arbetstagarnas pensionsavgift så som avses i 7 a § lagen om pension för arbetstagare.

I pensionslönen inräknas dock inte löner som arbetstagaren förtjänat

- 1) före den månad under vilken han fyllde 23 år,
- 2) ett kalenderår under vilket han förtjänade mindre än 200 mark i arbeten som avses i denna lag, eller
- 3) efter den månad under vilken han fyllde 65 år.

I pensionslönen för ålderspension beaktas inte löner som arbetstagaren förtjänat den månad under vilken han fyllt 65 år och under de sex månader som närmast föregått nämnda månad. Såsom arbetstagarens månadsförtjänst för denna tidsperiod betraktas den enligt 9 § lagen om pension för arbetstagare justerade lön som han i medeltal förtjänat per månad under de tolv månader som närmast föregick denna tidsperiod, minskad med beloppet av arbetstagarnas pensionsavgift.

Pensionens årliga belopp utgör 1,5 procent av

- 1) den pensionslön som avses i 1—3 mom.,
- 2) den lön för återstående tid som avses i 7 § 1 mom., och
- 3) den enligt 7 b § 1 mom. beräknade lö-

nen för den tid för vilken arbetstagaren har fått hefeffektiv pension.

Från ingången av det år under vilket arbetstagaren fyller 60 år är beloppet av en pension som räknas enligt 4 mom. 1 punkten dock 2,5 procent.

Beloppet av en pension som räknas enligt 4 mom. 2 och 3 punkten är dock

1) 1,2 procent till den del som lön för återstående tid gäller eller pension har erhållits för tiden efter det att arbetstagaren fyllt 50 år och till dess han fyllt 60 år, och

2) 0,8 procent till den del som lön för återstående tid gäller eller pension har erhållits för tiden efter det att arbetstagaren fyllt 60 år.

5 a §

Om pensionen börjar senare än vid ingången av den månad som följer näst efter det arbetstagaren fyllt 65 år, höjs den enligt 8 § lagen om pension för arbetstagare samordnade pensionen, beroende på tiden för uppskjutandet av pensionen, på det sätt som stadgas i 5 a § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare.

5 b §

Indragen invalidpension kan betalas ut i form av delpension även för kortare tid än ett år. Delpension kan betalas som full pension under den rehabiliteringstid som avses i 4 j § lagen om pension för arbetstagare.

5 d §

Vid tillämpning av stadgandena i 8 § lagen om pension för arbetstagare skall pension enligt denna lag jämföras med pension som grundar sig på lagen om pension för arbetstagare. Vid valet av samordningsgrund skall beaktas den högsta på grundval av kalenderåret beräknade lön som berättigar till pension enligt denna lag, minskad med beloppet av arbetstagarnas pensionsavgift så som avses i 7 a § lagen om pension för arbetstagare, eller arbetstagarens genomsnittliga lön beräknad enligt 7 a §.

Har ett i 8 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare avsett annat arbets- eller tjänsteförhållande än ett sådant varom stadgas i denna lag eller annan däri avsedd företagar-

verksamhet fortgått under ett sådant kalenderår eller i nämnda moment avsedd pension under minst tre på varandra följande sådana kalenderår då arbetstagaren i arbete som avses i denna lag har förtjänat minst 800 mark, sammanräknas för valet av samordningsgrund den lön som förtjänats i arbete som avses i denna lag med motsvarande pensionslön eller arbetsinkomst eller pension enligt en annan ovan i detta moment avsedd lag, så som stadgas i 8 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare. Härvid används såsom lön som uppburits i arbete som avses i denna lag genomsnittet per månad av de under ifrågavarande parallella kalenderår i dylikt arbete intjänade faktiska lönerna. Innan genomsnittet räknas ut avdras från lönerna beloppet av arbetstagarnas pensionsavgift, så som avses i 7 a § lagen om pension för arbetstagare.

7 §

Om arbetstagaren omedelbart före uppkomsten av den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör den huvudsakliga orsaken till arbetsoförmåga under 540 dagar i arbete som avses i denna lag har förtjänat minst 800 mark, beaktas såsom pensionslön även den lön som han skulle ha förtjänat från arbetsoförmågans början till dess han uppnått pensionsåldern (*lön för återstående tid*). Har arbetstagaren på grund av samma pensionsfall enligt lagen om pension för lantbruksföretagare (467/69) rätt till hefeffektiv invalidpension, skall såsom ovan nämnda gränobelopp anses 200 mark. Vid fastställandet av arbetslöshetspensionens belopp räknas ovan nämnda 540 dagar från den i 4 c § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare avsedda dagen för arbetslöshetens begynnande. För att lön för återstående tid skall inräknas i pensionslönen förutsätts det dessutom att arbetstagaren under det år då arbetsoförmågan börjat och de tio kalenderår som omedelbart föregått nämnda år under en tid om minst 12 månader har haft förvärvsarbete som skall försäkras i Finland och som berättigar till sådan grundpension som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare. Vid beräkandet av ovan nämnda tid om 12 månader skall tillämpas vad som stadgas i 6 a § 1 mom. 3 och 4 meningerna i lagen om pension för arbetstagare.

Lönen för den återstående tiden räknas såsom till invalidpension berättigande även i

sådana fall där arbetstagaren under högst nio år omedelbart före uppkomsten av den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör den huvudsakliga orsaken till arbetsoförmågan har haft ett barn som är yngre än tre år och som avses i 4 § 5 mom. lagen om pension för arbetstagare och om den ovan avsedda perioden om 540 dagar har löpt ut under nämnda tid. Härvid förutsätts dock

7 a §

Det årliga beloppet av lönen för återstående tid är detsamma som det enligt 9 § lagen om pension för arbetstagare justerade belopp, minskat med beloppet av arbetstagarernas pensionsavgift som avses i 7 a § lagen om pension för arbetstagare, för vilket på grundval av arbetstagarens arbetsförhållande i genomsnitt har betalats försäkringspremie enligt denna lag för de kalenderår då han i arbete som avses i denna lag har förtjänat minst det i 7 § 1 mom. nämnda gränobeloppet.

Vid beräkningen av det i 1 mom. angivna beloppet för vilket i genomsnitt har betalats försäkringspremie, beaktas inte den tid för vilken arbetstagaren före pensionsfallsåret har uppburit i 7 f § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare nämnd förmån som berättigar till arbetspensionstillägg.

8 §

Arbetstagaren har rätt att få ett förhandsbeslut av vilket framgår om han uppfyller villkoren för

1) individuell förtidspension enligt 4 a § 1 mom. eller sista meningen i 4 a § 2 mom., eller

2) invalidpension som delpension enligt 4 § 2 mom. och 5 b § 1 mom.

Förhandsbeslutet är bindande för pensionsanstalten om därpå grundad pensionsansökan görs inom nio månader eller inom en av arbetsgivaren och arbetstagaren avtalad längre tid från det beslutet vann laga kraft.

Ändring i förhandsbeslutet får sökas på det sätt som stadgas i 21 § lagen om pension för arbetstagare.

9 §

Om de pensionsanstalter som avses i 2 § inte har kommit överens om något annat, ansvarar de för pensionsskyddet enligt denna

lag på följande sätt:

2) för invalidpension som beviljats med tillämpning av 7 § 1 mom. och för 30/100 av en arbetslöshetspension som beviljats med tillämpning av 7 § 1 mom., i dessa pensioner även inbegripet en pensionsdel som eventuellt betalas enligt lagen om pension för arbetstagare, och en pensionsdel som avses i 3 a § 4 mom. lagen om sjömanspensioner och som eventuellt betalas enligt nämnda lag, dock varken förhöjning enligt 4 j § eller 7 g § lagen om pension för arbetstagare eller med stöd av 9 § i nämnda lag efter pensionens begynnande, i fråga om arbetslöshetspensionen likväl efter den tidpunkt för arbetslöshetens början som avses i 4 c § lagen om pension för arbetstagare, företagna förhöjningar, samt för den del av rehabiliteringspenningen som motsvarar den på ovan nämnt sätt fastställda delen av den med tillämpning av 7 § 1 mom. beviljade invalidpensionen, svarar enbart den pensionsanstalt till vars verksamhetskrets arbetstagaren hörde då han ådrog sig sjukdom, lyte eller skada som avses i 7 § 1 mom. eller då han blev arbetslös eller, om han då inte längre stod i ett arbetsförhållande som omfattas av denna lag, den pensionsanstalt till vars verksamhetskrets han senast har hört;

13 a §

Om inte annat följer av denna lag, gäller dessutom i tillämpliga delar vad som stadgas i 1 § 6 mom., 3 § 2 mom., 3 a §, 4 § 1 och 5 mom., 4 a § 2—6 mom., 4 b—4 d §§, 4 f—4 h §§ och 4 j—4 n §§, 5 § 6 mom., 5 c §, 7 f—7 h §§, 8 §, 8 a—8 g §§, 9, 9 a, 10, 10 a, 10 c, 12, 13 a, 13 b och 14 §§, 15 § 2 mom., 15 a, 15 b, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19 a—19 d, 20, 21, 21 a—21 f samt 22—23 §§ lagen om pension för arbetstagare.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996.

Stadgandena i 4 § 3 och 4 mom. tillämpas på invalidpension som begynner eller fortsätts sedan lagen har trätt i kraft.

Lagens 5 § och 7 § 1 mom. tillämpas på pensioner i fråga om vilka pensionsfallet inträffar sedan lagen har trätt i kraft. På en arbetstagare som är född före år 1943 och som då lagen träder i kraft har rätt till dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för

arbetslösa eller utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning, tillämpas dock fortfarande 5 § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden sådant detta lagrum lyder när denna lag träder i kraft. När stadgandet tillämpas anses arbetstagaren ha rätt till dagpenning även under den självrisktid som avses i 12 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa och den 1 januari 1996. Stadgandet tillämpas dock inte på en arbetstagare som har rätt till dagpenning med anledning av en permittering som inlett efter den 31 oktober 1995, om han senast den 29 februari 1996 återupptar arbetet hos den arbetsgivare i vars tjänst han var när han permitterades.

Utan hinder av vad 3 mom. stadgar tillämpas dock 5 § 1 mom. sådant det lyder när denna lag träder i kraft vid uträkning av pensionsbeloppet för den i 7 b § lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden avsedda fortsatta tiden för tidigare invalidpension, ifall nämnda pension har beviljats med anledning av arbetsoförmåga som börjat innan denna lag trädde i kraft.

I 5 § 2 mom 2 punkt, 5 d § 2 mom. och 7 § 1 mom. i denna lag stadgade markbelopp motsvarar det för år 1962 fastställda löneindextalet.

3.

Lag

om ändring av lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 26 juli 1985 om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande (662/85) 5 och 10 §§, av dessa lagrum 5 § 1 mom. sådant det lyder ändrat genom lag av den 28 juni 1993 (561/93) och

ändras 3 §, 4 § 1 mom. och 6 §, av dessa lagrum 3 § 1 mom., sådant det lyder i lag av den 27 mars 1991 (616/91) och 4 § 1 mom. samt 6 § sådana nämnda lagrum lyder i lag av den 28 juni 1993 (561/93) och

fogas till 3 §, sådan den lyder ändrad genom nämnda lag av den 27 mars 1991, ett nytt 3 mom. som följer:

3 §

Pensioner som beviljas enligt denna lag är ålderspension, invalidpension, som också kan vara rehabiliteringsstöd eller individuell förtidspension, samt arbetslöshetspension och familjepension. En arbetstagare kan också få rehabilitering och beviljas rehabiliteringspenning eller rehabiliteringsunderstöd enligt prövning. Förutsättningarna för dessa förmåner och deras storlek bestäms, om inte något annat följer av denna lag, enligt lagen om pension för arbetstagare (395/61).

En förutsättning för erhållande av pension är att arbetstagarens arbetsförtjänst av förvärvsarbete som avses i denna lag uppgår till minst 540 mark per kalenderår. Arbetsförtjänsten anses hänföra sig till det kalenderår under vilket den utbetalts. Beloppet

justeras enligt förändringar i den allmänna löne- och prisnivån, så som stadgas i 9 § lagen om pension för arbetstagare.

En arbetstagare har dock rätt till ålderspension enligt denna lag oberoende av om han fortsätter med arbete som avses i 1 §.

4 §

Pensionens belopp bestäms med iakttagande i tillämpliga delar av stadgandena i 5 § 1 mom., 2 mom. 1 och 3 punkten samt 4—6 mom., 5 c §, 7 §, 7 a § och 7 b §§ lagen om pension för arbetstagare (134/62).

6 §

Vid tillämpning av 8 § lagen om pension för arbetstagare skall pension enligt denna lag jämföras med pension som grundar sig

på lagen om pension för arbetstagare, och den arbetsförtjänst som berättigar till pension enligt denna lag beaktas vid valet av den i nämnda stadganden förutsatta högsta pensionslönen. Härvid bestäms denna arbetsförtjänst på basis av den högsta i denna lag angivna arbetsförtjänsten, uträknad per kalenderår och minskad med beloppet av arbetstagarnas pensionsavgift så som avses i 7 a § lagen om pension för arbetstagare.

Har ett i 8 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare nämnt, annat än i denna lag avsett arbets- eller tjänsteförhållande eller annan än i denna lag avsedd företagarverksamhet fortgått under ett sådant kalenderår eller i nämnda moment angiven pension fortgått under minst tre på varandra följande sådana kalenderår, då arbetstagarens i denna lag angivna arbetsförtjänst har uppgått till minst det i 3 § 2 mom. stadgade beloppet, sammanräknas för bestämmande av samordningsgrunden de i denna lag angivna arbetsförtjänsterna med motsvarande i detta mo-

ment nämnd, i annan lag avsedd pensionslön eller arbetsförtjänst eller pension, så som stadgasi 8 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Vid tillämpningen av 2 mom. ovan används som i denna lag angiven arbetsförtjänst genomsnittet av arbetsförtjänsten per månad i arbete av detta slag under kalenderåret i fråga. Innan genomsnittet uträknas avdras från arbetsförtjänsten beloppet av arbetstagarnas pensionsavgift så som avses i 7 a § lagen om pension för arbetstagare.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996.

Lagens 4 § tillämpas på pensioner i fråga om vilka pensionsfallet har inträffat sedan lagen har trätt i kraft.

Beloppet i 3 § 2 mom. motsvarar det indexal som fastställts för 1996.

4.

L a g

om ändring av lagen om pension för företagare

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 14 juli 1969 lagen om pension för företagare (468/69) 5 § 1 och 2 mom., 7 § 2 mom. och 17 § 1 och 2 mom.,

av dessa lagrum 5 § 1 mom. sådant det lyder ändrat genom lag av den 27 mars 1991 (615/91), 7 § 2 mom. sådant det lyder ändrat genom lag av den 28 juni 1993 (562/93) och 17 § 1 mom. sådant det lyder ändrat genom lag av den 17 mars 1995 (393/95) samt

fogas till 5 § ett nytt 3 mom. i stället för det 3 mom. som upphävts genom nämnda lag av den 28 juni 1993, till lagen nya 5 a och 5 b §§ samt till 7 a §, sådan den lyder i nämnda lag av den 28 juni 1993, ett nytt 4 mom. som följer:

5 §

Pensioner som beviljas enligt denna lag är ålderspension, invalidpension, som också kan vara rehabiliteringsstöd eller individuell förtidspension, samt arbetslöshetspension, deltidspension och familjepension. En företagare kan också få rehabilitering och beviljas rehabiliteringspenning eller rehabiliteringsunderstöd enligt prövning. Förutsättningarna för dessa förmåner och deras storlek bestäms, om inte något annat följer av denna lag, enligt lagen om pension för arbetstagare.

Beträffande arbetsinkomst och till pension berättigande tid som avses i denna lag tillämpas i motsvarande mån vad lagen om pension för arbetstagare stadgar om om lön och till pension berättigande tjänstgöringstid.

På pension enligt denna lag tillämpas likväl inte stadgandena i 7 f § lagen om pension för arbetstagare.

5 a §

En företagare har rätt till ålderspension oberoende av om han fortsätter sin i 1 § avsedda verksamhet.

När en förtida ålderspension fastställs, tillämpas 5 a § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare så, att i stället för födelseåret 1937 används födelseåret 1945 och att den minskning som beror av födelseåret sker enligt följande procenttal:

Födelseår	Minskning i procenttal per månad
1930 eller tidigare	0,33
1931	0,34
1932	0,36
1933	0,37
1934	0,38
1935	0,39
1936	0,40
1937	0,41
1938	0,42
1939	0,43
1940	0,44
1941	0,46
1942	0,47
1943	0,48
1944	0,49

5 b §

För att deltidspension skall beviljas förutsätts det att

1) företagaren minskar sitt arbete, ifall det omfattas av denna lag, till hälften eller helt upphör med det,

2) företagarens återstående förvärvsarbete motsvarar de förutsättningar som stadgas i 4 f § 1 mom. 5 och 7 punkten lagen om pension för arbetstagare, dock så, att om företagaren fortsätter sin företagareverksamhet förutsätts det att hans återstående arbetsinkomst uppgår till minst det belopp som avses i 1 § 3 mom. 2 punkten, och

3) företagaren lämnar pensionsanstalten tillräckliga uppgifter om minskningen av sin arbetstid.

När deltidspensionens belopp räknas ut, betraktas såsom företagarens stabiliserade arbetsinkomst den för honom fastställda genomsnittliga inkomsten under de fyra

kalenderåren omedelbart före övergången till deltidarbete och såsom arbetsinkomst av deltidarbete hälften därav.

7 §

När försäkringen börjar fastställer pensionsanstalten företagarens arbetsinkomst. Om de omständigheter som inverkar på arbetsinkomsten senare förändras väsentligt, justeras den på ansökan. Pensionsanstalten kan även justera arbetsinkomsten på eget initiativ. Arbetsinkomsten får dock inte ändras retroaktivt. Utan hinder av vad som stadgas i denna paragraf fastställs såsom arbetsinkomst för en företagare som får deltidspension hälften av den i 5 b § 2 mom. nämnda genomsnittliga arbetsinkomsten.

7 a §

Om företagaren har uppburit en förmån som avses i 1 mom. till lägre än fullt belopp, används såsom förmånsdagarnas antal det antal fulla dagar som motsvarar de ersättningar som uppburits.

17 §

Om inte något annat följer av denna lag gäller dessutom i tillämpliga delar 2 § 2 mom., 3 § 1 och 2 mom., 3 a, 4, 4 a—4 h, 4 j—4 n §§, 5 § 1 mom., 2 mom. 1 punkten, 3 och 6 mom., 5 a—5 c §§, 7 g, 7 h, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a, 10 och 10 c §§, 11 § 1 och 2 mom., 12 § 1 mom. 5 punkten och 4 mom. samt 14, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19, 19 a—19 e, 20, 21, 21 a—21 e och 22 §§ lagen om pension för arbetstagare.

Vid tillämpningen av stadgandena i 7 g § lagen om pension för arbetstagare anses såsom födelseårsgräns i stället för år 1939 år 1947, i stället för år 1920 år 1928 och i stället för år 1919 år 1927.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996.

5.

L a g

om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 14 juli 1969 om pension för lantbruksföretagare (467/69) 6 §, 8 h § och 19 § 1 och 2 mom.,

dessas lagrum 6 § sådana de lyder, 6 § ändrad genom lagar av den 18 juni 1971, den 31 december 1985, den 29 juni 1990, den 27 mars 1991 och den 28 juni 1993 (511/71, 1089/85, 602/90, 614/91 och 563/93), 8 h § i lag av den 29 december 1989 (1312/89), 19 § 1 mom. i lag av den 12 mars 1995 (394/95) och 19 § 2 mom. i lag av den 20 september 1974 (751/74), samt

fogas till 6 § ett nytt 3 mom. i stället för det 3 mom. som upphävts genom nämnda lag av den 28 juni 1993, till lagen nya 6 a och 6 b §§ och till 8 k §, sådan den lyder ändrad genom nämnda lag av den 28 juni 1993, ett nytt 4 mom. som följer:

6 §
Pensioner som beviljas enligt denna lag är ålderspension, invalidpension, som också kan vara rehabiliteringsstöd eller individuell förtidspension, samt arbetslöshetspension, deltidspension och familjepension. En lantbruksföretagare kan också få rehabilitering och beviljas rehabiliteringspenning eller rehabiliteringsunderstöd enligt prövning. Förutsättningarna för dessa förmåner och deras storlek bestäms, om inte något annat följer av denna lag, enligt lagen om pension för arbetstagare.

Beträffande arbetsinkomst och till pension berättigande tid som avses i denna lag tillämpas i motsvarande mån vad lagen om pension för arbetstagare stadgar om lön och till pension berättigande tjänstgöringstid.

På pension enligt denna lag tillämpas likväl inte stadgandena i 7 f § lagen om pension för arbetstagare.

6 a §

En lantbruksföretagare har rätt till ålderspension oberoende av om han förutsätter sin i 1 § avsedda verksamhet.

När en förtida ålderspension fastställs, tillämpas 5 a § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare så, att i stället för födelseåret 1937 används födelseåret 1945 och att den minskning som beror av födelseåret sker enligt följande procenttal:

Födelseår	Minskning i procenttal per månad
1930 eller tidigare	0,33
1931	0,34
1932	0,36
1933	0,37
1934	0,38
1935	0,39
1936	0,40
1937	0,41
1938	0,42
1939	0,43
1940	0,44
1941	0,46
1942	0,47
1943	0,48
1944	0,49

6 b §

För att deltidspension skall beviljas förutsätts det att

1) lantbruksföretagaren minskar sitt arbete, ifall det omfattas av denna lag, till hälften eller helt upphör med det,

2) lantbruksföretagarens återstående förvärvsarbete motsvarar de förutsättningar som stadgas i 4 f § 1 mom. 5 och 7 punkten lagen om pension för arbetstagare, och

3) lantbruksföretagaren lämnar pensionsanstalten tillräckliga uppgifter om minskningen av sin arbetstid.

När deltidspensionens belopp räknas ut, betraktas såsom lantbruksföretagarens stabiliserade arbetsinkomst den för honom fastställda genomsnittliga arbetsinkomsten under de fyra kalenderåren omedelbart före övergången till deltidsarbete och såsom arbetsinkomst av deltidsarbete hälften därav.

8 h §

Utan hinder av 8 och 8 a—8 g §§ fastställs såsom arbetsinkomst för en lantbruksföretagare som får deltidspension hälften av den i 6 b § 2 mom. nämnda genomsnittliga arbetsinkomsten.

8 k §

Om företagaren har uppburit en förmån som avses i 1 mom. till lägre än fullt belopp, används såsom förmånsdagarnas antal det antal fulla dagar som motsvarar de ersättningar som uppburits.

19 §

Om inte något annat följer av denna lag gäller dessutom i tillämpliga delar 2 § 2 mom., 3 a, 4, 4 a—4 h, 4 j—4 n §§, 5 § 1 mom., 5 § 2 mom. 1 punkten, 3 och 6 mom., 5 a—5 c, 7 g, 7 h, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a och 10 c §§, 11 § 1 och 2 mom., 12 § 1 mom. 5 punkten samt 14, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19, 19 a—19 e, 20, 21, 21 a—21 e och 22 §§ lagen om pension för arbetstagare.

Vid tillämpningen av stadgandena i 7 g § lagen om pension för arbetstagare anses såsom födelseårsgräns i stället för år 1939 år 1947, i stället för år 1920 år 1928 och i stället för år 1919 år 1927.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996.

6.

Lag

om ändring av folkpensionslagen

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i folkpensionslagen av den 8 juni 1956 (347/56) 20 § 1 mom. 2 punkten, 22 § 3 mom., 22 a § 10 mom., 31 § 1 mom., 31 a § 4 mom., 39 § 7 mom. och 45 § 1 mom., dessa lagrum sådana de lyder, 20 § 1 mom. 2 punkten och 22 a § 10 mom. i lag av den 28 juni 1993 (564/93), 22 § 3 mom. sådan den lyder i lag av den 30 december 1964 (697/64), 31 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 5 februari 1982, 31 a § 4 mom. sådant det lyder i lag av den 18 januari 1985 (53/85), 39 § 7 mom. sådant det lyder i lag av den 27 mars 1991 (619/91) och 45 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 14 oktober 1994 (886/94), samt *fogas* till lagen en ny 22 b § som följer:

20 §

I folkpension betalas:

- 2) invaliditetspension:
 - a) till en arbetsoförmögen person som inte har fyllt 65 år
 - b) i de fall som avses i 22 § 1 mom. och 22 b § i form av rehabiliteringsstöd till en arbetsoförmögen person som inte fyllt 65 år, eller
 - c) i de fall som avses i 22 a § i form av individuell förtidspension till en person som har fyllt 58 men inte 65 år, eller

22 §

Invaliditetspension beviljas tills vidare eller för viss tid i form av ett i 22 b § avsett rehabiliteringsstöd.

22 a §

De belopp som avses i 1 mom. justeras per kalenderår på grund av de förändringar som inträffat i den allmänna löne- och prisnivån i landet enligt det indextal som avses i 9 § 2 mom. första meningen lagen om pension för arbetstagare.

22 b §

Invaliditetspension beviljas i form av rehabiliteringsstöd för främjande av sökandens rehabilitering för så lång tid som sökanden uppskattas vara arbetsoförmögen enligt 22 § 1 mom. När rehabiliteringsstöd beviljas skall pensionsanstalten försäkra sig om att en vård- eller rehabiliteringsplan har uppgjorts för sökanden. Rehabiliteringsstöd kan beviljas en arbetsoförmögen försäkrad även för den tid beredningen av vård- eller rehabiliteringsplanen pågår.

Vad som på något annat ställe i lag stadgas om invaliditetspension enligt folkpensionslagen och mottagare av sådan pension skall tillämpas på rehabiliteringsstöd enligt denna lag och mottagare av sådant stöd.

31 §

Invaliditetspensionen dras in om pensionstagaren blir arbetsför innan han uppnår till ålderdomspension berättigande ålder. Rehabiliteringsstöd kan dras in om den som uppbär stödet utan giltig anledning har vägrat delta i rehabilitering.

31 a §

Med avvikelse från vad som i lagen om bindande av de i folkpensionslagen stadgade pensionerna och understöden vid levnadskostnaderna (348/56) stadgas om höjning eller sänkning av markbeloppen justeras det i 22 c § 2 mom. stadgade beloppet per kalenderår på grund av förändring i landets allmänna löne- och prisnivå, enligt det index som avses i 9 § 2 mom. första meningen i lagen om pension för arbetstagare.

39 §

Om invaliditetspension beviljas retroaktivt, betalas pension inte för sådan tid för vilken till sökanden har betalats rehabiliteringspenning med stöd av en lag som nämns i 8 § 4

mom. lagen om pension för arbetstagare, pensionsreglemente eller pensionsstadga eller lagen om rehabiliteringspenning (611/91) eller till honom har betalats ersättning för inkomstbortfall enligt olycksfallsförsäkringens eller trafikförsäkringens stadganden om rehabilitering. Vad detta moment stadgar tillämpas inte i fråga om invaliditetspension som avses i 22 § 2 mom.

45 §

Utbetalningen av pension eller en del därav kan inställas interimistiskt tills ärendet har avgjorts slutligt, om det finns grundad anledning att anta att pensionen borde dras in eller dess belopp nedsättas eller om den skyldighet som enligt 46 § ålagts för justering av pensionsrätten inte fullgörs. Utbetalningen av rehabiliteringsstöd kan på motsvarande sätt avbrytas om det finns grundad anledning att förmoda att den som uppbär rehabiliteringsstöd utan giltig anledning har vägrat delta i rehabilitering och rehabiliteringsstödet borde dras in. I det interimistiska beslutet får ändring inte sökas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996.

Om en för viss tid beviljad invaliditetspension påbörjas innan denna lag träder i kraft, betalas pensionen efter att lagen har trätt i kraft såsom invaliditetspension för viss tid, dock högst för den tid som pensionsanstalten beslutat bevilja pensionen.

Om en rehabiliteringsklient som uppbär rehabiliteringspenning enligt lagen om rehabiliteringspenning beviljas invaliditetspension eller individuell förtidspension som påbörjas innan denna lag träder i kraft, tillämpas 39 § 7 mom. sådant det lyder när denna lag träder i kraft.

Åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

7.

L a g**om ändring av 6 § bostadsbidrag för pensionstagare**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 28 juli 1978 (591/78) om bostadsbidrag för pensionstagare 6 § 2 mom. 5 punkten

sådan den lyder i lag av den 27 mars 1991 (622/91) som följer:

6 §

förmån som betalas enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/90).

Som årsinkomst räknas likväl inte:

5) förmån som för återställande eller förbättrande av arbets- eller förvärvsförmågan betalas för rehabiliterings- eller utbildnings- tid, med undantag av rehabiliteringsstöd enligt en lag som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, pensionsreglemente eller pensionsstadga, ej heller

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996.

Rehabiliteringsstöd som avses i 6 § 2 mom. 5 punkten räknas som inkomst när stödet har börjat betalas från den 1 januari 1996 eller därefter.

8.

L a g**om ändring av 15 b § familjepensionslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i familjepensionslagen av den 17 januari 1969 (38/69) 15 b § 2 mom., det inledande stycket i 3 mom. och 3 mom. 9 punkten, av dessa lagrum 2 mom. sådant det lyder i lag av den 8 augusti 1986 (595/86) och 3 mom. 9 punkten sådan den lyder i lag av den 27 mars 1991 (623/91) som följer:

15 b §

Med årsinkomst avses den verkliga inkomst som en änka enligt skälig uppskattning kan förutsättas fortgående årligen åtnjuta, ökad med tio procent av det belopp varmed värdet av ankans egendom överstiger 149 250 mark. När årsinkomsten fastställs beaktas dock som inkomst en i 5 a § 2 och 3 mom. lagen om pension för arbetstagare nämnd minskning eller en minskning som motsvarar denna.

Som årsinkomst räknas likväl inte:

9) förmån som för återställande eller förbättrande av arbets- eller förvärvsförmågan betalas för rehabiliterings- eller utbildnings-

tid, med undantag av rehabiliteringsstöd enligt en lag som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, pensionsreglemente eller pensionsstadga, ej heller förmån som betalas enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/90).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996.

Rehabiliteringsstöd som avses i 15 b § 3 mom. 9 punkten räknas som inkomst när det har börjat betalas den 1 januari 1996 eller därefter.

Markbeloppen i denna lag motsvarar det poängtal för levnadskostnadsindex som använts vid uträkningen av de folkpensioner som skulle betalas i mars 1981.

9.

L a g

om tillämpning av 9 § lagen om pension för arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §

När det i pensionslagstiftningen eller vid arrangemang som berör pension eller annan förmån genom lag, förordning eller beslut av statsrådet eller ett ministerium stadgas att förmånsbeloppet, den inkomst som förmånen grundar sig på eller något annat markbelopp kalenderårsvis skall justeras med anledning av förändringarna i landets allmänna lönenivå enligt det löneindex som årligen fastställs för tillämpning av 9 § lagen om pension för arbetstagare, skall vid justeringen av förmånen till utgången av det kalenderår under vilket förmånstagaren fyller 65 år

tillämpas det indextal som avses i 9 § 2 mom. första meningen lagen om pension för arbetstagare och annars det indextal som avses i 9 § 2 mom. andra meningen nämnda lag.

2 §

Social- och hälsovårdsministeriet utfärdar närmare föreskrifter om tillämpningen av denna lag.

3 §

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996.

Helsingfors den 29 september 1995

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Social- och hälsovårdsminister *Sinikka Mönkäre*

1.

L a g**om ändring av lagen om pension för arbetstagare**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare (395/61) 4 e § 3 mom. och 4 l § 2 mom.,

dessalagrum sådana de lyder, 4 e § 3 mom. i lag av den 28 juni 1993 (559/93) och 4 l § 2 mom. i lag av den 27 mars 1991 (612/91),

ändras 1 § 3 och 6 mom., 1 c § 5 mom., 2 § 3 och 5 mom., 3 a § 1 mom., 4 § 2, 3 och 5 mom., 4 a §, 4 c § 1 mom. 2 punkten, 4 d § 2 och 6 mom., 4 e § 4 mom., 4 g § 2 mom., 4 j §, 4 k § 1 och 2 mom., 5 § 1 - 3 mom., 5 a §, 5 b § 3 och 5 mom., 6 a § 1 mom. och i 4 mom. det inledande stycket, 7 §, 7 a §, 7 b §, 7 c §, 8 § 1 och 5 mom., 8 d § 1 mom., 9 §, 10 a § 2 mom., 12 § 1 mom. 2 och 4 punkten samt 3 mom., 12 c § 1 mom., 17 § 1 mom., 19 b § 4 mom., 19 d § 4 mom. och 19 e §,

dessalagrum sådana de lyder, 1 § 3 och 6 mom. i lag av den 17 mars 1995 (372/95), 1 c § 5 mom. i lag av den 22 december 1993 (1467/93), 2 § 3 mom. i lag av den 24 augusti 1984 (607/84) och 5 mom. i lag av den 26 juni 1981 (472/81), 3 a § 1 mom. och 12 c § 1 mom. i lag av den 17 mars 1995 (390/95), 4 § 2 mom. i lag av den 26 juli 1985 (666/85) och 3 mom. i nämnda lag av den 26 juni 1981 samt 5 mom., 4 a §, 7 a § och 8 d § 1 mom. i lag av den 9 februari 1990 (100/90), 4 d § 2 mom. i lag av den 30 juni 1989 (605/89) och 6 mom. samt 4 j § i nämnda lag av den 27 mars 1991, 4 e § 4 mom., 4 g § 2 mom., 5 b § 3 och 5 mom., 6 a § 1 mom. och i 4 mom. det inledande stycket i nämnda lag av den 28 juni 1993, 4 k § 1 och 2 mom. i nämnda lag av den 27 mars 1991, 5 § 1 mom. i nämnda lag av den 28 juni 1993 och 3 mom. i nämnda lag av den 26 juli 1985, 5 a § ändrad genom lagar av den 20 december 1968, den 29 juli 1976 och den 17 december 1982 (690/68, 659/76 och 981/82), 7 § ändrad genom nämnda lagar av den 28 juni 1993 och den 22 december 1993, 7 b §, 7 c §, 17 § 1 mom. och 19 b § 4 mom. i nämnda lag av den 28 juni 1993, 8 § 1 mom. i nämnda lag av den 27 mars 1991 och 5 mom. i nämnda lag av den 9 februari 1990, 9 § ändrad genom nämnda lag av den 29 juli 1976 och lag av den 29 december 1983 (1120/83), 10 a § 2 mom. i lag av den 10 december 1990 (1068/90), 12 § 1 mom. 2 och 4 punkten samt 3 mom. i lag av den 3 december 1993 (1077/93), 19 d § 4 mom. i lag av den 21 december 1984 (938/84) och 19 e § i lag av den 23 oktober 1992 (949/92) samt

fogas till 4 §, sådan den lyder ändrad genom nämnda lagar av den 26 juni 1981 och den 9 februari 1990, nya 6 och 7 mom., till 4 n §, sådan den lyder i nämnda lag av den 27 mars 1991, ett nytt 2 mom., varvid nuvarande 2 och 3 mom. blir 3 och 4 mom., till 5 § ett nytt 2 mom. i stället för det 2 mom. som upphävts genom nämnda lag av den 28 juni 1993 samt till lagen nya 7 d, 7 e, 7 f, 7 g och 7 h §§ som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

1 c §

Om arbete som utförs utomlands har försäkrats frivilligt, anses arbetstagaren till denna del vara anställd i ett nytt arbetsförhållande, om inte annat följer av 7 § 2 mom. Samma förfarande skall iakttas när 4 mom. tillämpats vid bestämmandet av den

Om arbete som utförs utomlands har försäkrats frivilligt, anses arbetstagaren till denna del vara anställd i ett nytt arbetsförhållande, om inte annat följer av 7 d §. Samma förfarande skall iakttas när 4 mom. tillämpats vid bestämmandet av den arbets-

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

arbetsförtjänst som ligger till grund för pensionen.

förtjänst som ligger till grund för pensionen.

2 §

Förändras arbetstagares såsom regelbunden betraktade arbetstid i arbetsförhållande som faller under denna lag och som fortgått i minst tre år i andra än i 2 mom. nämnda fall och sjunker hans lön samtidigt med minst en fjärdedel eller stiger den med minst en tredjedel, och än förändringen av arbetstiden inte avsedd att vara tillfällig, anses arbetstagaren efter förändringen arbeta i ett nytt arbetsförhållande, om inte annat följer av 7 § 2 mom. Det nya arbetsförhållandet anses härvid ha börjat vid ingången av den månad som närmast följer efter den månad under vilken förändringen i arbetstiden har skett. Arbetsförhållandet anses dock inte ha avbrutits, om från början av det nya arbetsförhållande, som avses i föregående mening, inte har förflutit två år när pensionsfallet inträffar.

Förändras en arbetstagares såsom regelbunden betraktade arbetstid i arbetsförhållande som faller under denna lag och som fortgått i minst tre år i andra än i 2 mom. nämnda fall och sjunker hans lön samtidigt med minst en fjärdedel eller stiger den med minst en tredjedel, och är förändringen av arbetstiden inte avsedd att vara tillfällig, anses arbetstagaren efter förändringen arbeta i ett nytt arbetsförhållande, om inte annat följer av 7 d §. Det nya arbetsförhållandet anses härvid ha börjat vid ingången av den månad som närmast följer efter den månad under vilken förändringen i arbetstiden har skett. Arbetsförhållandet anses dock inte ha avbrutits, om från början av det nya arbetsförhållande, som avses i föregående mening, inte har förflutit två år när pensionsfallet inträffar.

Ett arbetsförhållande som har fortgått minst tio år före utgången av det år under vilket arbetstagaren har fyllt 54 år avslutas vid utgången av det nämnda året. Har arbetsförhållandet vid ovan nämnda tidpunkt inte fortgått tio år, avslutas det vid utgången av det år då tioårsgränsen uppnås. Arbetsförhållandet avslutas dock inte längre efter det år under vilket arbetstagaren fyller 62 år. Om arbetstagaren fortsätter att arbeta, anses ett nytt arbetsförhållande härvid föreligga. Arbetsförhållandet avbryts dock inte, om arbetstagarens lön i det arbetsförhållande som föreligger efter avbrottet har nedgått av ett sådant undantagsskäl som har framkommit innan arbetsförhållandet har avslutats så som avses i detta moment och om förutsättningarna för tillämpning av 7 § 2 mom. härvid uppfylls.

Ett arbetsförhållande som har fortgått minst tio år före utgången av det år under vilket arbetstagaren har fyllt 54 år avslutas vid utgången av det nämnda året. Har arbetsförhållandet vid ovan nämnda tidpunkt inte fortgått tio år, avslutas det vid utgången av det år då tioårsgränsen uppnås. Arbetsförhållandet avslutas dock inte längre efter det år under vilket arbetstagaren fyller 62 år. Om arbetstagaren fortsätter att arbeta, anses ett nytt arbetsförhållande härvid föreligga. Arbetsförhållandet avbryts dock inte, om arbetstagarens lön i det arbetsförhållande som föreligger efter avbrottet har nedgått av ett sådant undantagsskäl som har framkommit innan arbetsförhållandet har avslutats så som avses i detta moment och om förutsättningarna för tillämpning av 7 d § härvid uppfylls.

3 a §

Villkoren och grunderna för pensionsskyddet godkänns av social- och hälsovårdsministeriet. I dem får inte utan särskild orsak

3 a §

Villkoren och grunderna för pensionsskyddet godkänns av social- och hälsovårdsministeriet. I dem får inte utan särskild orsak

Gällande lydelse

godkännas skiljaktigheter som är ägnade att försvåra skötseln av pensionsanstaltarnas gemensamma angelägenheter som avses i denna lag. Ministeriet kan av särskilda skäl även godkänna villkor som beträffande en eller flere förmåner inte uppfyller i denna lag föreskrivna minimikrav, om pensions-skyddet enligt villkoren såsom helhet kan till sitt penningvärde anses motsvara åtminstone nämnda minimiskydd, dock så att pensionen inte kan fastställas till lägre belopp än vad 5 § 1 mom. stadgar.

Föreslagen lydelse

godkännas skiljaktigheter som är ägnade att försvåra skötseln av pensionsanstaltarnas gemensamma angelägenheter som avses i denna lag. Ministeriet kan av särskilda skäl även godkänna villkor som beträffande en eller flera förmåner inte uppfyller i denna lag föreskrivna minimikrav, om pensions-skyddet enligt villkoren såsom helhet kan till sitt penningvärde anses motsvara åtminstone nämnda minimiskydd, dock så att pensionen inte kan fastställas till lägre belopp än vad 5 § 1—3 mom. stadgar.

4 §

Rätt till ålderspension tillkommer arbetstagare sedan han fyllt 65 år, under förutsättning att han inte längre står i arbetsförhållande som omfattas av denna lag. Pensionen beviljas från ingången av månaden efter det rätten att erhålla pension uppkommit, likväl tidigast från ingången av den månad som närmast följer efter pensionsansökan. Om pension söktes inom tre månader från arbetsförhållandets upphörande, beviljas pensionen likväl från ingången av den månad som närmast följer efter det arbetsförhållandet upphörde. På ansökan beviljas ålderspension i förtid innan arbetstagaren fyllt 65 år, dock tidigast från ingången av månaden efter den under vilken han fyllt 60 år. Pensionen beviljas härvid minskad på det sätt som stadgas i 5 § 4 och 5 mom. På förtida ålderspension tillämpas i övrigt vad som i detta moment stadgas om ålderspension.

Rätt att erhålla invalidpension tillkommer arbetstagare vars arbetsförmåga på grund av sjukdom, lyte eller skada, med beaktande jämväl av den tid som redan förflutit, kan uppskattas vara utan avbrott nedsatt med minst två femtedelar åtminstone ett år. Vid bedömning av i vilken mån arbetsförmågan är nedsatt beaktas arbetstagarens återstående förmåga att bereda sig förvävningskomster genom sådant tillgängligt arbete, som rimligen kan förutsättas av honom med hänsyn till hans utbildning, tidigare verksamhet, ålder och boendeförhållanden samt därmed jämförliga omständigheter. Vid varierande arbetsförmåga beaktas den årliga förtjänsten. *Invalidpension utgår, om inte annat följer av*

Rätt till ålderspension tillkommer en arbetstagare sedan han fyllt 65 år, under förutsättning att han inte längre står i arbetsförhållande som omfattas av denna lag. Pensionen beviljas från ingången av månaden efter det rätten att erhålla pension uppkommit, likväl tidigast från ingången av den månad som närmast följer efter pensionsansökan. Om pension söktes inom tre månader från arbetsförhållandets upphörande, beviljas pensionen likväl från ingången av den månad som närmast följer efter det arbetsförhållandet upphörde. På ansökan beviljas ålderspension i förtid innan arbetstagaren fyllt 65 år, dock tidigast från ingången av månaden efter den under vilken han fyllt 60 år. Pensionen beviljas härvid minskad på det sätt som stadgas i 5 a § 2 och 3 mom. På förtida ålderspension tillämpas i övrigt vad som i detta moment stadgas om ålderspension.

Rätt till invalidpension tillkommer en arbetstagare vars arbetsförmåga på grund av sjukdom, lyte eller skada, med beaktande jämväl av den tid som redan förflutit, kan uppskattas vara utan avbrott nedsatt med minst två femtedelar åtminstone ett år. Vid bedömningen av i vilken mån arbetsförmågan är nedsatt beaktas arbetstagarens återstående förmåga att bereda sig förvärvsinkomster genom sådant tillgängligt arbete, som rimligen kan förutsättas av honom med hänsyn till hans utbildning, tidigare verksamhet, ålder och boendeförhållanden samt därmed jämförliga omständigheter. Vid varierande arbetsförmåga beaktas de årliga inkomsterna.

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

stadgandena 1 4 d §, från ingången av den månad som följer på den under vilken rätten till pension uppkommit, dock inte retroaktivt för längre tid än ett år före den månad som följer efter ansökningen om pension. Invalidpension indrages då pensionstagaren återfått sin arbetsförmåga i sådan grad att han inte längre uppfyller villkoren för erhållande av pensionen. Då mottagare av invalidpension uppnår till erhållande av ålderspension berättigande ålder, förändras invalidpension till ålderspension.

Förorsakas invaliditet av sjukdom, lyte eller skada, som arbetstagaren var behäftad med vid arbetsförhållandets början, är han berättigad till invalidpension på grund av detta arbetsförhållande endast ifall invaliditeten inträtt tidigast då ett år förflutit från arbetsförhållandets början.

Sedan en arbetstagare har avlidit betalas till förmånstagarna familjepension, om arbetstagaren vid sin död hade rätt till eller fick ålders- eller invalidpension enligt minimivillkoren i denna lag. Förmånstagare efter en sådan förmånslåtare är

1) en efterlevande make med vilken förmånslåtaren hade ingått äktenskap före fyllnaden 65 år,

2) förmånslåtarens barn,

3) sådana barn till den efterlevande maken som vid förmånslåtarens död bodde i samma hushåll som förmånslåtaren och den efterlevande, samt

4) en tidigare make till förmånslåtaren, till vilken förmånslåtaren vid sin död på basis av ett lagakraftvunnet domstolsbeslut eller ett avtal som har fastställts av socialnämnden var skyldig att betala periodiskt underhållsbidrag. Härvid gäller om den tidigare maken och dennes rätt till familjepension i tillämpliga delar vad som stadgas om efterlevande makar och deras rätt till familjepension.

Innan pensionsanstalten fattar beslut om en invalidpension, skall den vid behov se till att arbetstagarens möjligheter till rehabilitering har klarlagts. Avslås en pensionsansökan, skall pensionsanstalten, om så fordras, hänvisa arbetstagaren till rehabilitering eller andra tjänster som motsvarar hans rehabiliteringsbehov. Pensionsanstalten skall

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

vidare iakttä vad som stadgas i lagen om rehabiliteringssamarbete (604/91).

Invalidpension betalas, om inte annat följer av stadgandena i 4 d §, från ingången av den månad som följer på den under vilken rätten till pension uppkommit, dock inte retroaktivt för längre tid än ett år före den månad som följer efter ansökningen om pension. Invalidpension beviljas tills vidare eller i form av rehabiliteringsstöd enligt 7 mom. för viss tid. Invalidpension indras då pensionstagaren återfått sin arbetsförmåga i sådan grad att han inte längre uppfyller villkoren för erhållande av pensionen. Rehabiliteringsstöd kan indras, om mottagaren utan giltig orsak har vägrat delta i rehabilitering. Då mottagaren av invalidpension uppnår till ålderspension berättigande ålder, förändras invalidpensionen till ålderspension.

Rehabiliteringsstöd beviljas för främjande av arbetstagarens rehabilitering för så lång tid som han beräknas vara förhindrad att handha förvärvsarbete på grund av arbetsförmåga. När rehabiliteringsstöd beviljas skall pensionsanstalten se till att en vård- eller rehabiliteringsplan har uppgjorts för arbetstagaren. Rehabiliteringsstöd kan beviljas en arbetsoförmögen arbetstagare även för den tid beredningen av vård- eller rehabiliteringsplanen pågår. Vad som på något annat ställe i lag stadgas om invalidpension och mottagare av sådan pension skall tillämpas på rehabiliteringsstöd och mottagare av sådant stöd.

4 a §

Sedan en arbetstagare har avlidit betalas till förmånstagarna familjepension, om arbetstagaren vid sin död hade rätt till eller fick ålders- eller invalidpension enligt minimivillkoren i denna lag. Förmånstagare efter en sådan förmånslätare är

1) en efterlevande make med vilken förmånslätaren hade ingått äktenskap före fyllda 65 år,

2) förmånslätarens barn,

3) sådana barn till den efterlevande maken som vid förmånslätarens död bodde i samma hushåll som förmånslätaren och den efterlevande samt

4) en tidigare make till förmånslätaren, till vilken förmånslätaren vid sin död på basis

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

av ett lagakraftvunnet domstolsbeslut eller ett avtal som har fastställts av socialnämnden var skyldig att betala periodiskt underhållsbidrag. Härvid gäller om den tidigare maken och dennes rätt till familjepension i tillämpliga delar vad som stadgas om efterlevande makar och deras rätt till familjepension.

En efterlevande make har rätt till familjepension i form av efterlevandepension,

1) om den efterlevande har eller har haft ett gemensamt barn med förmånslåtare, eller

2) om den efterlevande vid förmånslåtarens död hade fyllt 50 år eller hade fått invalidpension enligt folkpensionslagen (347/56) minst tre år och om äktenskapet hade ingåtts innan den efterlevande fyllde 50 år och hade varat minst fem år.

En efterlevande make har rätt till familjepension i form av efterlevandepension,

1) om den efterlevande har eller har haft ett gemensamt barn med förmånslåtare eller

2) om den efterlevande vid förmånslåtarens död hade fyllt 50 år eller hade fått invaliditetspension enligt folkpensionslagen (347/56) minst tre år och om äktenskapet hade ingåtts innan den efterlevande fyllde 50 år och hade varat minst fem år.

Om en änka är född före den 1 juli 1950 förutsätter efterlevandepension en minimiålder av 40 år i stället för den ålder av 50 år som nämns i 2 mom. Vad som här stadgas gäller inte en tidigare make till förmånslåtare.

Ett barn har rätt till familjepension i form av barnpension, om det inte har fyllt 18 år vid förmånslåtarens död. Barnpension skall alltid betalas till ett barn efter barnets egen förälder. Rätt till barnpension kan dock inte uppkomma efter flera än två förmånslåtare samtidigt.

En efterlevande make har inte rätt till efterlevandepension enligt 2 mom. 1 punkten, om ett barn som avses där har givits som adoptivbarn före förmånslåtarens död eller är förmånslåtarens barn som den efterlevande har adopterat efter förmånslåtarens död. Har den efterlevande på basis av ett tidigare äktenskap rätt att få familjepension som motsvarar pension enligt en lag, en pensionsstadga eller ett pensionsreglemente som nämns i 8 § 4 mom., uppkommer inte rätt till ny familjepension.

Rätt till familjepension har inte den som genom brott uppsåtligt har orsakat förmånslåtarens död.

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

4 c §

Berättigad till arbetslöshetspension är en långvarigt arbetslös arbetstagare som har fyllt 60 år, förutsatt att

2) han under de 15 kalenderår som omedelbart föregått den tidpunkt för arbetslöshetens början som avses i 3 mom. under sammanlagt minst fem år har intjänat i 8 § 4 mom. nämnd grundpension eller annan därmed jämförbar pension som grundar sig på arbets- eller tjänsteförhållande; på grundval av arbetsförtjänsten i arbetsförhållanden som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden beaktas intjänandetiden härvid så som anges i 4 § 5 mom. i sagda lag,

4 c §

Berättigad till arbetslöshetspension är en långvarigt arbetslös arbetstagare som har fyllt 60 år, förutsatt att

2) han under de 15 kalenderår som omedelbart föregått den tidpunkt för arbetslöshetens början som avses i 3 mom. under sammanlagt minst fem år har intjänat i 8 § 4 mom. nämnd grundpension eller annan därmed jämförbar pension som grundar sig på arbets- eller tjänsteförhållande; på grundval av arbetsförtjänsten i arbetsförhållanden som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden beaktas intjänandetiden härvid så som anges i 4 § 6 mom. i nämnda lag,

4 d §

Utan hinder av 1 mom. skall full invalidpension betalas i enlighet med 4 § 3 mom., om pensionsansökan har gjorts innan dagpenning enligt sjukförsäkringslagen har betalats för de i 1 mom. nämnda 150 första betalningsdagarna eller om invalidpension beviljas i form av individuell förtidspension som avses i 4 e §. Härvid förutsätts likväl för betalning av full invalidpension att före utgången av den kalendermånad som följer på pensionsansökan eller, om under denna tid har ansökts om dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, före utgången av den kalendermånad som följer på ansökan inte har beviljats sådan dagpenning, som skall betalas för minst en månad utan avbrott och som hänför sig till tiden efter arbetsoförmågans inträde eller, såvida dagpenningsansökan som hänför sig till denna tid har avslagits, till tiden efter avslaget. Om utbetalningen av dagpenning under primärtiden upphör enligt 15 a § sjukförsäkringslagen på grund av att ålderspension som har beviljats arbetstagaren enligt någon annan lag eller ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som avses i 8 § 4 mom. begynner, skall till arbetstagaren betalas full invalidpension från det nämnda pension betalas, dock tidigast från den tidpunkt som stadgas i 4 § 3 mom.

Utan hinder av 1 mom. skall full invalidpension betalas i enlighet med 4 § 6 mom., om pensionsansökan har gjorts innan dagpenning enligt sjukförsäkringslagen har betalats för de i 1 mom. nämnda 150 första betalningsdagarna eller om invalidpension beviljas i form av individuell förtidspension som avses i 4 e §. Härvid förutsätts likväl för betalning av full invalidpension att före utgången av den kalendermånad som följer på pensionsansökan eller, om under denna tid har ansökts om dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, före utgången av den kalendermånad som följer på ansökan inte har beviljats sådan dagpenning, som skall betalas för minst en månad utan avbrott och som hänför sig till tiden efter arbetsoförmågans inträde eller, såvida dagpenningsansökan som hänför sig till denna tid har avslagits, till tiden efter avslaget. Om utbetalningen av dagpenning under primärtiden upphör enligt 15 a § sjukförsäkringslagen på grund av att ålderspension som har beviljats arbetstagaren enligt någon annan lag eller ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som avses i 8 § 4 mom. begynner, skall till arbetstagaren betalas full invalidpension från det nämnda pension betalas, dock tidigast från den tidpunkt som stadgas i 4 § 6 mom.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

4 d §

Beviljas en *arbetstagare* invalidpension retroaktivt för en tid under vilken till honom betalats rehabiliteringspenning enligt lagen om rehabiliteringspenning (611/91), skall från pensionen dras av rehabiliteringspenningen och pensionen betalas endast till den del den är större än den för samma tid betalda rehabiliteringspenningen. *Denna beaktas likväl inte till den del den redan har dragits av från någon annan pension.* Invalidpension betalas inte retroaktivt för den tid under vilken till arbetstagaren har betalats rehabiliteringspenning enligt de lagar, det pensionsreglemente och de pensionsstadgor som nämns i 8 § 4 mom.

Beviljas invalidpension retroaktivt, betalas pension inte för den tid under vilken arbetstagaren har fått rehabiliteringspenning enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. eller enligt lagen om rehabiliteringspenning (611/91) eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsstadgandena inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen.

4 e §

Arbetstagaren har rätt att få ett förhandsbeslut av vilket framgår om han uppfyller de i 1 mom. och sista meningen i 2 mom. nämnda villkoren för pensionering. Ändring i beslutet får sökas på det sätt som stadgas i 21 §. Förhandsbeslutet är bindande för pensionsanstalten, om därpå grundad pensionsansökan görs inom nio månader eller inom en av arbetsgivaren och arbetstagaren avtalad längre tid från det beslutet vann laga kraft.

(upphävs)

Individuell förtidspension utbetalas tidigast från ingången av den månad som följer efter ansökan om pension eller förhandsbeslut. Pensionen kan av undantagsskäl betalas retroaktivt, dock för högst ett år före den månad som följer efter den då pensionen söktes.

Individuell förtidspension utbetalas tidigast från ingången av den månad som följer efter ansökan om pension eller om förhandsbeslut enligt 19 e §. Pensionen kan av undantagsskäl betalas retroaktivt, dock för högst ett år före den månad som följer efter den då pensionen söktes.

4 g §

Deltidspensionen skall indras, om arbetstagaren inte längre uppfyller de villkor för pension som stadgas i 4 f §. Beviljas invalid- eller arbetslöshetspension för en tid för vilken deltidspension utbetalts, betraktas deltidspensionen som delbetalning på invalid- eller arbetslöshetspensionen. Om arbets-

Deltidspensionen skall indras, om arbetstagaren inte längre uppfyller de villkor för pension som stadgas i 4 f §. Beviljas invalid- eller arbetslöshetspension för en tid för vilken deltidspension utbetalts, betraktas deltidspensionen som delbetalning på invalid- eller arbetslöshetspensionen. Om arbets-

Gällande lydelse

tagaren efter att ha fyllt 65 år fortsätter i deltidarbete, omvandlas deltidspensionen utan hinder av vad som stadgas på annat ställe i denna lag till en lika stor ålderspension. När arbetstagaren slutar att deltidarbete utbetalas den uppskjutna delen av ålderspensionen förhöjd enligt 5 § 3 mom. och ökad med det belopp som avses i 5 § 6 mom.

4 j §

Innan pensionsanstalten fattar beslut om en invalidpension skall den vid behov se till att arbetstagarens möjligheter till rehabilitering har klarlagts. Avslås en pensionsansökan skall pensionsanstalten, om så fordras, hänvisa arbetstagaren till ehabilitering eller andra tjänster som motsvarar hans rehabiliteringsbehov.

Pensionsanstalten skall vidare iaktta vad som stadgas i lagen om rehabiliteringssamarbete.

4 k §

En arbetstagare har rätt till rehabiliteringspenning för de kalendermånader under vilka han till följd av utbildnings som avses i 4 h § är förhindrad att utföra sitt förvärvsarbete.

Rehabiliteringspenning kan betalas också för tiden från rehabiliteringsbeslutet till rehabiliteringens början samt för tiden mellan skilda rehabiliteringsperioder. Härvid betalas rehabiliteringspenning likväl för

Föreslagen lydelse

tagaren efter att ha fyllt 65 år fortsätter i deltidarbete, omvandlas deltidspensionen utan hinder av vad som stadgas på annat ställe i denna lag till en lika stor ålderspension. När arbetstagaren slutar att deltidarbete utbetalas den uppskjutna delen av ålderspensionen förhöjd enligt 5 a § 1 mom. och ökad med det belopp som avses i 5 § 6 mom.

Rehabiliteringstillägg

4 j §

Om en arbetstagare på basis av pensionsanstaltens beslut i enlighet med 4 h § 1 mom. tillhandahålls rehabiliteringsundersökningar, utbildning som leder till arbete eller ett yrke, arbetsträning eller medicinsk rehabilitering betalas ett rehabiliteringstillägg till rehabiliteringsstödet. Tillägget betalas också om motsvarande beslut har meddelats av någon annan pensionsanstalt som betalar grundpension enligt 8 § 4 mom. i form av rehabiliteringsstöd.

Rehabiliteringstillägg betalas likaså om ett beslut enligt 1 mom. gäller en arbetstagare som får invalidpension i någon annan form än såsom rehabiliteringsstöd.

Rehabiliteringstillägget är 33 procent av det enligt 8 § samordnade beloppet av rehabiliteringsstödet eller invalidpensionen. Det betalas för de kalendermånader under vilka rehabiliteringen pågår.

*Rehabiliteringspenning,
rehabiliteringsunderstöd och
rehabiliteringskostnader*

4 k §

En arbetstagare som inte är invalidpensionstagare har rätt till rehabiliteringspenning för de kalendermånader under vilka han till följd av rehabilitering som avses i 4 h § är förhindrad att utföra sitt förvärvsarbete.

Rehabiliteringspenning kan betalas också för tiden från rehabiliteringsbeslutet till rehabiliteringens början samt för tiden mellan skilda rehabiliteringsperioder. Härvid betalas rehabiliteringspenning likväl för

Gällande lydelse

högst tre månader per kalenderår, så att tiden beräknas särskilt för vardera grunden.

Föreslagen lydelse

högst tre månader per kalenderår, så att tiden räknas särskilt för vardera grunden, om det inte för tryggande av att rehabiliteringen framskrider är motiverat att rehabiliteringspenning betalas för en längre tid.

4 l §

(upphävs)

Får arbetstagaren grundpension under rehabiliteringstiden, skall till honom som pensionstillägg betalas en rehabiliteringspenning som uppgår till 10 procent av summan av hans i 1 mom. angivna grundpensioner samt folkpensionens basdel, tilläggsdel och barntillägg. Folkpensionen jämte tillägg beaktas sådan den var då tiden för rehabiliteringspenningen började löpa.

4 n §

Ändring får inte sökas i beslut som gäller rätt till rehabilitering enligt 4 h § eller till rehabiliteringspenning enligt 4 k § 2 mom. och inte heller i beslut som gäller rehabiliteringsunderstöd enligt prövning enligt 4 k § 3 mom. och 4 l § 3 mom.

Pensionsanstalten skall omedelbart underätta folkpensionsanstalten om sådana rehabiliteringsåtgärder och rehabiliteringspenningsbeslut som avses i 4 h §.

Får en arbetstagare utöver rehabiliteringspenningen lön för samma tid, skall den del av rehabiliteringspenningen som svarar mot lönebeloppet betalas till arbetsgivaren.

Pensionsanstalten skall omedelbart underätta folkpensionsanstalten om sådana rehabiliteringsåtgärder och rehabiliteringspenningsbeslut som avses i 4 h §.

Får en arbetstagare utöver rehabiliteringspenningen lön för samma tid, skall den del av rehabiliteringspenningen som svarar mot lönebeloppet betalas till arbetsgivaren.

5 §

Pensionsbeloppet är för varje hel månad av den till pension berättigande tjänstgöringstiden 1/8 procent av den pensionsgrundande lönen och räknat från ingången av det år under vilket arbetstagaren fyller 60 år 5/24 procent av den pensionsgrundande lönen. Pensionsbeloppet är dock 1/8 procent till den del i den till pension berättigande tiden medräknas i 6 a § 1 mom. avsedd återstående tid eller med stöd av 6 c § 1 mom. sådana tid för vilken arbetstagaren har uppburit heffektiv pension. Skall i den till pension berättigande tjänstgöringstiden

5 §

Pensionsbeloppet är 1/8 procent av den pensionsgrundande lönen

1) för varje hel månad av den till pension berättigande tjänstgöringstiden,

2) till den del återstående tid enligt 6 a § 1 mom. medräknas i den till pension berättigande tiden och

3) till den del sådan tid för vilken arbetstagaren har uppburit heffektiv pension medräknas i den till pension berättigande tiden med stöd av 6 c § 1 mom.

Det pensionsbelopp som uträknas enligt 1 mom. 1 punkten är dock

Gällande lydelse

medräknas tid före den 1 juli 1962, är pensionens belopp dock till denna del för varje hel månad av den till pension berättigande tjänstgöringstiden 1/12 procent av den pensionsgrundande lönen.

5 a §

Är beloppet av på denna lag underställda arbetsförhållanden grundad, i enlighet med 5 § 1 mom. beräknad pension till arbetstagare, som är född före den 1 mars 1922 mindre än i denna paragraf avsett minimibelopp, förhöjes det till minimibeloppet.

Skall såsom till pension berättigande tjänstgöringstid räknas tiden från och med den 1 juli 1962 tills arbetstagaren fyller 65 år, utgör pensionens minimibelopp 33 procent av den pensionsgrundande löns belopp, vilket procenttal höjes i enlighet med nedanstående tabell. I stället för den i 3 mom. av ikraftträdelsestadgandet till lagen den 20 september 1974 angående ändring av lagen om pension för arbetstagare (749/74) nämnda födelsetidsgränsen den 1 juli 1922 användes som födelsetidsgräns den 1 juli 1926 och procenttalet 25 ändras enligt föl-

Föreslagen lydelse

1) 5/24 procent från ingången av det år under vilket arbetstagaren fyller 60 år och

2) 1/12 procent till den del tid före den 1 juli 1962 skall medräknas i tjänstgöringstiden.

Det pensionsbelopp som uträknas enligt 1 mom. 2 och 3 punkten är dock

1) 1/10 procent till den del återstående tid omfattar eller pension har uppburits för tid efter det att arbetstagaren fyllde 50 år fram till det han fyller 60 år och

2) 1/15 procent till den del återstående tid omfattar eller pension har uppburits för tid efter det att arbetstagaren fyllde 60 år.

5 a §

Börjar pensionen löpa senare än vid ingången av månaden efter den under vilken arbetstagaren fyllde 65 år, höjs den enligt 8 § samordnade pensionen med en procent för varje månad varmed begynnelsestidpunkten för pensionen uppskjutits.

Beviljas pension enligt 4 § 2 mom. i förtid, minskas pensionen med en halv procent för varje månad för vilken pensionen utbetalas före ingången av den månad som följer efter den då pensionsåldern uppnås. Minskningen beräknas på den enligt 8 § samordnade pension som arbetstagaren har intjänat fram till begynnelsestidpunkten för pensionen. Om härvid det arbetsförhållande som ligger till grund för den icke i förtid beviljade pensionen upphör före uppnådd pensionsålder, fogas den pension som intjänats genom nämnda arbetsförhållande till ålderspensionen så ändrad att den motsvarar arbetstagarens ålder vid begynnelsestidpunkten för den pension som beviljas på grundvalen härav.

Med avvikelse från vad som stadgas i 2 mom. minskas den förtida ålderspensionen för en arbetstagare som är född före år 1937, beroende på födelseår, enligt följande procenttal:

Födelseår Minskning i procent per månad

1930	0,42
1931	0,43
1932	0,44
1933	0,46
1934	0,47
1935	0,48
1936	0,49

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

jande:

År	i stället för 33 % användes %	i stället för 25 % användes %
1977-1978...	35	27
1979-1981...	36	28
1982 och därefter..	37	29

Utan hinder av vad som är stadgat i 2 mom. utgör pensionens minimibelopp 38 procent av den pensionsgrundande lönen, om arbetstagaren är född före den 1 november 1922 och pensionsfallet inträffat den 1 januari 1983 eller senare.

Skall såsom till pension berättigande tjänstgöringstid inte räknas hela den i 2 mom. nämnda tiden, utgör pensionens minimibelopp en proportionellt lika stor del av minimibeloppet enligt 2 eller 3 mom. som antalet fulla tjänstgöringsmånader efter den 1 juli 1962 utgör av det i den nämnda hela tjänstgöringstiden ingående antalet fulla månader.

Har arbetstagare under ovan i 2 mom. nämnda tis stått i flera denna lag underställda arbetsförhållande, beräknas det i 2, 3 och 4 mom. avsedda beloppet särskilt för vart och ett av dem, och såsom pensionens minimibelopp anses summan av dessa belopp.

Social- och hälsovårdsministeriet må utfärda närmare bestämmelser angående uträknandet av pensionens minimibelopp.

5 b §

Beloppet av full invalidpension fastställs enligt 5 § 1 mom. och 5 a §. Delpensionen utgör hälften av full pension.

Indragen invalidpension kan betalas ut i form av delpension även för kortare tid än ett år. Delpension kan betalas som full pension under den rehabiliteringstid som avses i 4 l § 2 mom.

Beloppet av full invalidpension fastställs enligt 5 § 1 - 3 mom. Delpensionen utgör hälften av full pension.

Indragen invalidpension kan betalas ut i form av delpension även för kortare tid än ett år. Delpension kan betalas som full pension under den rehabiliteringstid som avses i 4 j § 1 och 2 mom.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

6 a §

Om arbetsförmågan har börjat innan 360 dagar har förflutit efter att arbetsförhållandet upphörde, skall även tiden mellan arbetsförmågans början och pensionsåldern (återstående tid) räknas såsom till pension berättigande tid när den invalidpension som beviljas på grund av detta arbetsförhållande fastställs.

Vid beräkandet av de 360 dagar som avses i 1 mom. beaktas inte de dagar då arbetstagaren

1) har haft studieledighet enligt lagen om studieledighet (273/79),

2) har fått personligt stöd för frivillig yrkesinriktad vuxenbildning enligt lagen om utbildnings- och avgångsbidragetsfonden (537/90), statstjänstemannalagen (755/86), grundskolelagen (476/83) eller gymnasielagen (477/83),

3) har fått utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/90),

4) har fått dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa; dock högst enligt det antal som motsvarar det i 26 § nämnda lag stadgade maximiantalet dagar för vilka kan betalas dagpenning avvägd enligt förtjänsten,

5) har fått rehabiliteringspenning enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. eller enligt lagen om rehabiliteringspenning eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsstadgandena inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen, eller

6) har fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (364/63) under de tre senaste åren innan sådan arbetsförmåga som avses i denna lag börjande; med dessa dagar jämställs dagar för vilka dagpenning hade betalats om inte arbetstagaren hade fått i 27 § 1 mom. sjukförsäkringslagen angiven motsvarande ersättning för arbetsförmåga på grund av sjukdom, lyte eller skada med stöd av någon annan lag.

Den återstående tiden räknas såsom till invalidpension berättigande tid även på grundval av ett sådant arbetsförhållande, efter vars upphörande arbetstagaren under en

6 a §

Om arbetsförmågan har börjat innan 360 dagar har förflutit efter att arbetsförhållandet upphörde, skall även tiden mellan arbetsförmågans början och pensionsåldern (återstående tid) räknas såsom till pension berättigande tid när den invalidpension som beviljas på grundval av detta arbetsförhållande fastställs. *En förutsättning är dock att arbetstagaren under det år då arbetsförmågan började och de omedelbart föregående tio kalenderåren i minst 12 månader har handhaft sådant förvärvsarbete som berättigar till grundpension enligt 8 § 4 mom. och skall försäkras i Finland. När ovan nämnda tid om 12 månader räknas ut betraktas såsom till pension berättigande tid en sådan kalendermånad under vilken arbetstagaren har haft sådana inkomster som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden, dock under förutsättning att inkomsterna för hela kalenderåret uppgår till minst det markbelopp som nämns i lagens 5 § 2 mom. En kalendermånad under vilken arbetstagaren har haft sådana inkomster som avses i lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande beaktas på motsvarande sätt, om inkomsterna för hela kalenderåret uppgår till minst det markbelopp som nämns i den sistnämnda lagens 3 § 2 mom.*

Den återstående tiden räknas såsom till invalidpension berättigande tid även på grundval av ett sådant arbetsförhållande efter vars upphörande arbetstagaren under en

Gällande lydelse

högst nio år lång tid mellan den tidpunkt då de i 1 och 2 mom. avsedda 360 dagarna har förflutit och den tidpunkt då arbetsförmågan börjat har haft ett barn som är yngre än tre år och som avses i 4 § 5 mom. Härvid förutsätts dock att

Föreslagen lydelse

högst nio år lång tid mellan den tidpunkt då de i 1 och 2 mom. avsedda 360 dagarna har förflutit och den tidpunkt då arbetsförmågan börjat har haft ett barn som är yngre än tre år och som avses i 4 a § 1 mom. Härvid förutsätts dock att

Pensionslönen

7 §

Den pensionsgrundande lönen (*pensionslönen*) fastställs särskilt för varje arbetsförhållande. Härvid beaktas dock inte tiden efter det att arbetstagaren har fyllt 65 år och inte heller tid för vilken arbetstagaren har varit berättigad till helegativ pension som avses i 6 § 1 mom. Om ett arbetsförhållande har upphört enligt 2 § 5 mom., anses det dock vid tillämpningen av detta moment att arbetsförhållandet har fortlöpt utan avbrott, ifall pensionens belopp blir större om det uträknas på detta sätt. Om arbetsförhållandet har avslutats före pensionsfallet utgör pensionslönen medeltalet per månad av de sammanlagda arbetsförtjänsterna under de kalenderår som valts nedan på detta moment stadgat sätt. Upphör arbetsförhållandet vid pensionsfallet, beräknas pensionslönen på motsvarande sätt, dock utan att pensionsfallsåret räknas till den tid som arbetsförhållandet har fortgått, om arbetsförhållandet på så sätt beräknat fortgår åtminstone två kalenderår. De kalenderår vilkas arbetsförtjänster ligger till grund för beräkningen av pensionslönen i sistnämnda fall väljs på basis av de enligt 9 § 1 mom. justerade genomsnittliga arbetsförtjänsterna per månad enligt följande:

1) om arbetsförhållandet har fortgått under minst fyra kalenderår, beräknas pensionslönen på basis av de fyra sista kalenderåren så att av dessa lämnas obeaktade det år under vilket den genomsnittliga arbetsförtjänsten per månad är lägst och det år under vilket sagda arbetsförtjänst är högst,

2) om arbetsförhållandet har fortgått under minst tre kalenderår, skall av dessa lämnas obeaktat det år under vilket den genomsnittliga arbetsförtjänsten per månad är lägst,

3) vid valet av pensionslöneår enligt 1 och 2 punkten skall det år då arbetsförhållandet

Pensionslönen

7 §

Den pensionsgrundande lönen (*pensionslönen*) fastställs särskilt för varje arbetsförhållande. *Pensionslönen räknas ut på arbetsförtjänsterna för de högst 10 sista kalenderåren före det år då arbetsförhållandet upphörde (urvalsår). Det år då arbetsförhållandet upphörde beaktas dock som ett urvalsår, om arbetsförhållandet har fortgått under högst tre kalenderår eller hela det år då arbetsförhållandet upphörde. Då pensionslönen räknas ut justeras arbetsförtjänsterna för urvalsåren enligt 9 §.*

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

började dock inte beaktas, såvida arbetsförhållandet inte under nämnda kalenderår har fortgått minst sex månader; om tre kalenderår härvid återstår skall det år under vilket den genomsnittliga arbetsförtjänsten per månad är lägst lämnas obeaktat, och om två kalenderår återstår, beräknas pensionslönen på basis av arbetsförtjänsten under dessa kalenderår,

4) om arbetsförhållandet har fortgått under två kalenderår, beräknas pensionslönen på basis av arbetsförtjänsten under dessa kalenderår, eller

5) om arbetsförhållandet har fortgått under endast ett år, beräknas pensionslönen på basis av arbetsförtjänsten under sagda år.

Om det av arbetstagarens eller förmånstagarens uppgifter framgår att pensionslönen i arbetstagarens eller förmånsåtagarens arbetsförhållande som omfattas av denna lag, av något undantagsskäl som yppat sig högst tio år före pensionsfallet är lägre än hans i enlighet med 9 § justerade lön i samma arbetsförhållande, innan ett sådant skäl yppade sig, under så lång tid att den större lönen kunde anses såsom stabiliserad, och om denna omständighet har betydande inverkan på pensionsskyddet, anses såsom pensionslön i detta arbetsförhållande den genomsnittliga arbetsförtjänst som han hade haft om nämnda skäl inte hade funnits. Detta moment skall också iaktas i fråga om en ändring i förtjänstnivån som följer av ett undantagsskäl som har yppat sig tidigare än vad ovan sägs, om arbetstagaren eller förmånstagaren lämnar upplysningar som kan anses vara tillräckliga. Om det framgår att pensionslönen av något undantagsskäl på motsvarande sätt är högre än den stabiliserade arbetsförtjänst som avses ovan, kan pensionslönen sänkas på samma sätt. Utan hinder av vad 2 § 3 och 4 mom. stadgar om ett arbetsförhållande upphörande, anses arbetsförhållandet vid tillämpningen av detta moment ha fortgått utan avbrott. Social- och hälsovårdsministeriet kan meddela närmare föreskrifter om tillämpningen av detta moment.

Om det i de kalenderår som avses i 1 mom. ingår sådan oavlönad särskild moderskapsledighet, moderskaps- eller föräldraleighet eller vårdledighet som avses i 34 § lagen om arbetsavtal, uträknas den pensions-

Då pensionslönen räknas ut beaktas inte de urvalsår och motsvarande inkomster under vilka medeltalet av inkomsterna understiger 50 procent av medeltalet av arbetsförtjänsterna för samtliga urvalsår. De år som lämnas obeaktade på detta sätt kan dock utgöra högst en tredjedel av antalet urvalsår.

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

grundande lönen med avvikelse från 1 mom. så att såsom kalenderår beaktas högst de fyra senaste av de kalenderår som inte inbegriper oavlönad tid av nämnda slag. Om sådan oavlönad tid dock ingår i alla kalenderår under arbetsförhållandet eller om inget av de kalenderår som valts ingår i de fyra senaste kalenderåren under ett arbetsförhållande, anses som pensionslön medeltalet av den förtjänst som har erhållits på grundval av tid i arbete och som motsvarar den stabiliserade förtjänstnivån före arbetsförhållandets upphörande. Pensionslönen bestäms dock enligt förutsättningarna i eller 2 mom., om den så beräknad är större. Pensionsskyddscentralen meddelar närmare anvisningar om tillämpningen av detta moment.

Räknas den återstående tiden såsom pensionsberättigande tid på grundval av ett arbetsförhållande som har fortgått kortare tid än sex månader, skall pensionslönen för den återstående tiden fastställas på grundval av arbetsförhållanden som avses i denna lag och som har fortgått under den tid om 360 dagar som nämns i 6 a § och under året närmast före denna tidsperiod. Såsom pensionslön används härvid medeltalet per månad av de löner som bestäms enligt 1 mom. och som vägts med de pensionsberättigande tiderna för de arbetsförhållanden som har fortgått under nämnda tidsperiod, varvid av dessa arbetsförhållanden fulla månader inom tidsperioden beaktas såsom pensionsberättigande tid, dock sammanlagt högst tolv månader räknat från pensionsfallet. Om arbetstagaren under nämnda tid samtidigt har varit i två eller flera arbetsförhållanden som avses i denna lag, sammanräknas vid tillämpningen av detta moment pensionslönerna för dessa arbetsförhållanden under den pensionsberättigande tid som har pågått samtidigt.

Arbetsförtjänst som avses i denna paragraf bestäms enligt samma grunder som tillämpas vid förskottsinnehållning av skatt. Semesterättning som skall betalas vid ett arbetsförhållandes upphörande beaktas dock inte. Har ersättning för arbete avtalats att helt eller delvis utgå i form av betjäningssavgift eller frivilliga gåvor av allmänheten, anses genom dem erhållen inkomst såsom arbetsförtjänst som avses i denna paragraf. Från arbetsförtjänsten för vart och ett kalenderår avdrags

Pensionslönen utgör medeltalet per månad av arbetsförtjänsterna för de kalenderår som har beaktats på ovan nämnt sätt.

Då pensionslönen räknas ut beaktas dock inte tid för vilken arbetstagaren har varit berättigad till heleggeffektiv pension enligt 6 § 1 mom och inte heller tiden efter det att arbetstagaren har fyllt 65 år. Om ett arbetsförhållande har avslutats enligt 2 § 5 mom., anses det dock tid tillämpningen av denna paragraf att arbetsförhållandet har fortgått utan avbrott, ifall pensionens belopp blir större om det räknas ut på detta sätt.

Gällande lydelse

dock vid tillämpningen av denna paragraf ett belopp som motsvarar det i 12 b § avsedda procenttal för arbetstagarnas pensionsavgift som fastställts för kalenderåret i fråga.

Arbetsförtjänst som avses i 5 mom. minskas dock inte på grund av arbetstagarnas pensionsavgift med mera än det relativa belopp med vilket den relativa ökningen av förtjänstnivån överskrider den relativa prisökningen räknat från det tredje kvartalet år 1992 fram till utgången av det tredje kvartalet av det kalenderår som föregått året för intjänande av nämnda arbetsförtjänst. Varje år avdrags dock minst det relativa belopp som fastställts för föregående kalenderår.

Social- och hälsovårdsministeriet fastställer för varje kalenderår en koefficient för det avdrag som avses i 5 och 6 mom.

7 a §

Familjepensionens storlek bestäms på basis av den ålderspension eller fulla invalidpension enligt minimivillkoren i denna lag som förmånslåtarens fick vid sin död. Fick förmånslåtarens inte sådan pension, uträknas beloppet av pensionen som om sådan arbetsoförmåga hade begynt på dödsdagen som hade medfört rätt till full invalidpension, om inte förmånstagaren visar något annat. När familjepensionens belopp räknas ut beaktas dock inte tillägg enligt 7 c § eller avdrag enligt 8 §.

Efterlevandepensionens belopp är, såvida inte något annat följer av 5 mom. eller av 8 eller 8 c - 8 f §,

6/12 av förmånslåtarens pension, om förmånstagare är den efterlevande maken ensam eller den efterlevande och ett barn,

5/12 av förmånslåtarens pension, om förmånstagare är den efterlevande och två barn

3/12 av förmånslåtarens pension, om förmånstagare är den efterlevande och tre barn, samt

2/12 av förmånslåtarens pension, om förmånstagare är den efterlevande och fyra eller flera barn.

Det sammanlagda beloppet av barnpensionerna är, såvida inte något annat följer av 8 §,

4/12 av förmånslåtarens pension, om det finns ett barn,

Föreslagen lydelse

Social- och hälsovårdsministeriet fastställer för varje kalenderår en koefficient för det avdrag som avses i 5 och 6 mom.

7 a §

Då pensionslönen räknas ut avdrags från arbetsförtjänsten för vart och ett urvalsår ett belopp som motsvarar det i 12 b § avsedda procenttal för arbetstagarnas pensionsavgift som fastställts för kalenderåret i fråga.

Arbetsförtjänsten minskas dock inte på grund av arbetstagarnas pensionsavgift med mera än det relativa belopp med vilket den relativa ökningen av förtjänstnivån överstiger den relativa prisökningen räknat från det tredje kvartalet år 1992 fram till utgången av det tredje kvartalet av det kalenderår som föregått året för intjänande av nämnda arbetsförtjänst. Varje år avdrags dock minst det relativa belopp som fastställts för föregående kalenderår.

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

7/12 av förmånslåtarens pension, om barnen är två,

9/12 av förmånslåtarens pension, om barnen är tre, samt

10/12 av förmånslåtarens pension, om barnen är fyra eller flera.

Det sammanlagda beloppet av barnpensionerna fördelas jämnt mellan de barn som är förmånstagare. Är förmånstagarna barn som saknar båda föräldrarna, läggs till det sammanlagda beloppet av barnpensionerna 2/12 av vardera förmånslåtarens pension var för sig, om inte efterlevande- och barnpensionerna tillsammans överstiger beloppet av förmånslåtarens pension. Får ett barn barnpension efter någon annan förmånslåtare än sin förälder, bestäms tilläggshet enligt de av förmånslåtarens pensioner på grundval av vilka ett föräldralöst barn får sin barnpension. Tillägget fördelas jämnt mellan de nämnda föräldralösa barnen.

Storleken av familjepensionen för en tidigare make till förmånslåtare fastställs så att dess andel av den efterlevandepension som har räknats ut enligt 2 mom. blir lika stor som 60 procent av det underhållsbidrag som förmånslåtare har betalt till sin tidigare make utgör av förmånslåtarens pension enligt 1 mom. Är också en efterlevande make förmånstagare, uppgår det sammanlagda beloppet av tidigare makars familjepensioner dock till högst hälften av efterlevandepensionen. Det sammanlagda beloppet dras av från efterlevandepensionen och fördelas mellan de tidigare makarna i samma förhållande som underhållsbidragen.

Om antalet förmånstagare förändras eller om det barn som är förmånstagare blir föräldralöst på det sätt som avses i 3 mom., justeras familjepensionens belopp och fördelningen av pensionen mellan förmånstagarna vid ingången av månaden efter förändringen.

7 b §

Annan pension än deltidspension höjs med ett arbetspensionstillägg om arbetstagaren har fått

1) dagpenning avvägt enligt förtjänsten med stöd av lagen om utkomstskydd för arbetslösa,

2) förtjänststöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning,

Social- och hälsovårdsministeriet fastställer för varje kalenderår en koefficient för det avdrag som avses i 1 och 2 mom.

7 b §

Räknas den återstående tiden såsom pensionsberättigande tid på grundval av ett arbetsförhållande som har fortgått kortare tid än sex månader, skall pensionslönen för den återstående tiden fastställas på grundval av arbetsförhållanden som avses i denna lag och som har fortgått under den tid om 360

Gällande lydelse

3) personligt stöd för frivillig yrkesinriktad vuxenutbildning enligt lagen om utbildnings- och avgångsbidragsfonden, statsjänstemannalagen, grundskolelagen eller gymnasielagen, eller

4) rehabiliteringspenning enligt de lagar, det pensionsreglemente eller de pensionsstadgor som nämns i 8 § 4 mom. i denna lag eller enligt lagen om rehabiliteringspenning eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsstadgandena inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen, dock inte om rehabiliteringspenningen har betalats som tillägg till pensionen.

I 1 mom. nämnd förmån berättigar inte till arbetspensionstillägg, om förmånen har betalats

1) för tiden före ingången av det kalenderår under vilket arbetstagaren har fyllt 23 år,

2) för tiden före det kalenderår under vilket arbetstagaren första gången har varit i tjänste- eller arbetsförhållande eller i företagarkerksamhet som berättigar till pension enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom., eller för det nämnda kalenderåret,

3) för det kalenderår under vilket arbetstagaren har varit i tjänste- eller arbetsförhållande eller i företagarkerksamhet som omfattas av en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom., om inte arbetstagaren under samma kalenderår har intjänat lön som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden till minst det gränobelopp som avses i 5 § 2 mom. i nämnda lag, eller

4) för det år under vilket pensionsfallet inträffar.

Arbetspensionstillägg beräknas så att pensionens belopp multipliceras med det antal månader för vilka en i 1 mom. nämnd förmån har betalats (förmånsmånader), varefter produkten divideras med det tal som erhålls då antalet förmånsmånader subtraheras från antalet sådana fulla månader som ingår i tiden från det arbetstagaren har fyllt 23 år, dock tidigast räknat från den 1 juli 1962, tills han uppnår 65 års ålder. Förmånsmånaderna bestäms särskilt för varje förmånsslag såsom fulla månader på basis av det sammanlagda antalet sådana dagar, för vilka arbetstagaren har uppburit förmån

Föreslagen lydelse

dagar som nämns i 6 a § och under året närmast före denna tidsperiod. Såsom pensionslön används härvid medeltalet per månad av de löner som bestäms enligt 7 § och som vägts med de pensionsberättigande tiderna för de arbetsförhållanden som har fortgått under nämnda tidsperiod, varvid av dessa arbetsförhållanden fulla månader inom tidsperioden beaktas såsom pensionsberättigande tid, dock sammanlagt högst tolv månader räknat från pensionsfallet.

Om arbetstagaren under den tid som nämns i 1 mom. samtidigt har varit i två eller flera arbetsförhållanden som avses i denna lag, sammanräknas vid tillämpningen av denna paragraf pensionslönerna för dessa arbetsförhållanden under den pensionsberättigande tid som har pågått samtidigt.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

som enligt 1 mom. berättigar till arbetspensionstillägg. Då förmånsmånaderna bestäms, används som divisor för dagarna beträffande varje förmånsslag det antal för vilka förmånen i genomsnitt högst kan betalas per månad.

I fråga om en arbetstagare som har förkortad arbetsdag enligt 18 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa och som har mottagit deltidsarbete enligt lagens 19 § används såsom antal arbetslöshetsdagar det antal fulla dagpenningar som motsvarar de uppburna dagpenningarna.

7 c §

Är ålders- eller invalidpensionstagare född före den 1 januari 1939 och har denne eller dennes make sådant i 4 § 5 mom. avsett barn under 18 år, vilket vore berättigat till familjepension efter pensionstagaren, lägges till pensionen ett barntillägg.

Är pensionstagaren född före den 1 januari 1920, utgör barntillägget för ett barn 20 procent av pensionens belopp. Är pensionstagaren född efter ovan sagda tidpunkt, minskas procenttalet 20 med ett för vart år, med vilket pensionstagarens födelseår överstiger år 1919. För två eller flera barn utgår barntillägget med dubbla beloppet.

Förändras antalet till barntillägg berättigande barn, verkställs därav föranledd justering av pensionen från ingången av den utbetalningsperiod, som följer närmast efter förändringen.

7 c §

Om det i de kalenderår som avses i 7 § ingår sådan oavlönad särskild moderskapsledighet, moderskaps- eller föräldraledighet eller vårdledighet som avses i 34 § lagen om arbetsavtal, uträknas den pensionsgrundande lönen med avvikelse från 7 § så att såsom kalenderår beaktas högst de tio sista av de kalenderår som inte inbegriper oavlönad tid av nämnda slag.

Om sådan oavlönad tid som avses i 1 mom. dock ingår i alla kalenderår under arbetsförhållandet eller om inget av de kalenderår som valts ingår i de tio sista kalenderåren under ett arbetsförhållande, anses som pensionslön medeltalet av de inkomster som har erhållits på grundval av tid i arbete och som motsvarar den stabiliserade inkomstnivån före arbetsförhållandets upphörande.

Pensionslönen bestäms dock enligt förut-sättningarna i 7 eller 7 d §, ifall den blir större om den räknas ut på detta sätt.

Pensionsskyddscentralen meddelar närmare anvisningar om tillämpningen av denna paragraf.

7 d §

Om det av arbetstagarens eller förmånstaga-rens uppgifter framgår att pensionslönen i arbetstagarens eller förmånslåtarens arbetsförhållande som omfattas av denna lag, av något undantagsskäl som yppat sig högst tio år före pensionsfallet är lägre än hans i enlighet med 9 § justerade pensionslön i samma arbetsförhållande, innan ett sådant

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

skäl yppade sig, under så lång tid att den större lönen kunde anses såsom stabiliserad, och om denna omständighet har en inverkan om minst 20 procent på pensionsskyddet, anses såsom pensionslön i detta arbetsförhållande den genomsnittliga arbetsförtjänst som arbetstagaren hade haft om nämnda skäl inte hade funnits.

Om arbetstagaren eller förmånstagaren lämnar upplysningar som kan anses vara tillräckliga, skall 1 mom. iakttas även om undantagsskälet har yppat sig tidigare än tio år före pensionsfallet.

Om det framgår att pensionslönen av något undantagsskäl på det sätt som avses i 1 mom. är högre än den stabiliserade arbetsförtjänsten, kan pensionslönen sänkas på samma sätt.

Utan hinder av vad 2 § 3 och 4 mom. stadgar om ett arbetsförhållandes upphörande på grund av en förändring i arbetstiden, anses arbetsförhållandet i fråga vid tillämpningen av denna paragraf ha fortgått utan avbrott.

Social- och hälsovårdsministeriet kan meddela närmare föreskrifter om tillämpningen av denna paragraf.

7 e §

Då pensionslönen räknas ut bestäms arbetsförtjänsten enligt samma grunder som tillämpas vid förskottsinnehållning av skatt, dock så att semesterersättning som skall betalas då ett arbetsförhållande upphör inte beaktas.

När pensionsskydd ordnas för arbete utomlands och när pensionslönen räknas ut skall dock såsom arbetsförtjänst som ligger till grund för pensionen anses sådan lön som skulle betalas för motsvarande arbete i Finland eller lön som annars kan anses motsvara arbetet.

Har ersättning för arbete avtalats att helt eller delvis betalas i form av betjäningssavgift eller frivilliga gåvor av allmänheten, anses genom dem erhållen inkomst såsom arbetsförtjänst som avses i denna paragraf.

Arbetspensionstillägg

7 f §

Annan pension än deltidspension höjs med

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

ett arbetspensionstillägg, om arbetstagaren har fått

1) dagpenning avvägd enligt förtjänsten med stöd av lagen om utkomstskydd för arbetslösa antingen såsom löntagare enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller såsom i 1 a § 1 mom. 1 - 3 punkten lagen om utkomstskydd för arbetslösa avsedd person som idkar företagsverksamhet,

2) förtjänststöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning,

3) personligt stöd för frivillig yrkesinriktad vuxenutbildning enligt lagen om utbildnings- och avgångsbidragsfonden, statstjänstemannalagen, grundskolelagen eller gymnasielagen eller

4) rehabiliteringspenning enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. eller enligt lagen om rehabiliteringspenning eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsstadgandena inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen, dock inte om rehabiliteringspenningen har betalats som tillägg till pensionen.

I 1 mom. nämnd förmån berättigar inte till arbetspensionstillägg, om förmånen har betalats

1) för tiden före ingången av det kalenderår under vilket arbetstagaren har fyllt 23 år,

2) för tiden före det kalenderår under vilket arbetstagaren första gången har varit i tjänste- eller arbetsförhållande eller i företagverksamhet som berättigar till pension enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom., eller för det nämnda kalenderåret,

3) för det kalenderår under vilket arbetstagaren har varit i tjänste- eller arbetsförhållande eller i företagverksamhet som omfattas av en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 §

4 mom., om inte arbetstagaren under samma kalenderår har intjänat lön som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden till minst det gränslöpp som avses i 5 § 2 mom. i nämnda lag eller

4) för det år under vilket pensionsfallet inträffar.

Arbetspensionstillägget beräknas så att pensionens belopp multipliceras med det antal månader för vilka en i 1 mom. nämnd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

förmån har betalats (förmånsmånader), var-
 efter produkten divideras med det tal som
 erhålls då antalet förmånsmånader subtra-
 heras från antalet sådana fulla månader
 som ingår i tiden från det arbetstagaren har
 fyllt 23 år, dock tidigast räknat från den 1
 juli 1962, tills han uppnår 65 års ålder.
 Förmånsmånaderna bestäms särskilt för
 varje förmånsslag såsom fulla månader på
 basis av det sammanlagda antalet sådana
 dagar för vilka arbetstagaren har uppburit
 förmån som enligt 1 mom. berättigar till
 arbetspensionstillägg. Då förmånsmånader-
 na bestäms, används som divisor för dagar-
 na beträffande varje förmånsslag det antal
 dagar för vilka förmånen i genomsnitt högst
 kan betalas per månad.

I fråga om en arbetstagare som har fått
 jämkad arbetslöshetsdagpenning enligt 17 §
 lagen om utkomstskydd för arbetslösa an-
 vänds såsom antal arbetslöshetsdagar det
 antal fulla dagar som motsvarar de uppbur-
 na dagpenningarna. Samma förfarande skall
 iakttas om någon annan förmån som nämns
 i 1 mom. har betalats på något annat sätt än
 såsom motsvarande full dagpenning.

Barntillägg

7 g §

Är en ålders- eller invalidpensionstagare
 född före den 1 januari 1939 och har denne
 eller dennes make ett sådant i 4 a § 1 mom.
 avsett barn under 18 år, vilket vore berätti-
 gat till familjepension efter pensionstagaren,
 läggs till pensionen ett barntillägg.

Är pensionstagaren född före den 1 janua-
 ri 1920, utgör barntillägget för ett barn 20
 procent av pensionens belopp. Är pension-
 stagaren född efter ovan nämnda tidpunkt,
 minskas procenttalet 20 med ett för vart år,
 med vilket pensionstagarens födelseår över-
 stiger år 1919. För två eller flera barn ut-
 gör barntillägget det dubbla beloppet.

Förändras antalet till barntillägg berätti-
 gande barn, verkställs därav föranledd jus-
 tering av pensionen vid ingången av den
 utbetalningsperiod som följer närmast efter
 förändringen.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Familjepensionens belopp

7 h §

Familjepensionens storlek bestäms på basis av den ålderspension eller fulla invalidpension enligt minimivillkoren i denna lag som förmånslåtarens fick vid sin död. Fick förmånslåtarens inte sådan pension, uträknas beloppet av pensionen som om sådan arbetsoförmåga hade begynt på dödsdagen som hade medfört rätt till full invalidpension, om inte förmånstagaren visar något annat. När familjepensionens belopp räknas ut beaktas dock inte tillägg enligt 7 g § eller avdrag enligt 8 §.

Efterlevandepensionens belopp är, såvida inte något annat följer av 5 mom. eller av 8 eller 8 c - 8 f §,

6/12 av förmånslåtarens pension, om förmånstagare är den efterlevande maken ensam eller den efterlevande och ett barn,

5/12 av förmånslåtarens pension, om förmånstagare är den efterlevande och två barn,

3/12 av förmånslåtarens pension, om förmånstagare är den efterlevande och tre barn, samt

2/12 av förmånslåtarens pension, om förmånstagare är den efterlevande och fyra eller flera barn.

Det sammanlagda beloppet av barnpensionerna är, såvida inte något annat följer av 8 §,

4/12 av förmånslåtarens pension, om det finns ett barn,

7/12 av förmånslåtarens pension, om barnen är två,

9/12 av förmånslåtarens pension, om barnen är tre, samt

10/12 av förmånslåtarens pension, om barnen är fyra eller flera.

Det sammanlagda beloppet av barnpensionerna fördelas jämnt mellan de barn som är förmånstagare. Är förmånstagarna barn som saknar båda föräldrarna, läggs till det sammanlagda beloppet av barnpensionerna 2/12 av vardera förmånslåtarens pension var för sig, om inte efterlevande- och barnpensionerna tillsammans överstiger beloppet av förmånslåtarens pension. Får ett barn barnpension efter någon annan förmånslåtare än sin förälder, bestäms tillägget enligt de av

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

förmånslåtarnas pensioner på grundval av vilka ett föräldralöst barn får sin barnpension. Tillägget fördelas jämnt mellan de nämnda föräldralösa barnen

Storleken av familjepensionen för en tidigare make till förmånslåtaren fastställs så att dess andel av den efterlevandepension som har räknats ut enligt 2 mom. blir lika stor som 60 procent av det underhållsbidrag som förmånslåtaren har betalt till sin tidigare make utgör av förmånslåtarens pension enligt 1 mom. Är också en efterlevande make förmånstagare, uppgår det sammanlagda beloppet av tidigare makars familjepensioner dock till högst hälften av efterlevandepensionen. Det sammanlagda beloppet dras av från efterlevandepensionen och fördelas mellan de tidigare makarna i samma förhållande som underhållsbidragen.

Om antalet förmånstagare förändras eller om det barn som är förmånstagare blir föräldralöst på det sätt som avses i 3 mom., justeras familjepensionens belopp och fördelningen av pensionen mellan förmånstagarna vid ingången av månaden efter förändringen.

Samordning och pensionsjämkning

8 §

Om ålder- eller invalidpension enligt de i denna lag stadgade minimivillkoren eller, då arbetstagaren dessutom får på lagen om olycksfallsförsäkring (608/48) baserad dagpenning eller olycksfallspension, med stöd av trafikförsäkringslagen (279/59) på grund av egen skada beviljad fortlöpande ersättning, med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt olycksfallsförsäkringslagen (625/91) eller lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om trafikförsäkring (626/91) beviljad ersättning för inkomstbortfall, med stöd av lagen om skada, ådragen i militärtjänst beviljad livränta eller nedan i 4 mom. nämnd grundpension eller annan därmed jämförbar, på arbets- eller tjänsteförhållande grundad pension, det sammanlagda beloppet av dessa prestationer överskrider den i 2 mom. stadgade samordningsgränsen, avdras från ålders- eller invalidpensionen enligt denna lag ett belopp, som utgör en lika stor del av den överskjutande delen, som pensionen enligt de i denna lag stad-

Samordning och pensionsjämkning

8 §

Om ålders- eller invalidpension enligt de i denna lag stadgade minimivillkoren eller, då arbetstagaren dessutom får på lagen om olycksfallsförsäkring (608/48) baserad dagpenning eller olycksfallspension, med stöd av trafikförsäkringslagen (279/59) på grund av egen skada beviljad fortlöpande ersättning, med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring (625/91) eller lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om trafikförsäkring (626/91) beviljad ersättning för inkomstbortfall, med stöd av lagen om skada, ådragen i militärtjänst beviljad livränta eller nedan i 4 mom. nämnd grundpension eller annan därmed jämförbar, på arbets- eller tjänsteförhållande grundad pension, det sammanlagda beloppet av dessa prestationer överskrider den i 2 mom. stadgade samordningsgränsen, avdras från ålders- eller invalidpensionen enligt denna lag ett belopp, som utgör en lika stor del av den överskjutande delen som pensionen enligt de i denna

Gällande lydelse

gade minimivillkoren utgör av samtliga grundpensioner. Om ålderspensionen enligt 5 § 3 mom. beviljas från en senare tidpunkt än ingången av månaden efter den då pensionsåldern nås, förrättas samordningen då arbetstagaren når den ålder som berättigar till ålderspension.

Om det sammanlagda beloppet av en familjepension som betalas enligt minimivillkoren i denna lag, någon annan familjepension som motsvarar de grundpensioner som avses i 4 mom. eller en familjepension eller fortlöpande ersättning som motsvarar någon annan pension eller fortlöpande ersättning som avses i 1 mom., i de fall då pensionerna eller ersättningarna har beviljats förmånstagarerna med anledning av den och samma förmånslåtarens död, överskrider samordningsgränsen, skall från den pension som betalas enligt denna lag dras av ett belopp som utgör en lika stor del av det överskjutande beloppet som den familjepension som betalas enligt i denna lag stadgade minimivillkor utgör av alla de familjepensioner som motsvarar de grundpensioner som avses i 4 mom. Härvid beaktas dock inte för viss tid beviljade förhöjningar som ingår i en pension eller i en fortlöpande ersättning. Samordningsgränsen är 60 procent av den i enlighet med 2 och 3 mom. uträknade samordningsgrunden för den pension som förmånslåtare har rätt till och som ligger till grund för familjepensionen, minskat för varje barn som är förmånstagare med grundbeloppet av barnpensionen enligt familjepensionslagen samt, om också en efterlevande make är förmånstagare enligt denna lag, med beloppet av basdelen av efterlevandepensionen enligt familjepensionslagen. Som avdrag beaktas dock inte mer än 30 procent av samordningsgrunden. Då en tidigare make till förmånslåtare får pension i stället för den efterlevande maken, avdras beloppet av basdelen av efterlevandepensionen enligt familjepensionslagen inte vid samordningen. Om beloppet av den familjepension som har räknats ut enligt 7 a § på basis av antalet förmånstagare är mindre än förmånslåtarens pension, sänks de nämnda procentsatserna i motsvarande grad. Den samordnade familjepension fördelas mellan

Föreslagen lydelse

lag stadgade minimivillkoren utgör av samtliga grundpensioner. Om ålderspensionen enligt 5 a § 1 mom. beviljas från en senare tidpunkt än ingången av månaden efter den då pensionsåldern nås, förrättas samordningen då arbetstagaren når den ålder som berättigar till ålderspension.

Om det sammanlagda beloppet av en familjepension som betalas enligt minimivillkoren i denna lag, någon annan familjepension som motsvarar en grundpension som avses i 4 mom. eller en familjepension eller fortlöpande ersättning som motsvarar någon annan pension eller fortlöpande ersättning som avses i 1 mom., i de fall då pensionerna eller ersättningarna har beviljats förmånslåtarens död, överskrider samordningsgränsen, skall från den pension som betalas enligt denna lag dras av ett belopp som utgör en lika stor del av det överskjutande beloppet som den familjepension som betalas enligt i denna lag stadgade minimivillkor utgör av alla de familjepensioner som motsvarar de grundpensioner som avses i 4 mom. Härvid beaktas dock inte för viss tid beviljade förhöjningar som ingår i en pension eller i en fortlöpande ersättning. Samordningsgränsen är 60 procent av den i enlighet med 2 och 3 mom. uträknade samordningsgrunden för den pension som förmånslåtare har rätt till och som ligger till grund för familjepensionen, minskat för varje barn som är förmånstagare med grundbeloppet av barnpensionen enligt familjepensionslagen samt, om också en efterlevande make är förmånstagare enligt denna lag, med beloppet av basdelen av efterlevandepensionen enligt familjepensionslagen. Som avdrag beaktas dock inte mer än 30 procent av samordningsgrunden. Då en tidigare make till förmånslåtare får familjepension i stället för den efterlevande maken, avdras beloppet av basdelen av efterlevandepensionen enligt familjepensionslagen inte vid samordningen. Om beloppet av den familjepension som har räknats ut enligt 7 h § på basis av antalet förmånstagare är mindre än förmånslåtarens pension, sänks de nämnda procentsatserna i motsvarande grad. Den samordnade familjepensionen fördelas mel-

Gällande lydelse

förmånstagarna enligt de tal som nämns i 7 a §

Föreslagen lydelse

lan förmånstagarna enligt de tal som nämns i 7 h §.

8 d §

Vid pensionsjämkningen minskas den efterlevandepension som har fastställts enligt 7 a och 8 §§, om den efterlevande makens i 8 c § nämnda pensioner som grundar sig på förvärvsarbete överstiger pensionsjämkningsgrunden. Denna är 255 mark per månad, om förmånslåtrens enligt 7 a § 1 mom. beräknade pension och pension enligt de lagar, pensionsstadgor eller pensionsreglementen som nämns i 8 § 4 mom. eller andra med dem jämförbara pensioner som grundar sig på arbets- eller tjänsteförhållande tillsammans överstiger nämnda belopp. Pensionsjämkningsgrunden utgörs av det sammanlagda beloppet av de nämnda pensionerna, om detta belopp överstiger 127,50 men inte 255 mark. I övriga fall är grunden 127,50 mark. Om pensionsjämkning första gången förrättas före 2004, uppgår pensionsjämkningsgrunden 1990 i stället för 255 mark till 348 mark, från vilket belopp dras av 6,64 mark varje följande år.

8 d §

Vid pensionsjämkningen minskas den efterlevandepension som har fastställts enligt 7 h och 8 §§, om den efterlevande makens i 8 c § nämnda pensioner som grundar sig på förvärvsarbete överstiger pensionsjämkningsgrunden. Denna är 255 mark per månad, om förmånslåtrens enligt 7 h § 1 mom. beräknade pension och pension enligt de lagar, pensionsstadgor eller pensionsreglementen som nämns i 8 § 4 mom. eller andra med dem jämförbara pensioner som grundar sig på arbets- eller tjänsteförhållande tillsammans överstiger nämnda belopp. Pensionsjämkningsgrunden utgörs av det sammanlagda beloppet av de nämnda pensionerna, om detta belopp överstiger 127,50 men inte 255 mark. I övriga fall är grunden 127,50 mark. Om pensionsjämkning första gången förrättas före år 2004, uppgår pensionsjämkningsgrunden år 1990 i stället för 255 mark till 348 mark, från vilket belopp dras av 6,64 mark varje följande år.

9 §

Pensionsskyddet bindes vid landets lönenivå. För detta ändamål fastställer social- och hälsovårdsministeriet för ettvarit kalenderår ett löneindex tal med iakttagande av medeltalet för de i löne- och prisnivån inträffande allmänna förändringarna. På det sätt ändring av löneindex talet, förutsätter justeras, då pension beviljas eller då samordning av pensioner förrättas ånyo, den pensionsgrundande lönen och därefter pensionens belopp kalenderårsvis i enlighet med av ministeriet utfärdade anvisningar.

9 §

Pensionsskyddet binds vid förändringen i landets löne- och prisnivå så som närmare stadgas genom förordning. För detta ändamål fastställer social- och hälsovårdsministeriet index tal för varje kalenderår. När dessa fastställs, avdras från förändringen i lönenivån ett belopp som motsvarar förändringen i procenttalet för arbetstagarnas pensionsavgift enligt 12 b § vid ingången av föregående kalenderår.

Fram till utgången av det kalenderår då arbetstagaren fyller eller förmånslåtaren skulle ha fyllt 65 år binds pensionsskyddet vid ett index där vägningskoefficienten för förändringen i lönenivån är 0,5 och vägningskoefficienten för förändringen i

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

prisnivån 0,5. För tiden efter detta används ett index där vägningskoefficienten för förändringen i lönenivån är 0,2 och vägningskoefficienten för förändringen i prisnivån 0,8.

På det sätt en ändring av indextalen förutsätter justeras, då pension beviljas eller då samordning av pensioner förrättas på nytt, pensionslönen och därefter pensionens belopp kalenderårsvis så som närmare bestäms genom social- och hälsovårdsministeriets beslut.

10 a §

Om utredningen av arbetsförhållandet gäller ett ärende som pensionsskyddscentralen enligt 1 § 5 mom. skall avgöra, meddelar pensionsskyddscentralen ett beslut om avses i 1 mom.

Om utredningen av arbetsförhållandet gäller ett ärende som pensionsskyddscentralen enligt 1 § 6 mom. skall avgöra, meddelar pensionsskyddscentralen ett beslut som avses i 1 mom.

12 §

Pensionsanstaltarnas ömsesidiga ansvar för pensionerna och rehabiliteringspenningen bestäms och pensionsanstaltarnas omkostnader för pensionerna och rehabiliteringspenningen fördelas mellan pensionsanstalterna, om dessa inte har kommit överens om något annat, enligt följande:

12 §

Pensionsanstaltarnas ömsesidiga ansvar för pensionerna och rehabiliteringspenningen bestäms och pensionsanstaltarnas omkostnader för pensionerna och rehabiliteringspenningen fördelas mellan pensionsanstalterna, om dessa inte har kommit överens om något, på följande sätt:

2) för invalidpension som beviljas med tillämpning av 6 a §, för halva beloppet av sådan arbetslöshetspension som har beviljats med tillämpning av 6 a § på ett arbetsförhållande som har pågått minst fem år, för familjepension till grund för vilken ligger förmånslåtarens invalidpension, beräknad med tillämpning av 6 a §, till den del den utbetalts för en tid före utgången av den månad under vilken förmånslåtaren skulle ha nått pensionsåldern, i dessa pensioner även inbegripet en pensionsdel som eventuellt betalas enligt nämnda lag, dock varken förhöjning enligt 7 c § eller med stöd av 9 § efter pensionens begynnande, i fråga om arbetslös-

2) för invalidpension som *har* beviljats med tillämpning av 6 a § och för halva beloppet av sådan arbetslöshetspension som har beviljats med tillämpning av 6 a § på ett arbetsförhållande som har pågått minst fem år, i dessa pensioner även inbegripet en pensionsdel som eventuellt betalas enligt nämnda lag, dock varken tillägg enligt 4 j eller 7 g § eller med stöd av 9 § efter pensionens begynnande, i fråga om arbetslöshetspensionen dock efter den tidpunkt för arbetslöshetens början som avses i 4 c §, företagna förhöjningar, samt för den del av rehabiliteringspenningen som till sitt belopp motsvarar den med tillämpning av 6 a §, på ovan

Gällande lydelse

hetspensionen dock efter den tidpunkt för arbetslöshetens början som avses i 4 c §, företagna förhöjningar, samt för den del av rehabiliteringspenningen som till sitt belopp motsvarar den med tillämpning av 6 a §, på ovan nämnt sätt fastställda delen av invalidpensionen, svarar enbart den pensionsanstalt till vars verksamhetskrets arbetstagaren senast hörde före pensionsfallet på grundval av ett arbetsförhållande som det år den nämnda åldern uppnåddes eller därefter oavbrutet fortgått i minst sex månader;

4) för övriga ålders-, invalid-, arbetslöshets- och familjepensioner, med undantag av belopp enligt 9 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden och enligt 3 a § 2 mom. 2 punkten lagen om sjömanspensioner, samt för de delar av pensionerna och rehabiliteringspenningen som överstiger de 1—3 punkten angivna beloppen, för deltidspension samt för kostnaderna för en allmän förändring i beräkningsgrunderna i fråga om premierna eller fråga om premierna eller fonderna och över föring som avses i 1 punkten samt för den 9 § 1 mom. 3 punkten lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden och 3 a § 2 mom. 3 punkten om sjömanspensioner avgivna andelen i kostnaderna för pensionskyddet enligt nämnda lagar svarar pensionsanstalterna gemensamt enligt de grunder som social- och hälsovårdsministeriet har fastställt för de olika slagen av kostnader; samt

För andra rehabiliteringskostnader än de som orsakas av rehabiliteringspenningen svarar enbart den pensionsanstalt som ombesörjer rehabiliteringen, och för kostnader för tillämpning av 4 b § 3 mom. svarar pensionsanstalterna med iakttagande i tillämpliga delar av vad som stadgas om kostnaderna för familjepension.

12 c §

För täckande av det ansvar och de kostnader som beaktandet av arbetslöshets- och utbildningstid förorsakar pensionsanstalter som bedriver i denna lag och i om lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbets-

Föreslagen lydelse

nämnt sätt fastställda delen av invalidpensionen, svarar enbart den pensionsanstalt till vars verksamhetskrets arbetstagaren hörde på grundval av ett arbetsförhållande som avses i nämnda paragraf;

För andra rehabiliteringskostnader än de som orsakas av *rehabiliteringsstödet* och rehabiliteringspenningen svarar enbart den pensionsanstalt som ombesörjer rehabiliteringen.

12 c §

För täckande av det ansvar och de kostnader som beaktandet av arbetslöshets- och utbildningstid förorsakar pensionsanstalter som bedriver i denna lag och i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbets-

Gällande lydelse

förhållanden nämnd verksamhet, den i lagen om sjömanspensioner nämnda sjömanspensionskassan samt den i lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare nämnda kommunala pensionsanstalten, skall den i lagen om arbetslöshetskassor (603/84) nämnda centralkassan för arbetslöshetskassorna inom en tid som bestäms av social- och hälsovårdsministeriet årligen till pensionsskyddscentralen betala en försäkringspremie som beräknas enligt ett av social- och hälsovårdsministeriet fastställt procenttal av de stödaggifter som centralkassan betalt. Detta procenttal skall fastställas så att i försäkringspremie enligt uppskattning inflyter samma belopp som skulle erhållas, om för dagar som motsvarar i 7 b § 1 mom. 1—3 punkten nämnd förmån skulle betalas en mot medelpremien enligt denna lag svarande premie. I den genomsnittliga premien beaktas härvid inte den del av försäkringspremien som uppbärs för pensionsskyddscentralens kreditförsäkring. Såsom lön som ligger till grund för försäkringspremien används den arbetsförtjänst som uppskattas motsvara den genomsnittliga lön som ligger till grund för den förmån som avses i 7 b § 1 mom. 1 punkten. På gemensam framställning av pensionsskyddscentralen och centralkassan för arbetslöshetskassornas social- och hälsovårdsministeriet bestämma att förskott på ovan nämnd försäkringspremie skall betalas.

Föreslagen lydelse

förhållanden nämnd verksamhet, den i lagen om sjömanspensioner nämnda sjömanspensionskassan samt den i lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare nämnda kommunala pensionsanstalten, skall den i lagen om arbetslöshetskassor (603/84) nämnda centralkassan för arbetslöshetskassorna inom en tid som bestäms av social- och hälsovårdsministeriet årligen till pensionsskyddscentralen betala en försäkringspremie som beräknas enligt ett av social- och hälsovårdsministeriet fastställt procenttal av de stödaggifter som centralkassan betalt. Detta procenttal skall fastställas så att i försäkringspremie enligt uppskattning inflyter samma belopp som skulle erhållas, om för dagar som motsvarar i 7 f § 1 mom. 1 - 3 punkten nämnd förmån skulle betalas en mot medelpremien enligt denna lag svarande premie. Såsom lön som ligger till grund för försäkringspremien används den arbetsförtjänst som uppskattas motsvara den genomsnittliga lön som ligger till grund för den förmån som avses i 7 f § 1 mom. 1 punkten. På gemensam framställning av pensionsskyddscentralen och centralkassan för arbetslöshetskassorna kan social- och hälsovårdsministeriet bestämma att förskott på ovan nämnd försäkringspremie skall betalas.

17 §

En arbetsgivare är skyldig att lämna pensionsanstalterna, pensionsskyddscentralen och en besvärmyndighet som avses i denna lag alla uppgifter som behövs för verkställigheten av denna lag. Nämnda anstalter har rätt att i arbetsgivarens böcker granska uppgifternas riktighet. Till den del arbetsgivaren underlåter att sända in nämnda uppgifter eller gör detta senare än vad som närmare stadgas genom förordning, påförs arbetsgivaren enligt uppskattning en till högst dubbelt belopp förhöjd försäkringspremie, om det inte finns särskilda skäl för att avstå från förhöjning. Pensionsskyddscentralen ger vid behov närmare anvisningar om påförande av förhöjning och om avstående från sådan. Vad som ovan stadgas om arbets-

17 §

En arbetsgivare är skyldig att lämna pensionsanstalterna, pensionsskyddscentralen och en besvärmyndighet som avses i denna lag alla uppgifter som behövs för verkställigheten av denna lag. Nämnda anstalter har rätt att i arbetsgivarens böcker granska uppgifternas riktighet. Till den del arbetsgivaren underlåter att sända in nämnda uppgifter eller gör detta senare än vad som närmare stadgas genom förordning, påförs arbetsgivaren enligt uppskattning en till högst dubbelt belopp förhöjd försäkringspremie, om det inte finns särskilda skäl för att avstå från förhöjning. Pensionsskyddscentralen meddelar vid behov närmare anvisningar om påförande av förhöjning och om avstående från sådan. Vad som ovan stadgas om ar-

Gällande lydelse

givare gäller i tillämpliga delar även de myndigheter och inrättningar som beviljar förmåner som avses i 6 a och 7 §§.

Föreslagen lydelse

betsgivare gäller i tillämpliga delar även de myndigheter och inrättningar som beviljar förmåner som avses i 6 a och 7 f §§.

19 b §

Om beloppet av ålders- eller familjepension eller sådan full invalidpension, vars storlek inte har fastställts med tillämpning av 6 a §, före förrättandet av samordning som avses i 8 § understiger 2,50 mark i månaden, har pensionsanstalten rätt att betala ut pensionen som ett engångsbelopp, som beräknas enligt grunder som fastställs av social- och hälsovårdsministeriet. Den som fått engångsbetalning är därefter inte med anledning av samma pensionsfall berättigad till pension på grundval av de arbetsförhållanden på basis av vilka pensions som motsvarar engångsbetalningen skulle ha utbetalts. Har för viss tid beviljad invalidpension utbetalts som ett engångsbelopp, kan pensionstagaren dock beviljas pension för den tid under vilken hans arbetsförmåga fortgår efter utgången av nämnda vissa tid. Det ovan nämnda beloppet justeras årligen vid ingången av januari månad enligt det löneindex tal som fastställs för tillämpning av 9 § 1 mom.

Om beloppet av en ålders- eller familjepension eller sådan full invalidpension, vars storlek inte har fastställts med tillämpning av 6 a §, före förrättandet av samordning som avses i 8 § understiger 2,50 mark i månaden, har pensionsanstalten rätt att betala ut pensionen som ett engångsbelopp, som beräknas enligt grunder som fastställs av social- och hälsovårdsministeriet. Den som fått engångsbetalning är därefter inte med anledning av samma pensionsfall berättigad till pension på grundval av de arbetsförhållanden på basis av vilka pension som motsvarar engångsbetalningen skulle ha utbetalts. Har för viss tid beviljad invalidpension utbetalts som ett engångsbelopp, kan pensionstagaren dock beviljas pension för den tid under vilken hans arbetsförmåga fortgår efter utgången av nämnda vissa tid. Det ovan nämnda beloppet justeras årligen vid ingången av januari månad enligt det index tal som fastställs för tillämpning av 1 meningen i 9 § 2 mom.

19 d §

Förmånsförhöjning som understiger 15 mark skall inte betalas. Beloppet justeras årligen enligt det löneindex tal som nämns i 9 §. Det justerade beloppet avrundas till närmaste fulla markbelopp.

Förmånsförhöjning som understiger 15 mark skall inte betalas. Beloppet justeras årligen enligt det index tal som nämns i 1 meningen i 9 § 2 mom. Det justerade beloppet avrundas till närmaste fulla markbelopp.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Förhandsbeslut

19 e §

En arbetstagare har rätt att få ett förhandsbeslut av vilket framgår om han uppfyller

1) de i 4 e § 1 mom. och i sista meningen i 2 mom. nämnda villkoren för individuell förtidspension eller

2) de i 4 § 3 mom. och 5 b § 1 mom. nämnda villkoren för invalidpension som beviljas i form av delpension.

Förhandsbeslutet är bindande för pensionanstalten, om en därpå grundad pensionsansökan görs inom nio månader eller inom en av arbetsgivaren och arbetstagaren avtalad längre tid från det beslutet vann laga kraft.

Ändring i ett förhandsbeslut får sökas på det sätt som stadgas i 21 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996.

Lagens 4 § 5 - 7 mom. och 4 j § tillämpas på invalidpensioner som börjar eller skall fortsätta efter lagens ikraftträdande. Lagens 4 j § 2 mom. tillämpas dessutom på invalidpensioner som fortsätter när lagen träder i kraft, om beslut enligt 4 h § meddelas medan lagen är i kraft.

Lagens 5 § och 6 a § 1 mom. tillämpas på sådana pensioner där pensionsfallet inträffar efter lagens ikraftträdande. På en arbetstagare som är född före år 1943 och som när denna lag träder i kraft har rätt till dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller till utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning tillämpas dock alltså 5 § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare, sådant detta lagrum lyder när denna lag träder i kraft. Då stadgandet tillämpas anses arbetstagaren ha rätt till dagpenning även under självrisktiden enligt 12 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa och den 1 januari 1996. Stadgandet tillämpas dock inte, om arbetstagaren har rätt till dagpenning på grundval av permittering som börjar efter den 31 oktober 1995 och om han före den 29 februari 1996 på nytt börjar arbeta för den arbetsgivare som han var anställd hos då han permitterades.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Utan hinder av 3 mom. tillämpas lagens 5 § 1 mom., sådant det lyder när denna lag träder i kraft, då pensionsbeloppet uträknas för den tid en tidigare invalidpension fortsätter enligt 6 c § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare, om nämnda pension har beviljats på grundval av arbetsförmåga som börjat före denna lags ikraftträdande.

Stadgandena i lagens 5 a § tillämpas sådana de lyder när denna lag träder i kraft, om arbetstagaren eller förmånslåtaren har nått pensionsåldern före lagens ikraftträdande.

Lagens 7, 7 a, 7 b, 7 c och 7 e §§ tillämpas på arbetsförhållanden som upphör den 1 januari 1996 eller därefter.

Till den del kalenderår från tiden före lagens ikraftträdande hänförs till de urvalår som fastställs enligt 7 § 1 mom. bestäms dessa kalenderår och motsvarande arbetsförtjänster med tillämpning av 7 § 1 mom., sådant det lyder när denna lag träder i kraft. Stadgandena i 7 § 2 mom. i denna lag tillämpas inte på urvalår som hänför sig till tiden före lagens ikraftträdande.

Lagens 7 d § tillämpas på arbetsförhållanden som upphör den 1 januari 1996 eller därefter, dock så ändrad att i stället för procenttal 20 används följande procenttal beroende på pensionsfallsåret:

Pensionsfallsår	Procenttal i stället för 20 %
1996	7,5
1997	10,0
1998	12,5
1999	15,0
2000	17,5

Lagens 9 § tillämpas på pensioner som betalas ut för den tid lagen är i kraft. Då indextalen för år 1996 fastställs används poängtal 1712 som indextal för år 1995 och härvid tillämpas inte sista meningen i 9 § 1 mom. i denna lag.

Om en arbetstagare när lagen träder i kraft omfattas av ett sådant pensionsarrangemang enligt vilket för honom har anordnats ett pensionsskydd som överensstämmer med 11 § lagen om pension för arbetstagare eller ett pensionsskydd som annars är bättre än vad de i lagen stadgade minimivillkoren förutsätter, höjs nämnda tillägspensions-

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

skydd inte på grund av att pensionsskyddet enligt minimivillkoren sjunker med stöd av stadgandena i denna lag. Villkoren för tilläggspensionsskyddet eller pensionskassans eller pensionsstiftelsens stadgar kan ändras i tillämpliga delar så att de överensstämmer med denna lag. Social- och hälsovårdsministeriet meddelar närmare föreskrifter om tillämpningen av detta moment.

Den ändring i indexjusteringen som föranleds av att 9 § i denna lag träder i kraft beaktas i enlighet med den skälighetsprincip som förutsätts i andra meningen i 12 a § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare i de grunder för en försäkring enligt 11 § lagen om pension för arbetstagare vilka fastställs av social- och hälsovårdsministeriet.

I 8 d § 1 mom. och 19 b § 4 mom i denna lag stadgade markbelopp motsvarar det för år 1966 fastställda löneindextalet.

I 19 d § 4 mom. i denna lag stadgade markbelopp motsvarar det för år 1984 fastställda löneindextalet.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

2.

Lag

om ändring av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 9 februari 1962 om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/62) 4 a § 3 mom., sådant det lyder i lag av den 28 juni 1993 (560/93),

ändras 1 § 1 mom., 4 § 3 mom., 4 a § 4 mom., 4 b § 1 mom., 5 § 1 och 2 mom., 5 a § 1 mom., 5 b § 4 mom., 5 d §, 7 § 1 och 4 mom., 7 a § 1 och 4 mom. samt 9 § 1 mom. 2 punkten,

av dessa lagrum 1 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 17 mars 1995 (391/95), 4 § 3 mom. sådant det lyder i lag av den 26 juni 1981 (473/81), 4 a § 4 mom., 5 § 1 och 2 mom., 5 b § 4 mom., 5 d §, 7 § 1 och 4 mom. samt 7 a § 1 och 4 mom. sådana de lyder i nämnda lag av den 28 juni 1993, 4 b § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 27 mars 1991 (613/91), 5 a § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 26 juli 1985 (667/85) och 9 § 1 mom. 2 punkten sådan den lyder i lag av den 3 december 1993 (1078/93), samt

fogas till 4 §, sådan den lyder ändrad genom lagar av den 29 december 1972, den 26 juni 1981, den 26 juli 1985, den 8 augusti 1986 och den 9 februari 1990 (935/72, 473/81, 667/85, 604/86 och 101/90), ett nytt 4 mom., varvid det nuvarande 4 mom. blir 5 mom. och det nuvarande 5 mom. blir 6 mom. samt till lagen en ny 8 § i stället för den 8 § som upphävts genom lag av den 20 december 1968 (691/68) och en ny 13 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

För en arbetstagare som efter det år då han har fyllt 13 år är sysselsatt i skogsarbete, flottningsarbete, olika till gårdsbruk och trädgårdshushållning hörande arbeten, jord-, vatten- och husbyggnadsarbete, jordförbättringsarbete, arbete inom torvindustrin eller hamnarbete eller som tjänstgör på ett fartyg i inrikesfart eller, enligt vad som stadgas genom förordning, arbetar inom något annat sådant område som kännetecknas av kortvariga arbetsförhållanden, skall arbetsgivaren bekosta pensionsskydd för ålderdom och invaliditet samt för arbetstagarens anhöriga familjepensionsskydd enligt denna lag. Arbetstagaren är skyldig att delta i bekostandet av pensionsskyddet enligt denna lag så som 10 c §. Om inte något annat stadgas i denna lag, gäller i övrigt i tillämpliga delar 3 § 2 mom., 3 a §, 4 § 1, 3 och 5 mom., 4 a §—4 d, 4 f—4 h och 4 j—4 n §§, 5 § 6 mom., 5 c, 7 a—7 c, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a, 10,

1 §

För en arbetstagare som efter det år då han har fyllt 13 år är sysselsatt med skogsarbete, flottningsarbete, olika till gårdsbruk och trädgårdshushållning hörande arbeten, jord-, vatten- och husbyggnadsarbete, jordförbättringsarbete, arbete inom torvindustrin eller hamnarbete eller som tjänstgör på ett fartyg i inrikesfart eller, enligt vad som stadgas genom förordning, arbetar inom något annat sådant område som kännetecknas av kortvariga arbetsförhållanden, skall arbetsgivaren bekosta pensionsskydd för ålderdom och invaliditet samt för arbetstagarens anhöriga familjepensionsskydd enligt denna lag. Arbetstagaren är skyldig att delta i bekostandet av pensionsskyddet enligt denna lag så som 10 c § stadgar.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

10 a, 10 c, 12, 13 a, 13 b och 14 §§, 15 § 2 mom., 15 a §, 15 b, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19 a—19 d, 20, 21, 21 a—21 f, 22 och 23 §§ lagen om pension för arbetstagare.

4 §

Invalidpension beviljas, om inte annorlunda är stadgad, för viss tid eller tills vidare från ingången av den månad som följer näst efter den under vilken rätten till pension uppkommit, dock inte retroaktivt för längre tid än ett år före den månad som följer näst efter ansökningen om pension. Invalidpension indrages då pensionstagaren återfått sin arbetsförmåga i sådan grad att han inte längre uppfyller villkoren för erhållande av pensionen.

4 §

Invalidpension beviljas, om inte annat följer av 4 d § lagen om pension för arbetstagare, från ingången av den månad som följer näst efter den under vilken rätten till pension uppkommit, dock inte retroaktivt för längre tid än ett år före den månad som följer näst efter den då pensionen söktes. Invalidpension beviljas tills vidare eller såsom ett i 4 mom. avsett rehabiliteringsstöd för viss tid. Invalidpension dras in när pensionstagaren återfått sin arbetsförmåga i sådan grad att han inte längre uppfyller villkoren för pensionen. Rehabiliteringsstöd kan dras in om den som uppbär stödet utan giltig anledning har vägrat delta i rehabilitering.

Rehabiliteringsstöd beviljas för främjande av arbetstagarens rehabilitering och för så lång tid som han beräknas vara förhindrad att handha förvärvsarbete på grund av arbetsförmåga. När rehabiliteringsstöd beviljas skall pensionsanstalten försäkra sig om att en vård- eller rehabiliteringsplan har uppgjorts för arbetstagaren. Rehabiliteringsstöd kan beviljas en arbetsförmögen arbetstagare även för den tid beredningen av vård- eller rehabiliteringsplanen pågår. Vad som på något annat ställe i lag stadgas om invalidpension och mottagare av sådan pension skall tillämpas på rehabiliteringsstöd och mottagare av sådant stöd.

4 a §

Arbetstagaren har rätt att få ett förhandsbeslut av vilket framgår om han uppfyller de i 1 mom. och i 2 mom. sista meningen nämnda villkoren för pensionering. Ändring i beslutet får sökas på det sätt som stadgas i 21 §. Förhandsbeslutet är bindande för pensionsanstalten, om därpå grundad ansökan görs inom nio månader eller inom en av arbetsgivaren och arbetstagaren avtalad längre tid från det beslutet vann laga kraft.

4 a §

(3 mom. upphävs)

Gällande lydelse

Individuell förtidspension utbetalas tidigast från ingången av den månad som följer efter ansökan om pension eller förhandsbeslut. Pensionen kan av undantagsskäl betalas retroaktivt, dock för högst ett år före den månad som följer efter den under vilken pensionen söktes.

4 b §

Rehabilitering ges samt förutsättningarna för och storleken av rehabiliteringspenning och rehabiliteringsunderstöd enligt prövning bestäms enligt lagen om pension för arbetstagare. Den tid som enligt 4 h § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare återstår till pensionsåldern motsvaras av den lön som avses nedan i 7 § 1 mom.

5 §

Pensionens årliga belopp utgör 1,5 procent av det sammanlagda beloppet av de enligt 9 § lagen om pension för arbetstagare justerade löner, minskade med beloppet av arbetstagarnas pensionsavgift så som avses i 7 § 5—7 mom. lagen om pension för arbetstagare, som arbetstagaren har förtjänat sedan han fyllt 23 år och på basis av vilka försäkringspremie enligt denna lag har betalats, och räknat från ingången av det år under vilket arbetstagaren fyller 60 år 2,5 procent av det sammanlagda beloppet av dessa löner. Pensionens belopp är dock 1,5 procent till den del den till pension berättigande lönen fastställs på grundval av i 7 § 1 mom. avsedda arbetsförtjänster som motsvarar återstående tid eller på grundval av lön som beräknats med stöd av 7 b § 1 mom. för sådan tid för vilken arbetstagaren har uppburit heffektiv pension. Såsom ålderspensionsgrundande lön beaktas inte sådana löner som arbetstagaren har förtjänat under den månad då han fyllde 65 år och under de sex månader som föregick denna månad. För denna period beräknas såsom arbetstagarens inkomst per månad den i enlighet med 9 § lagen om pension för arbetstagare justerade lön som han i medeltal förtjänat per månad under de tolv månader som föregick nämnda period, minskad med beloppet av arbetstagarnas pensionsavgift på det sätt som avses i

Föreslagen lydelse

Individuell förtidspension utbetalas tidigast från ingången av den månad som följer efter ansökan om pension eller ett i 8 § avsett förhandsbeslut. Pensionen kan av undantagsskäl betalas retroaktivt, dock för högst ett år före den månad som näst följer efter den då pensionen söktes.

4 b §

Rehabilitering ges samt förutsättningarna för och storleken av rehabiliteringstillägg, rehabiliteringspenning och rehabiliteringsunderstöd enligt prövning bestäms enligt lagen om pension för arbetstagare. Den tid som enligt 4 h § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare återstår till pensionsåldern motsvaras av den lön för återstående tid som avses nedan i 7 § 1 mom.

5 §

Den pensionsgrundande lönen (*pensionslönen*) utgörs av det sammanlagda beloppet av de löner som arbetstagaren har förtjänat och

- 1) på basis av vilka försäkringspremie enligt denna lag har betalats,
- 2) som justerats enligt 9 § lagen om pension för arbetstagare, och
- 3) som minskats med beloppet av arbetstagarnas pensionsavgift så som avses i 7 a § lagen om pension för arbetstagare.

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

7 § 5—7 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Har arbetstagaren under något kalenderår förtjänat mindre än 200 mark i arbeten som avses i denna lag, beaktas under ett sådant år förtjänad lön dock inte såsom pensionsgrundande. Likaså lämnas sådana löner obeaktade som har förtjänats efter den månad under vilken arbetstagaren fyllde 65 år.

I pensionslönen inräknas dock inte löner som arbetstagaren förtjänat

1) före den månad under vilken han fyllde 23 år,

2) ett kalenderår under vilket han förtjänade mindre än 200 mark i arbeten som avses i denna lag, eller

3) efter den månad under vilken han fyllde 65 år.

I pensionslönen för ålderspension beaktas inte löner som arbetstagaren förtjänat den månad under vilken han fyllt 65 år och under de sex månader som närmast föregått nämnda månad. Såsom arbetstagarens månadsförtjänst för denna tidsperiod betraktas den enligt 9 § lagen om pension för arbetstagare justerade lön som han i medeltal förtjänat per månad under de tolv månader som närmast föregick denna tidsperiod, minskad med beloppet av arbetstagarnas pensionsavgift.

Pensionens årliga belopp utgör 1,5 procent av

1) den pensionslön som avses i 1-3 mom.,

2) den lön för återstående tid som avses i 7 § 1 mom., och

3) den enligt 7 b § 1 mom. beräknade lönen för den tid för vilken arbetstagaren har fått heffektiv pension.

Från ingången av det år under vilket arbetstagaren fyller 60 år

är beloppet av en pension som räknas enligt 4 mom. 1 punkten dock 2,5 procent.

Beloppet av en pension som räknas enligt 4 mom. 2 och 3 punkten är dock

1) 1,2 procent till den del som lön för återstående tid gäller eller pension har erhållits för tiden efter det att arbetstagaren fyllt 50 år och till dess han fyllt 60 år, och

2) 0,8 procent till den del som lön för återstående tid gäller eller pension har erhållits för tiden efter det att arbetstagaren fyllt 60 år.

5 a §

Begynner pension senare än vid ingången av den månad som följer efter det arbetstagaren fyllt 65 år, höjs den enligt 8 § lagen om pension för arbetstagare samordnande

5 a §

Om pensionen börjar senare än vid ingången av den månad som följer näst efter det arbetstagaren fyllt 65 år, höjs den enligt 8 § lagen om pension för arbetstagare sa-

Gällande lydelse

pensionen, beroende på tiden för uppskjutandet av pensionen, på det sätt som stadgas i 5 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare.

5 b §

Indragen invalidpension kan betalas ut i form av delpension även för kortare tid än ett år. Delpension kan betalas som full pension under den rehabiliteringstid som avses i 4 l § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare.

5 d §

Vid tillämpning av stadgandena i 8 § lagen om pension för arbetstagare skall pension enligt denna lag jämföras med pension som grundar sig på lagen om pension för arbetstagare. Vid valet av samordningsgrund skall beaktas den högsta på grundval av kalenderåret beräknade lön som berättigar till pension enligt denna lag, minskad med beloppet av arbetstagarnas pensionsavgift så som avses i 7 § 5—7 mom. lagen om pension för arbetstagare, eller arbetstagarens genomsnittliga lön beräknad enligt 7 a §.

Har ett i 8 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare avsett annat arbets- eller tjänsteförhållande än ett sådant varom stadgas i denna lag eller annan än däri avsedd företagarverksamhet fortgått under ett sådant kalenderår eller i nämnda moment avsedd pension under minst tre på varandra följande sådana kalenderår då arbetstagaren i arbete som avses i denna lag har förtjänat minst 800 mark, sammanräknas för valet av samordningsgrund den lön som förtjänats i arbete som avses i denna lag med motsvarande pensionsgrundande lön eller arbetsinkomst eller pension enligt en annan ovan i detta moment avsedda lag, så som stadgas i 8 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare. Härvid används såsom lön som uppburits i arbete som avses i denna lag genomsnittet per månad av de under ifrågavarande parallella kalenderår i dylikt arbete förtjänade faktiska lönerna. Innan genomsnittet räknas ut avdras från lönerna med beloppet av arbetstagarnas pensionsavgift så som avses i 7 § 5—7 mom. lagen om pen-

Föreslagen lydelse

mordnade pensionen, beroende på tiden för uppskjutandet av pensionen, på det sätt som stadgas i 5 a § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare.

5 b §

Indragen invalidpension kan betalas ut i form av delpension även för kortare tid än ett år. Delpension kan betalas som full pension under den rehabiliteringstid som avses i 4 j § lagen om pension för arbetstagare.

5 d §

Vid tillämpning av stadgandena i 8 § lagen om pension för arbetstagare skall pension enligt denna lag jämföras med pension som grundar sig på lagen om pension för arbetstagare. Vid valet av samordningsgrund skall beaktas den högsta på grundval av kalenderåret beräknade lön som berättigar till pension enligt denna lag, minskad med beloppet av arbetstagarnas pensionsavgift så som avses i 7 a § lagen om pension för arbetstagare, eller arbetstagarens genomsnittliga lön beräknad enligt 7 a §.

Har ett i 8 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare avsett annat arbets- eller tjänsteförhållande än ett sådant varom stadgas i denna lag eller annan däri avsedd företagarverksamhet fortgått under ett sådant kalenderår eller i nämnda moment avsedd pension under minst tre på varandra följande sådana kalenderår då arbetstagaren i arbete som avses i denna lag har förtjänat minst 800 mark, sammanräknas för valet av samordningsgrund den lön som förtjänats i arbete som avses i denna lag med motsvarande pensionslön eller arbetsinkomst eller pension enligt en annan ovan i detta moment avsedd lag, så som stadgas i 8 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare. Härvid används såsom lön som uppburits i arbete som avses i denna lag genomsnittet per månad av de under ifrågavarande parallella kalenderår i dylikt arbete intjänade faktiska lönerna. Innan genomsnittet räknas ut avdras från lönerna beloppet av arbetstagarnas pensionsavgift, så som avses i 7 a § lagen om pension för arbetstagare.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

sion för arbetstagare.

7 §

Om arbetstagaren omedelbart före uppkomsten av den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör den huvudsakliga orsaken till arbetsoförmåga under 540 dagar i arbete som avses i denna lag har förtjänat minst 800 mark, beaktas såsom pensionsgrundande lön även den lön som han skulle ha förtjänat från arbetsoförmågans början till dess han uppnått pensionsåldern (lön för återstående tid). Har arbetstagaren på grund av samma pensionsfall även enligt lagen om pension för lantbruksföretagare (467/69) rätt till heileffektiv invalidpension, skall såsom ovan nämnda gränsbelopp anses 200 mark. Vid fastställandet av arbetslöshetspensionens belopp räknas ovan nämnda 540 dagar från den i 4 c § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare avsedda dagen för arbetslöshetens begynnande.

7 §

Om arbetstagaren omedelbart före uppkomsten av den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör den huvudsakliga orsaken till arbetsoförmåga under 540 dagar i arbete som avses i denna lag har förtjänat minst 800 mark, beaktas såsom pensionslön även den lön som han skulle ha förtjänat från arbetsoförmågans början till dess han uppnått pensionsåldern (lön för återstående tid). Har arbetstagaren på grund av samma pensionsfall enligt lagen om pension för lantbruksföretagare (467/69) rätt till heileffektiv invalidpension, skall såsom ovan nämnda gränsbelopp anses 200 mark. Vid fastställandet av arbetslöshetspensionens belopp räknas ovan nämnda 540 dagar från den i 4 c § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare avsedda dagen för arbetslöshetens begynnande. För att lön för återstående tid skall inräknas i pensionslönen förutsätts det dessutom att arbetstagaren under det år då arbetsoförmågan börjat och de tio kalenderår som omedelbart föregått nämnda år under en tid om minst 12 månader har haft förvärvsarbete som skall försäkras i Finland och som berättigar till sådan grundpension som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare. Vid beräkandet av ovan nämnda tid om 12 månader skall tillämpas vad som stadgas i 6 a § 1 mom. 3 och 4 mening i lagen om pension för arbetstagare.

Lönen för den återstående tiden räknas såsom till invalidpension berättigande även i sådana fall där arbetstagaren under högst nio år omedelbart före uppkomsten av den sjukdom, det lyte eller en skada som utgör den huvudsakliga orsaken till arbetsoförmågan har haft ett barn som är yngre än tre år och som avses i 4 § 5 mom. lagen om pension för arbetstagare och om den ovan avsedda perioden om 540 dagar har löpt ut under nämnda tid. Härvid förutsätts dock

Lönen för den återstående tiden räknas såsom till invalidpension berättigande även i sådana fall där arbetstagaren under högst nio år omedelbart före uppkomsten av den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör den huvudsakliga orsaken till arbetsoförmågan har haft ett barn som är yngre än tre år och som avses i 4 § 5 mom. lagen om pension för arbetstagare och om den ovan avsedda perioden om 540 dagar har löpt ut under nämnda tid. Härvid förutsätts dock

7 a §

Det årliga beloppet av lönen för återstå-

7 a §

Det årliga beloppet av lönen för återståen-

Gällande lydelse

ende tid är detsamma som det enligt 9 § lagen om pension för arbetstagare justerade belopp, minskat med beloppet av arbetstagar-
garnas pensionsavgift så som avses i 7 § 5—7 mom. lagen om pension för arbets-
tagare, för vilket på grundval av arbetstaga-
rens arbetsförhållande i genomsnitt har bet-
lats försäkringspremie enligt denna lag under
de kalenderår då han i arbete som avses i
denna lag har förtjänat minst det i 7 § 1
mom. nämnda gränsbeloppet.

Vid beräkningen av det i 1 mom. angivna
beloppet för vilket i genomsnitt har betalats
försäkringspremien, beaktas inte den tid för
vilken arbetstagaren före pensionsfallsåret
har uppburit i 7 b § 1 mom. lagen om pen-
sion för arbetstagare nämnd förmån som
berättigar till arbetspensionstillägg.

Föreslagen lydelse

de tid är detsamma som det enligt 9 § lagen
om pension för arbetstagare justerade be-
lopp, minskat med beloppet av arbetstagar-
nas pensionsavgift som avses i 7 a § lagen
om pension för arbetstagare, för vilket på
grundval av arbetstagarens arbetsförhållande
i genomsnitt har betalats försäkringspremie
enligt denna lag för de kalenderår då han i
arbete som avses i denna lag har förtjänat
minst det i 7 § 1 mom. nämnda gränsbe-
loppet.

Vid beräkningen av det i 1 mom. angivna
beloppet för vilket i genomsnitt har betalats
försäkringspremie, beaktas inte den tid för
vilken arbetstagaren före pensionsfallsåret
har uppburit i 7 f § 1 mom. lagen om pen-
sion för arbetstagare nämnd förmån som
berättigar till arbetspensionstillägg.

8 §

*Arbetstagaren har rätt att få ett förhands-
beslut av vilket framgår om han uppfyller
villkoren för*

*1) individuell förtidspension enligt 4 a § 1
mom. eller sista meningen i 4 a § 2 mom.,
eller*

*2) invalidpension som delpension enligt 4
§ 2 mom. och 5 b § 1 mom.*

*Förhandsbeslutet är bindande för pension-
sanstalten om därpå grundad pensionsansö-
kan görs inom nio månader eller inom en av
arbetsgivaren och arbetstagaren avtalad
längre tid från det beslutet vunnit laga kraft.*

*Ändring i förhandsbeslutet får sökas på
det sätt som stadgas i 21 § lagen om pen-
sion för arbetstagare.*

9 §

För det i denna lag stadgade pensionsskyd-
det svarar de i 2 § avsedda pensionsanstal-
terna, såframt de icke annorlunda överen-
skommit, på följande sätt:

2) för invalidpension som beviljats med
tillämpning av 7 § 1 mom. och för 30/100
av en arbetslöshetspension som beviljats
med tillämpning av 7 § 1 mom., i dessa
pensioner även inbegripet en pensionsdel

9 §

Om de pensionsanstalter som avses i 2 §
inte har kommit överens om något annat,
ansvarar de för pensionsskyddet enligt denna
lag på följande sätt:

2) för invalidpension som beviljats med
tillämpning av 7 § 1 mom. och för 30/100
av en arbetslöshetspension som beviljats
med tillämpning av 7 § 1 mom., i dessa
pensioner även inbegripet en pensionsdel

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

som eventuellt betalas enligt lagen om pension för arbetstagare, och en pensionsdel som avses i 3 a § 4 mom. lagen om sjömanspensioner och som eventuellt betalas enligt nämnda lag, dock varken förhöjning enligt 7 c § lagen om pension för arbetstagare eller med stöd av 9 § i nämnda lag efter pensionens begynnande, i fråga om arbetslöshetspensionen likväl efter den tidpunkt för arbetslöshetens början som avses i 4 c § lagen om pension för arbetstagare, företagna förhöjningar, samt för den del av rehabiliteringspenningen som motsvarar den på ovan nämnt sätt fastställda delen av den med tillämpning av 7 § 1 mom. beviljade invalidpensionen, svarar enbart den pensionsanstalt till vars verksamhetskrets arbetstagaren hörde då han ådrog sig sjukdom, lyte eller skada som avses i 7 § 1 mom., eller då han blev arbetslös eller, om han då inte längre stod i ett arbetsförhållande som omfattas av denna lag, den pensionsanstalt till vars verksamhetskrets han senast har hört:

som eventuellt betalas enligt lagen om pension för arbetstagare, och en pensionsdel som avses i 3 a § 4 mom. lagen om sjömanspensioner och som eventuellt betalas enligt nämnda lag, dock varken förhöjning enligt 4 j § eller 7 g § lagen om pension för arbetstagare eller med stöd av 9 § i nämnda lag efter pensionens begynnande, i fråga om arbetslöshetspensionen likväl efter den tidpunkt för arbetslöshetens början som avses i 4 c § lagen om pension för arbetstagare, företagna förhöjningar, samt för den del av rehabiliteringspenningen som motsvarar den på ovan nämnt sätt fastställda delen av den med tillämpning av 7 § 1 mom. beviljade invalidpensionen, svarar enbart den pensionsanstalt till vars verksamhetskrets arbetstagaren hörde då han ådrog sig sjukdom, lyte eller skada som avses i 7 § 1 mom. eller då han blev arbetslös eller, om han då inte längre stod i ett arbetsförhållande som omfattas av denna lag, den pensionsanstalt till vars verksamhetskrets han senast har hört;

13 a §

Om inte annat följer av denna lag, gäller dessutom i tillämpliga delar vad som stadgas i 1 § 6 mom., 3 § 2 mom., 3 a §, 4 § 1 och 5 mom., 4 a § 2—6 mom., 4 b—4 d §§, 4 f—4 h §§ och 4 j—4 n §§, 5 § 6 mom., 5 c §, 7 f—7 h §§, 8 §, 8 a—8 g §§, 9, 9 a, 10, 10 a, 10 c, 12, 13 a, 13 b och 14 §§, 15 § 2 mom., 15 a, 15 b, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19 a—19 d, 20, 21, 21 a—21 f samt 22—23 §§ lagen om pension för arbetstagare.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996.

Stadgandena i 4 § 3 och 4 mom. tillämpas på invalidpension som begynner eller fortsätts sedan lagen har trätt i kraft.

Lagens 5 § och 7 § 1 mom. tillämpas på pensioner i fråga om vilka pensionsfallet inträffar sedan lagen har trätt i kraft. På en arbetstagare som är född före år 1943 och som då lagen träder i kraft har rätt till dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning, tillämpas dock fortfarande 5 § 1 mom. lagen

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden sådant detta lagrum lyder när denna lag träder i kraft. När stadgandet tillämpas anses arbetstagaren ha rätt till dagpenning även under den självrisktid som avses i 12 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa och den 1 januari 1996. Stadgandet tillämpas dock inte på en arbetstagare som har rätt till dagpenning med anledning av en permittering som inletts efter den 31 oktober 1995, om han senast den 29 februari 1996 återupptar arbetet hos den arbetsgivare i vars tjänst han var när han permitterades.

Utan hinder av vad 3 mom. stadgar tillämpas dock 5 § 1 mom. sådant det lyder när denna lag träder i kraft vid uträkning av pensionsbeloppet för den i 7 b § lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden avsedda fortsatta tiden för tidigare invalidpension, ifall nämnda pension har beviljats med anledning av arbetsförmåga som börjat innan denna lag trädde i kraft.

I 5 § 2 mom. 2 punkt, 5 d § 2 mom. och 7 § 1 mom. i denna lag stadgade markbelopp motsvarar det för år 1962 fastställda löneindextalet.

3.

Lag

om ändring av lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande

I enlighet med riksdagens beslut upphävs i lagen den 26 juli 1985 om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande (662/85) 5 och 10 §§, av dessa lagrum 5 § 1 mom. sådant det lyder ändrat genom lag av den 28 juni 1993 (561/93), och ändras 3 §, 4 § 1 mom. och 6 §, av dessa lagrum 3 § 1 mom., sådant det lyder i lag av den 27 mars 1991 (616/91) och 4 § 1 mom. samt 6 § sådana nämnda lagrum lyder i lag av den 28 juni 1993 (561/93) och fogas till 3 §, sådan den lyder ändrad genom nämnda lag av den 27 mars 1991, ett nytt 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §
Förutsättningarna för ålders-, invalid- och arbetspension, rehabilitering, rehabilite-

3 §
Pensioner som beviljas enligt denna lag är ålderspension, invalidpension, som också

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

ringspenning och rehabiliteringsunderstöd enligt prövning samt familjepension även som beloppets storlek bestäms, om inte något annat följer av denna lag, enligt lagen om pension för arbetstagare (395/61). En arbetstagare har dock rätt till ålderspension enligt denna lag oberoende av om han fortsätter med arbete som avses i 1 §.

En förutsättning för erhållande av pension är att arbetstagarens arbetsförtjänst av förvärvsarbete som avses i denna lag uppgår till minst 540 mark per kalenderår. Arbetsförtjänsten anses hänföra sig till det kalenderår under vilket den utbetalas.

4 §

Såsom till pension berättigande tid räknas varje kalenderår för vilket arbetstagaren har uppburet sådan inkomst som enligt 3 § 2 mom. berättigar till pension, dock med iakttagande i tillämpliga delar av vad som stadgas i 6 § 1 mom. och 6 a—6 c §§ lagen om pension för arbetstagare

5 §

Beloppet av pension enligt denna lag uträknas per kalenderår för den till pension berättigande tid som fastställts enligt 4 § ovan, på den enligt 9 § lagen om pension för arbetstagare justerade arbetsförtjänst, minskad med beloppet arbetstagarnas pensionsavgift så som avses i 7 § 5—7 mom. lagen om pension för arbetstagare, som arbetstagaren haft under ifrågavarande år och som legat till grund för de försäkringspremier som erlagts enligt denna lag.

Vid fastställande av invalidpension bestäms den lön som utgör grund för pension för den återstående tiden från det invaliditeten inrätt till det pensonsåldern uppnås, med tillämpning av stadgandena i 7 § lagen om pension för arbetstagare, på basis av den i 3 § 2 mom. angivna arbetsförtjänst

kan vara rehabiliteringsstöd eller individuell förtidspension, samt arbetslöshetspension och familjepension. En arbetstagare kan också få rehabilitering och beviljas rehabiliteringspenning eller rehabiliteringsunderstöd enligt prövning. Förutsättningarna för dessa förmåner och deras storlek bestäms, om inte något annat följer av denna lag, enligt lagen om pension för arbetstagare (395/61).

En förutsättning för erhållande av pension är att arbetstagarens arbetsförtjänst av förvärvsarbete som avses i denna lag uppgår till minst 540 mark per kalenderår. Arbetsförtjänsten anses hänföra sig till det kalenderår under vilket den utbetalts. Beloppet justeras enligt förändringar i den allmänna löne- och prisnivån, så som stadgas i 9 § lagen om pension för arbetstagare.

En arbetstagare har dock rätt till ålderspension enligt denna lag oberoende av om han fortsätter med arbete som avses i 1 §.

4 §

Pensionens belopp bestäms med iakttagande i tillämpliga delar av stadgandena i 5 § 1 mom., 2 mom. 1 och 3 punkten samt 4-6 mom., 5 c §, 7 §, 7 a § och 7 b §§ lagen om pension för arbetstagare (134/62).

5 §

(upphävs)

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

som arbetstagaren haft under den månad då invaliditeten inträdde, året då invaliditeten inträdde medräknat, och under vilka den årliga arbetsförtjänsten uppgått till minst 540 mark.

6 §

Vid tillämpningen av 8 § lagen om pension för arbetstagare skall pension enligt denna lag jämföras med pension som grundar sig på lagen om pension för arbetstagare och den arbetsförtjänst som berättigar till pension enligt denna lag beaktas vid valet av den i nämnda stadganden förutsatta högsta pensionsgrundande lönen. Härvid bestäms denna arbetsförtjänst på basis av den högsta i denna lag angivna arbetsförtjänsten, uträknad per kalenderår och minskad med beloppet av arbetstagarnas pensionsavgift så som avses i 7 § 5—7 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Har ett i 8 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare nämnt, annat än i denna lag avsett arbets- eller tjänsteförhållande eller annan än i denna lag avsedd företagarverksamhet fortgått under ett sådant kalenderår eller i nämnda moment angiven pension fortgått under minst tre på varandra följande sådana kalenderår, då arbetstagarens i denna lag angivna arbetsförtjänst har uppgått till minst det i 3 § 2 mom. stadgade beloppet, sammanräknas för bestämmande av samordningsgrunden de i denna lag angivna arbetsförtjänsterna med motsvarande i detta moment nämnd, i annan lag avsedd pensionslön eller arbetsförtjänst eller pension så som stadgas i 8 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare. Härvid används som i denna lag angiven arbetsförtjänst genomsnittet av arbetsförtjänsten per månad i arbete av detta slag under kalenderåren i fråga. Innan genomsnittet uträknas avdras från arbetsförtjänsten beloppet av arbetstagarnas pensionsavgift så som avses i 7 § 5—7 mom. lagen om pension för arbetstagare.

6 §

Vid tillämpning av 8 § lagen om pension för arbetstagare skall pension enligt denna lag jämföras med pension som grundar sig på lagen om pension för arbetstagare, och den arbetsförtjänst som berättigar till pension enligt denna lag beaktas vid valet av den i nämnda stadganden förutsatta högsta pensionlönen. Härvid bestäms denna arbetsförtjänst på basis av den högsta i denna lag angivna arbetsförtjänsten, uträknad per kalenderår och minskad med beloppet av arbetstagarnas pensionsavgift så som avses i 7 a § lagen om pension för arbetstagare.

Har ett i 8 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare nämnt, annat än i denna lag avsett arbets- eller tjänsteförhållande eller annan än i denna lag avsedd företagarverksamhet fortgått under ett sådant kalenderår eller i nämnda moment angiven pension fortgått under minst tre på varandra följande sådana kalenderår, då arbetstagarens i denna lag angivna arbetsförtjänst har uppgått till minst det i 3 § 2 mom. stadgade beloppet, sammanräknas för bestämmande av samordningsgrunden de i denna lag angivna arbetsförtjänsterna med motsvarande i detta moment nämnd, i annan lag avsedd pensionslön eller arbetsförtjänst eller pension, så som stadgas i 8 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Vid tillämpningen av 2 mom. ovan används som i denna lag angiven arbetsförtjänst genomsnittet av arbetsförtjänsten per månad i arbete av detta slag under kalenderåret i fråga. Innan genomsnittet uträknas avdras från arbetsförtjänsten beloppet av arbetstagarnas pensionsavgift så som avses i

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse**7 a § lagen om pension för arbetstagare.*

10 §
 De i 3 § 2 mom., 4 § 2 mom. och 5 § 2 mom. fastställda markbeloppen justeras i enlighet med förändringar i den allmänna löne- och prisnivån på det sätt som stadgas i 9 § lagen om pension för arbetstagare.

10 §
 (upphävs)

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996.

Lagens 4 § tillämpas på pensioner i fråga om vilka pensionsfallet har inträffat sedan lagen har trätt i kraft.

Beloppet i 3 § 2 mom. motsvarar det indextal som fastställts för 1966.

4.

L a g**om ändring av lagen om pension för företagare**

I enlighet med riksdagens beslut
 ändras 5 § 1 och 2 mom., 7 § 2 mom. och 17 § 1 och 2 mom. lagen om pension för företagare (468/69),
 av nämnda lagrum 5 § 1 mom. sådant det lyder ändrat genom lag av den 27 mars 1991 (615/91), 7 § 2 mom. sådant det lyder ändrat genom lag av den 28 juni 1993 (562/93) och 17 § 1 mom. sådant det lyder ändrat genom lag av den 17 mars 1995 (393/95) samt
 fogas till 5 § ett nytt 3 mom. i stället för det 3 mom. som upphävts genom nämnda lag av den 28 juni 1993, till lagen nya 5 a och 5 b §§ samt till 7 a §, sådan den lyder i nämnda lag av den 28 juni 1993, ett nytt 4 mom. som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

5 §
 Förutsättningarna för ålders-, invalid- och arbetslöshetspension, individuell förtidspension, rehabilitering samt beloppets storlek bestäms, om inte något annat följer av denna lag, enligt lagen om pension för arbetstagare, och härvid skall beträffande arbetsinkomst och till pension berättigande tid som avses i denna lag i motsvarande mån tillämpas vad nämnda lagar stadgar om lön och till pension berättigande tjänstgöringstid. En förutsättning för deltidspension är att företagaren minskar sitt av denna lag omfattade förvärvsarbete till hälften eller helt och hållet upphör med det och att hans

5 §
 Pensioner som beviljas enligt denna lag är ålderspension, invalidpension, som också kan vara rehabiliteringsstöd eller individuell förtidspension, samt arbetslöshetspension, deltidspension och familjepension. En företagare kan också få rehabilitering och beviljas rehabiliteringspenning eller rehabiliteringsunderstöd enligt prövning. Förutsättningarna för dessa förmåner och deras storlek bestäms, om inte något annat följer av denna lag, enligt lagen om pension för arbetstagare.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

återstående förvärvsarbete motsvarar de förutsättningar som stadgas i 4 f § 1 mom. 5 och 7 punkten. Om han fortsätter med sin företagareverksamhet, förutsätts det likväl att hans återstående arbetsinkomst uppgår till minst det belopp som avses i 3 § 3 mom. 2 punkten. Företagaren skall för pensionsanstalten lämna tillräckliga uppgifter om minskningen av sin arbetstid. När deltids-pensionens belopp räknas ut, betraktas såsom företagarens stabiliserade arbetsinkomst den för honom fastställda genomsnittliga inkomsten under de fyra kalenderåren omedelbart före övergången till deltidsarbete, och såsom arbetsinkomst av deltidsarbete hälften därav. På pension enligt denna lag tillämpas likväl inte 5 a och 7 b §§ lagen om pension för arbetstagare. Då förtida ålderspension fastställs, tillämpas 5 § 5 mom. lagen om pension för arbetstagare så att i stället för födelseåret 1937 används födelseåret 1945 och att den minskning som beror av födelseåret sker enligt följande procenttal:

Födelseår	Minskning i procent per månad
1930 eller tidigare.....	0,33
1931.....	0,34
1932.....	0,36
1933.....	0,37
1934.....	0,38
1935.....	0,39
1936.....	0,40
1937.....	0,41
1938.....	0,42
1939.....	0,43
1940.....	0,44
1941.....	0,46
1942.....	0,47
1943.....	0,48
1944.....	0,49

Företagaren äger rätt till ålderspension oberoende av, huruvida han fortsätter sin i 1 § avsedda verksamhet.

Beträffande arbetsinkomst och till pension berättigande tid som avses i denna lag tillämpas i motsvarande mån vad lagen om pension för arbetstagare stadgar om om lön och till pension berättigande tjänstgöringstid.

På pension enligt denna lag tillämpas likväl inte stadgandena i 7 f § lagen om

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

pension för arbetstagare.

5 a §

En företagare har rätt till ålderspension oberoende av om han fortsätter sin i 1 § avsedda verksamhet.

När en förtida ålderspension fastställs, tillämpas 5 a § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare så, att i stället för födelseåret 1937 används födelseåret 1945 och att den minskning som beror av födelseåret sker enligt följande procenttal:

Födelseår	Minskning i procenttal per månad
1930 eller tidigare	0,33
1931	0,34
1932	0,36
1933	0,37
1934	0,38
1935	0,39
1936	0,40
1937	0,41
1938	0,42
1939	0,43
1940	0,44
1941	0,46
1942	0,47
1943	0,48
1944	0,49

5 b §

För att deltidspension skall beviljas förutsätts det att

1) företagaren minskar sitt arbete, ifall det omfattas av denna lag, till hälften eller helt upphör med det,

2) företagarens återstående förvärvsarbete motsvarar de förutsättningar som stadgas i 4 f § 1 mom. 5 och 7 punkten lagen om pension för arbetstagare, dock så, att om företagaren fortsätter sin företagareverksamhet förutsätts det att hans återstående arbetsinkomst uppgår till minst det belopp som avses i 1 § 3 mom. 2 punkten, och

3) företagaren lämnar pensionsanstalten tillräckliga uppgifter om minskningen av sin arbetstid.

När deltidspensionens belopp räknas ut, betraktas såsom företagarens stabiliserade arbetsinkomst den för honom fastställda

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

genomsnittliga inkomsten under de fyra kalenderåren omedelbart före övergången till deltidarbete och såsom arbetsinkomst av deltidarbete hälften därav.

7 §

När försäkringen börjar fastställer pensionsanstalten företagarens arbetsinkomst. Om de omständigheter som inverkar på arbetsinkomsten senare förändras väsentligt, justeras den på ansökan. Pensionsanstalten kan även justera arbetsinkomsten på eget initiativ. Arbetsinkomsten får dock inte ändras retroaktivt. Utan hinder av vad som stadgas i denna paragraf fastställs såsom arbetsinkomst för en företagare som får deltidspension hälften av den i 5 § 1 mom. nämnda genomsnittliga arbetsinkomsten.

7 §

När försäkringen börjar fastställer pensionsanstalten företagarens arbetsinkomst. Om de omständigheter som inverkar på arbetsinkomsten senare förändras väsentligt, justeras den på ansökan. Pensionsanstalten kan även justera arbetsinkomsten på eget initiativ. Arbetsinkomsten får dock inte ändras retroaktivt. Utan hinder av vad som stadgas i denna paragraf fastställs såsom arbetsinkomst för en företagare som får deltidspension hälften av den i 5 b § 2 mom. nämnda genomsnittliga arbetsinkomsten.

7 a §

Om företagaren har uppburit en förmån som avses i 1 mom. till lägre än fullt belopp, används såsom förmåndagarnas antal det antal fulla dagar som motsvarar de ersättningar som uppburits.

17 §

Om inte något annat följer av denna lag, gäller dessutom i tillämpliga delar 2 § 2 mom., 3 § 1 och 2 mom., 3 a, 4, 4 a—4 h, 4 j—4 n §§, 5 § 1 och 3—6 mom., 5 b, 5 c, 7 a, 7 c, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a, 10 och 10 c §§, 11 § 1 och 2 mom., 12 § 1 mom. 5 punkten och 4 mom. samt 14, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19, 19 a—19 d, 20, 21, 21 a—21 e och 22 §§ lagen om pension för arbetstagare.

Vid tillämpning av stadgandena i 7 c § lagen om pension för arbetstagare anses såsom födelseårsgräns i stället för år 1939 år 1947, i stället för år 1920 år 1928 och i stället för år 1919 år 1927.

17 §

Om inte något annat följer av denna lag gäller dessutom i tillämpliga delar 2 § 2 mom., 3 § 1 och 2 mom., 3 a, 4, 4 a - 4 h, 4 j - 4 n §§, 5 § 1 mom., 2 mom. 1 punkten, 3 och 6 mom., 5 a - 5 c §§, 7 g, 7 h, 8, 8 a - 8 g, 9, 9 a, 10 och 10 c §§, 11 § 1 och 2 mom., 12 § 1 mom. 5 punkten och 4 mom. samt 14, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19, 19 a - 19 e, 20, 21, 21 a - 21 e och 22 §§ lagen om pension för arbetstagare.

Vid tillämpningen av stadgandena i 7 g § lagen om pension för arbetstagare anses såsom födelseårsgräns i stället för år 1939 år 1947, i stället för år 1920 år 1928 och i stället för år 1919 år 1927.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996.

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse***5.****L a g****om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 14 juli 1969 om lantbruksföretagare (467/69) 6 §, 8 h § och 19 § 1 mom.,

av dessa lagrum 6 § sådan den lyder ändrad genom lagar av den 18 juni 1971, den 31 december 1985, den 29 juni 1990, den 27 mars 1991 och den 28 juni 1993 (511/71, 1089/85, 602/90, 614/91 och 563/93), 8 h § sådan den lyder i lag av den 29 december 1989 (1312/89), 19 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 17 mars 1995 (394/95) och 19 § 2 mom. sådant det lyder i lag av den 20 september 1974 (751/74), samt

fogas till 6 § ett nytt 3 mom. i stället för det 3 mom. som upphävts genom nämnda lag av den 28 juni 1993, till lagen nya 6 a och 6 b §§ och till 8 k §, sådan den lyder ändrad genom lag av den 28 juni 1993, ett nytt 4 mom. som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse***6 §**

Förutsättningarna för ålders-, invalid- och arbetslöshetspension, individuell förtidspension, rehabilitering samt rehabiliteringspenning och rehabiliteringsunderstöd enligt prövning, deltidspension och familjepension samt beloppets storlek bestäms, om inte något annat följer av denna lag, enligt lagen om pension för arbetstagare, och härvid skall beträffande arbetsinkomst och till pension berättigande tid som avses i denna lag i motsvarande mån tillämpas vad nämnda lag stadgar om lön och till pension berättigande tjänstegöringstid. En förutsättning för deltidspension är att lantbruksföretagaren minskar sin av denna lag omfattande verksamhet till hälften eller helt och hållet upphör med den och att hans återstående förvärvsarbete motsvarar de förutsättningar som stadgas i 4 f § 1 mom. 5 och 7 punkten lagen om pension för arbetstagare. Lantbruksföretagaren skall lämna pensionsanstalten tillräckliga uppgifter om minskningen av sin arbetstid. När deltidspensionens belopp räknas ut, betraktas som lantbruksföretagarens stabiliserade arbetsinkomst den för honom fastställda genomsnittliga arbetsinkomsten under de fyra kalenderåren före övergången till deltidsarbete, och såsom arbetsinkomst av deltidsarbete hälften därav. På pension enligt

6 §

Pensioner som beviljas enligt denna lag är ålderspension, invalidpension, som också kan vara rehabiliteringsstöd eller individuell förtidspension, samt arbetslöshetspension, deltidspension och familjepension. En lantbruksföretagare kan också få rehabilitering och beviljas rehabiliteringspenning eller rehabiliteringsunderstöd enligt prövning. Förutsättningarna för dessa förmåner och deras storlek bestäms, om inte något annat följer av denna lag, enligt lagen om pension för arbetstagare.

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

denna lag tillämpas likväl inte 5 a och 7 b §§ om pension för arbetstagare. Då förtida ålderspension fastställs, tillämpas 5 § 5 mom. lagen om pension för arbetstagare så att i stället för födelseåret 1937 används födelseåret 1945 och att den minskning som beror av födelseåret sker enligt följande procenttal:

Födelseår	Minskning i procent per månad
1930 eller tidigare.....	0,33
1931.....	0,34
1932.....	0,36
1933.....	0,37
1934.....	0,38
1935.....	0,39
1936.....	0,40
1937.....	0,41
1938.....	0,42
1939.....	0,43
1940.....	0,44
1941.....	0,46
1942.....	0,47
1943.....	0,48
1944.....	0,49

Lantbruksföretagare äger rätt att erhålla ålderspension oberoende av om han fortsätter sin i 1 § avsedda verksamhet.

Beträffande arbetsinkomst och till pension berättigande tid som avses i denna lag tillämpas i motsvarande mån vad lagen om pension för arbetstagare stadgar om lön och till pension berättigande tjänstgöringstid.

På pension enligt denna lag tillämpas likväl inte stadgandena i 7 f § lagen om pension för arbetstagare.

6 a §

En lantbruksföretagare har rätt till ålderspension oberoende av om han förutsätter sin i 1 § avsedda verksamhet.

När en förtida ålderspension fastställs, tillämpas 5 a § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare så, att i stället för födelseåret 1937 används födelseåret 1945 och att den minskning som beror av födelseåret sker enligt följande procenttal:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Födelseår	Minskning i procenttal per månad
1930 eller tidigare	0,33
1931	0,34
1932	0,36
1933	0,37
1934	0,38
1935	0,39
1936	0,40
1937	0,41
1938	0,42
1939	0,43
1940	0,44
1941	0,46
1942	0,47
1943	0,48
1944	0,49

6 b §

För att deltidspension skall beviljas förutsätts det att

1) lantbruksföretagaren minskar sitt arbete, ifall det omfattas av denna lag, till hälften eller helt upphör med det,

2) lantbruksföretagarens återstående förvärvsarbete motsvarar de förutsättningar som stadgas i 4 f § 1 mom. 5 och 7 punkten lagen om pension för arbetstagare, och

3) lantbruksföretagaren lämnar pensionsanstalten tillräckliga uppgifter om minskningen av sin arbetstid.

När deltidspensionens belopp räknas ut, betraktas såsom lantbruksföretagarens stabiliserade arbetsinkomst den för honom fastställda genomsnittliga arbetsinkomsten under de fyra kalenderåren omedelbart före övergången till deltidsarbete och såsom arbetsinkomst av deltidsarbete hälften därav.

8 h §

Utan hinder av 8 och 8 a—8 g §§ fastställs såsom arbetsinkomst för en lantbruksföretagare som får deltidspension hälften av den i 6 § 1 mom. nämnda genomsnittliga arbetsinkomsten.

8 h §

Utan hinder av 8 och 8 a - 8 g §§ fastställs såsom arbetsinkomst för en lantbruksföretagare som får deltidspension hälften av den i 6 b § 2 mom. nämnda genomsnittliga arbetsinkomsten.

8 k §

Om företagaren har uppburit en förmån som avses i 1 mom. till lägre än fullt belopp, används såsom förmånsdagarnas antal det antal fulla dagar som motsvarar de er-

Gällande lydelse

19 §

Om inte något annat följer av denna lag gäller dessutom i tillämpliga delar 2 § 2 mom., 3 § 3 och 4 mom., 4 och 4 a—4 n §§, 5 § 1 och 3—6 mom., 5 b, 5 c, 7 a, 7 c, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a och 10 c §§, 11 § 1 och 2 mom., 12 § 1 mom. 5 punkten samt 14, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19, 19 a—19 d, 20, 21, 21 a—21 e och 22 §§ lagen om pension för arbetstagare samt 10 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden.

Vid tillämpning av 7 c § lagen om pension för arbetstagare anses såsom födelseårsgräns i stället för år 1939 år 1947, i stället för år 1920 år 1928 och i stället för år 1919 år 1927.

*Föreslagen lydelse**sättningar som uppburits.*

19 §

Om inte något annat följer av denna lag gäller dessutom i tillämpliga delar 2 § 2 mom., 3 a, 4, 4 a - 4 h, 4 j - 4 n §§, 5 § 1 mom., 5 § 2 mom. 1 punkten, 3 och 6 mom., 5 a - 5 c, 7 g, 7 h, 8, 8 a - 8 g, 9, 9 a och 10 c §§, 11 § 1 och 2 mom., 12 § 1 mom. 5 punkten samt 14, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19, 19 a - 19 e, 20, 21, 21 a - 21 e och 22 §§ lagen om pension för arbetstagare.

Vid tillämpningen av stadgandena i 7 g § lagen om pension för arbetstagare anses såsom födelseårsgräns i stället för år 1939 år 1947, i stället för år 1920 år 1928 och i stället för år 1919 år 1927.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996.